

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

**Valentyna T u r k e v y c h
Anatoly K a d u k
Boris A f a n a s i e v**

AMERICA: DISCOVERED ANEW

**Валентина Т у р к е в и ч
Анатолій К а д у к
Борис А ф а н а с ь є в**

АМЕРИКА: ВІДКРИТА ЗНОВУ

**Практикум з англійської мови,
країнознавства та туризму**

*Схвалено Міністерством культури і туризму України для використання
в навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів культури
і мистецтв III-IV рівнів акредитації*

Київ-2008

УДК 811.111(075)
ББК 81.2 Англ.
Т88

Рецензенти:

Л.П. Науменко, кандидат філологічних наук, доцент

Н.П. Вількенс, доцент

Л.Г. Стрельникова, доцент

Туркевич В.В., Афанасьєв Б.А., Кадук А.О.

Т88 Америка: відкрита знову: практикум з англ. мови, країнознавства та туризму. – К.: ДАКККиМ, 2008. – 212 с.
ISBN 978-966-452-009-3

Практикум продовжує започатковані в Академії англо-українські розмовники «Аби вільно розмовляти» (2003, 2004), «Поглиблене вивчення англійської мови» (2005), на сторінках яких подано країнознавчі й закріплено побутові розмовні теми.

На матеріалі Сполучених Штатів Америки робиться чергова спроба долучити студентів до швидкого засвоєння мовного й фактографічного навчального матеріалу.

УДК 811.111(075)
ББК 81.2 Англ.

Схвалено Міністерством культури і туризму України для використання в навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації (Протокол №10 від 10.06.2008 р.)

ISBN 978-966-452-009-3

© Туркевич В.В., 2008
© Кадук А.О., 2008
© Афанасьєв Б.А., 2008
© Фото. Афанасьєв Б.А., 2008
© Фото. Загорій Н.І., 2008
© Фото. Грицюк Н.О., 2008
© Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2008

Бажаний путівник

Із кожним роком Сполучені Штати Америки стають усе доступнішими для українців, які виїждять туди на навчання, у справах бізнесу або туристами.

Ця книга – бажаний путівник для всіх, хто збирається побувати в США. Вона містить у собі не лише цінну інформацію, але й глибоко розкриває американські звичаї та культуру. Я впевнена, що її читачі відчують тепле ставлення авторів книги «Америка: відкрита знову» до США й захочуть відвідати цю країну.

Мері Крюгер,
*радник у справах преси й
культури Посольства США
у Києві, Україна*

Америка: відкрита знову

Практикум розрахований на широке коло читачів, студентів, бізнесменів та туристів. Тут зібрано різноманітну інформацію про аспекти сучасного життя США для гостей цієї країни, які їдуть у різних справах із берегів Славутича за океан. Це і путівник, і збірка слушних порад, викладених у формі ділової бесіди. Українсько-англійський розмовник містить чимало фраз і слів, без ознайомлення з якими безпосереднє спілкування з американцями (якщо приїжджий не володіє англійською мовою) буде вельми утруднене.

ЗМІСТ

Передмова	7
Про те, що є у цій книжці	8

Частина перша

America: Discovered Anew, or Living in the US	9
1. History	10
2. Land and People	14
3. Government	18
4. Economy	20
5. Education	21
6. Religion	21
7. Art	23
8. Money	23
9. Food	24
10. Restaurants	26
11. Drinking Laws	31
12. Hotels	31
13. Telephone	35
14. Letters and Telegrams	35
15. Electricity	37
16. Tipping	37
17. Shopping	39
18. Transportation.....	40
19. «Doing Your Own Thing»	42
20. Eating Customs and Meals	43
21. Family life	45
22. Leisure	47
23. Greetings and Leave takings	48
24. Names and Titles	50
25. Conversational Topics	51
26. Friendship	51
27. Invitations	52
28. Time	54
29. Personal Space and Privacy	54
30. Silence	56
31. Equality	56
32. Health and Medical Care	57
33. Holiday Celebrations	57

34. Conversions	60
-----------------------	----

Частина друга

Аби вільно розмовляти англійською

To Speak English Fluently	63
<i>Розмовна тема 1. Знайомство</i> Acquaintance	64
<i>Розмовна тема 2. Спілкування</i> Contact	66
<i>Розмовна тема 3. Час</i> Time	68
<i>Розмовна тема 4. Подорож</i> Travelling	70
<i>Розмовна тема 5. У готелі</i> At the Hotel	72
<i>Розмовна тема 6. Засоби зв'язку</i> Telecommunications	78
<i>Розмовна тема 7. У ресторані</i> At the Restaurant	82
<i>Розмовна тема 8. Огляд визначних місць</i> Sightseeing	84
<i>Розмовна тема 9. Видовища (Театр. Кіно. Музей)</i> Spectacles (Theatre, Cinema, Museum)	86
<i>Розмовна тема 10. У магазині</i> At the Shop	88
<i>Розмовна тема 11. В універмазі</i> At the Department Store	90
<i>Розмовна тема 12. У гастрономі</i> At the Food Store	92
<i>Розмовна тема 13. У лікаря</i> At the Doctor's	94
<i>Розмовна тема 14. Захворювання</i> Illness	95
<i>Розмовна тема 15. Травми</i> Injuries	97
<i>Розмовна тема 16. Критичні ситуації</i> Critical Situations	99

A. ДОВІДКОВІ ТЕМИ

REFERENCE TOPICS.....	101
1. Inscriptions Написи	101
2. Порівняльні таблиці розмірів одягу та взуття в Європі й США	106
3. Ціни у США на ходові американські вироби (у доларах США).....	107
4. Порівняльна таблиця миль і кілометрів	108
5. Числівники Numerals	109
I. Кількісні числівники Cardinal Numerals	109
II. Порядкові числівники Ordinal Numerals	111

Частина третя

Погляд в Америку	113
1. З ІСТОРІЇ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ	114
2. ТЕРИТОРІЯ ТА НАРОД США	118
3. РЕГІОНИ, ШТАТИ	119
4. ГЕОГРАФІЯ	119
5. НАСЕЛЕННЯ ТА ЕТНІЧНІ ГРУПИ	121

6. МІСТА	122
7. ЕКОНОМІКА	123
8. ОСВІТА	124
9. РЕЛІГІЯ	126
10. КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО	127
11. ГРОШІ	128
12. ЇЖА	130
13. ПРОЖИВАННЯ В ГОТЕЛЯХ	139
14. ЗАСОБИ ЗВ'ЯЗКУ	144
15. ПОШТА	147
16. ПОДОРОЖ ПО АМЕРИЦІ	149
17. ПОКУПКИ	153
18. МЕДИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ	157
19. ЗВИЧАЇ, ТРАДИЦІЇ	151
20. СІМЕЙНІ ТРАДИЦІЇ	163
21. ДОЗВІЛЛЯ	165
22. ПРИВІТАННЯ І ПРОЩАННЯ	166
23. ФОРМИ ЗВЕРТАННЯ	167
24. ТЕМИ РОЗМОВ	168
25. ЗАПРОШЕННЯ	169
26. ОСОБИСТІ СТОСУНКИ	170
27. ЧАС – ЦЕ ГРОШІ	172
28. МОВЧАННЯ – ЗОЛОТО?	173
29. РІВНІСТЬ	174
30. НАЦІОНАЛЬНІ СВЯТА	174
Про те, чого немає у цій книжці	179
Інформація про поїздку до США	179
I. Організація поїздки до США	179
II. Закордонний паспорт	180
III. Віза	180
IV Категорії віз	182
V. Безвізовий в'їзд	183
VI. Митний контроль	185
VII. Представництва України в США	186
Література	187
Додатки.....	188

ПЕРЕДМОВА

Навчальний посібник продовжує започатковані в Академії видання «Аби вільно розмовляти» (2003, 2004), «Поглиблене вивчення англійської» (2005), на сторінках якого подано країнознавчі й закріплено побутові розмовні теми з попередніх книжок. То є швидкий відгук кафедри української та іноземних мов ДАКККиМ на «допрофільювання» Міністерства культури України такою галуззю як туризм.

У запропонованому посібнику на абсолютно новому для Академії матеріалі – Сполучених Штатів Америки – зроблено чергову спробу залучити студентів до швидкого засвоєння мовного й фактографічного навчального матеріалу.

Ілюстрований фотосюжетами українських гостей у США, автентичний американський текст країнознавчого характеру у вільному й вільно упорядкованому українському перекладі, пожвавлений авторськими спостереженнями, дає змогу користуватися «Америккою», котра «відкрита знову», як навчально-методичною розробкою і самостійним довідником-розмовником.

Висловлюємо сердечну подяку за безкорисливу допомогу у справі комп'ютерної підтримки нашого проекту молодим спеціалістам Людмилі Ільєнко, Максиму Комонову, Євгенії Коваль і фахівцям Світлані Мацейчук, Вікторові Шведову, а також Олександрові Конотопцеву й Володимирові Неботову.

Автори-упорядники

Про те, що є в цій книжці

Вашій увазі пропонується книжка, з якої зможете отримати досить цікаву й корисну інформацію щодо Сполучених Штатів Америки, однієї з провідних країн світу. Тут ви знайдете не лише звичайні відомості про США, але й чимало фактів з американського способу життя.

Книжка принесе безумовну користь не лише особам, що збираються відвідати Америку як бізнесмени, туристи чи гості. Нею зацікавляться всі ті українці, котрі досі не мають достатніх знань з розвитку сучасних цивілізованих держав на прикладах досягнень, що є в соціальній та побутовій сферах.

Хай ваше відкриття Америки почнеться з цих сторінок і ніколи не закінчується. Можливо, згодом вам самим захочеться розповісти або написати про відвідини США. І коли виявиться, що видання стало в нагоді в підготовці до поїздки до США й ознайомленні з цією країною, мета авторів-упорядників книги буде досягнута.

Приємної подорожі!

ЧАСТИНА ПЕРША

America: Discovered Anew or Living in the US

1. HISTORY

The first inhabitants of North, South and Central America came about 50,000 years ago from Southeast Asia. The first Europeans to come were probably the Vikings, who arrived about 1000 A.D. from Greenland but did not establish settlements. Other European explorers arrived in the 1400's. They did not know that the Americas existed, but were seeking shorter sea routes to the Far East where they sought spices and other goods to be sold in Europe.

Christopher Columbus is credited with *discovering* America in 1492. This *discovery* caused much excitement in Europe, and explorers from several countries began colonizing various parts of the new continents during the 1500's. The Spanish and Portuguese spread out over the Southern Hemisphere in search of gold and other riches.

The American Indian: a survived and immortalized one
Американський індіанець: той, хто вижив та отримав безсмертя

The British and French explored the Northern Hemisphere, establishing permanent settlements there. French settlements became mainly what is Canada today; the British settlements became the United States.

Originally there were thirteen British colonies along the east coast of what is now the United States. They stretched from what is now Maine as far south as Georgia. Each colony had a governor and a legislature but was under the ultimate control of Britain.

Economic success and religious and political freedom attracted more settlers to the British colonies. Most came from Britain, but people from almost every other Western European country also came. The colonists rejected the idea that government was something inherited from the past. They regarded it as something they themselves designed and, although they lived under British rule, they often did not follow British laws.

Washington, District of Columbia. The Liberty Bell

Вашингтон, Округ Колумбія. Дзвін Свободи

Relations between the American colonies and England deteriorated during the 1700's. The British tried to tighten control over the colonies by passing laws that restricted freedoms and increased taxes, but the Americans had been governing themselves and developed their own sense of unity. Added controls from the outside were resented, and this resentment eventually developed into conflict in 1775. The Revolutionary War began, and on July 4, 1776 the colonists declared independence from England. In 1783 the British were finally defeated and forced to accept American independence. This was done with the signing of the Treaty of Paris which officially ended the Revolutionary War.

The United States of America was officially formed in 1776 with the adoption of the Declaration of Independence. This set forth certain *truths* basic to the revolutionary cause: that all men are created equal and are endowed by their Creator with rights to life, liberty and the pursuit of happiness. Governments were formed to protect those rights and should therefore derive their powers with the consent, of the people they govern. A new government was set up under laws called the Articles of Confederation, which were replaced by the Constitution in 1787. This outlined the basic form of government for the nation and is still responsible for the structure of American government today.

The main political and social issue disputed among the American states in the 1800's was slavery. Slaves were the main work force for the plantation system of farming used in the South. Slavery was first outlawed in the northern states, but the southern states clung to the tradition, as it provided cheap labor. The southern states tried to secede from the Union but were told by the North that the United States must be preserved. So in 1861 the Civil War broke out between the North and the South. This was the most tragic period of United States history; thousands of lives were lost and large parts of the South were left in ruins. The North won the war in 1865, and slavery was outlawed throughout the country soon thereafter.

Throughout the 1800's, settlers moved further and further west, and by 1890 settlements had been established all across the country to the Pacific coast. The settlement of the West brought an end to many of the American Indians (or Native Americans as they are now called). The Indians had no chance against the superior

weapons of the settlers, and those who fought back were killed or forced to live in certain areas called reservations. By 1900 the Indian way of life had become almost a thing of the past.

Rapid industrial growth occurred from 1870 to 1916. The value of goods produced during this period increased ten times, and the country grew in many ways as a result. In 1917, the United States entered into World War I in Europe and played an important role in its end, which took place with the Allied victory in 1918. From then until 1930, the United States experienced great economic growth, so much so that investors were tempted to speculate and invest more and more money. But the economy was not strong; only one segment of it was growing – that of manufacturing. And so in 1930 the Stock Market collapsed and the Great Depression began. During this period, millions of workers lost their jobs and poverty affected the nation's way of life as it never had before.

New York. The Statue of Liberty
Нью-Йорк. Статуя Свободы

The Depression was not restricted to the United States. Other countries also experienced the same problems and, as a result, certain leaders gained power with promises of changing the economic situation. Adolf Hitler in Germany was one such leader, as well as a group of military leaders in Japan. They began conquering neighboring countries, and their actions led to World War II. The United States fought in this war from 1941 to 1945 and helped bring about the defeat of Germany and Japan.

Following World War II, the United States began its greatest period of economic growth. Still, in spite of prosperity for some, many minority groups remained poor. American history since World War II has been characterized by social change brought about through public protest on various issues in American life. Some major movements have been: the Civil Rights Movement, aimed at gaining equality for Black Americans; protests against American involvement in the Vietnam War and in maintaining non-Communist governments in various other countries; the Women's Liberation Movement; and organization of a number of groups concerned about the environment and nuclear holocaust.

2. LAND AND PEOPLE

The United States is the fourth largest country in the world, in both size and population. Its land and climate vary in different regions, and its peoples represent cultures from around the world.

Regions. The United States is divided into 50 states. Those which border one another on the continent are grouped into seven regions:

New England (Connecticut, Maine, Massachusetts, New Hampshire, Rhode Island and Vermont);

Middle Atlantic States (New Jersey, New York, Pennsylvania);

Southern States (Alabama, Arkansas, Delaware, Florida, Georgia, Kentucky, Louisiana, Maryland, Mississippi, North Carolina, South Carolina, Tennessee, Virginia, West Virginia);

Midwestern States (Illinois, Indiana, Iowa, Kansas, Michigan, Minnesota, Missouri, Nebraska, North Dakota, Ohio, South Dakota, Wisconsin);

Rocky Mountain States (Colorado, Idaho, Montana, Nevada, Utah, Wyoming);

South-western States (Arizona, New Mexico, Oklahoma, Texas);

Pacific Coast States (California, Oregon, Washington). In addition, Hawaii and Alaska are grouped separately.

Language. American English is the natural basic language spoken throughout the country. Dialects vary slightly from region to region, but all are mutually intelligible. Many other languages are also spoken by various sectors of the population, due to the variety of ethnic groups living in the country.

Population. The population for 2006 is estimated at 300.000.000 with a density of above 65 persons per square mile (25 per square kilometer). 77% of the population lives in urban areas; 23% in rural areas.

Boston, Massachusetts. The monument to Paul Revere

Бостон, Массачусетс. Пам'ятник Полу Ріверові

Ethnic Groups. There are many ethnic groups in the United States. The largest minority group consists of Black Americans, who make up about 12% of the population. Spanish speaking people from Mexico, Puerto Rico, Cuba and other Hispanic countries form another group which equals 6% of the population. Native Americans are less than one half of one percent of the total. Minorities of Asian descent include Chinese, Japanese, Indochinese and others.

Geography. The United States covers an area of 3.618.465 square miles (9.371.781 square kilometers). The longest river is the Mississippi, and the largest lake is Lake Michigan. The largest island is Hawaii. The highest mountain is Mount McKinley in Alaska.

Winooski. Vermont

Вінускі. Вермонт

Cities. The capital is Washington, D.C. (District of Columbia), located between Virginia and Maryland. It is an independent district and is not part of any state. Other large cities are New York in the state of New York, San Francisco and Los Angeles in California, Chicago in Illinois, Baltimore in Maryland, and Philadelphia in Pennsylvania.

Land and Climate. The land and climate of the United States are varied. There are major mountain ranges in the western (Pacific ranges and the Rocky Mountains) and eastern (Appalachian range) parts of the country, with more open plains in between. In general, the climate is moderate with seasonal changes. The climate in the western part of the country is milder than in the east, which is characterized by more extreme seasonal differences. The climate is warmer in the southern and coastal regions and colder in the northern areas. The mountain ranges also affect the weather, with more extreme seasonal changes found at higher elevations. The most rainfall occurs in the southern and north-eastern regions.

Farming background

Аграрний комплекс

3. GOVERNMENT

Government operates on three levels in the United States: national, state and local. The Constitution of the United States outlines the basic principles upon which the government is founded, and delineates the powers which belong to federal and state governments. The federal government makes and enforces laws, collects taxes, provides services and protects the people while working toward national and international security.

There are three branches of federal government: executive, legislative and judicial. The executive branch is made up of the President, executive departments, and independent agencies. The President of the United States is responsible for enforcing laws, choosing high government officials, commanding the army, conducting foreign affairs, and recommending laws to Congress. The executive departments are responsible for running the administration of the federal government. There are 13 departments: state, treasury, defense, justice, interior, agriculture, commerce, labor, health and human services, housing and urban development, transportation, energy and education. The independent agencies help implement and regulate laws. They operate in various fields such as: nuclear energy, interstate commerce, small business, communications, civil service, etc.

Washington, District of Columbia. The White House

Вашингтон, округ Колумбія. Білий Дім

The legislative branch of the United States government includes Congress, which is made up of the Senate and the House of Representatives, as well as a number of administrative agencies. Congress makes and changes laws, levies, federal taxes, and appropriates funds for running the federal government. The Senate has 100 members, two from each state. The House of Representatives has 435 members who are divided up among different states depending upon the number of people living in each state. Distribution of seats in the House is reapportioned every ten years or so in order to remain up-to-date with the country's current population.

The judicial branch of the government consists of the Supreme Court, the highest court in the country, and federal district courts located throughout the nation. There are also 11 federal appeals courts which are above the district courts. Federal courts decide cases which involve federal laws and the Constitution.

There are two major political parties in the United States: Democratic and Republican. Most government members come from one of these two parties, although several minor parties also exist.

4. ECONOMY

The economy of the United States is based upon free enterprise. In such a system, individual people and companies are free to make their own economic decisions. They own the raw materials and machinery needed to make their product, and decide how to market their product in order to make a profit. The federal government is involved in the system only in terms of regulating how it works in certain ways. So, for instance, it establishes antitrust laws to prevent one company from controlling an entire industry, as well as laws to prevent environmental pollution.

The United States has many natural resources: minerals necessary for energy such as iron, coal and petroleum in addition to natural gas; rich soil for agriculture; water for irrigating crops as well as for personal consumption; forests which provide wood for building and wood pulp for paper, and both freshwater and ocean fish.

New York. A Brooklyn street under rain

Нью-Йорк. Бруклінська вулиця в дощ

Manufacturing is the most important economic activity in the country. There are: goods for use by producers as well as by consumers. The leading products are: non-electric machinery, transportation equipment, chemicals, food products, electric and electronic equipment, fabricated metal products, primary metals, printed materials, paper, rubber and plastic products. Additional economic activities are involved with agriculture, mining, construction, service provision, finance, trade, government spending, transportation and communication.

5. EDUCATION

Education in the United States is based on the belief that learning how to think for oneself through research and problem-solving skills is more important than learning facts. There are a variety of different kinds of schools in the country.

Education is provided to all children from the age of 5 through 18 in the public school system. Public schools are funded with money from property taxes, so parents do not pay an additional charge when their children attend a public school. Students attend elementary school for six years and then go on to junior high (or middle school) and high school for another 6 years. Other types of schools are parochial and private schools. Parochial schools are funded by religious denominations and children attending those schools usually pay some additional fees. Private schools are self-supporting and are therefore the most expensive.

After high school, there are a number of different types of institutions for higher education. Community colleges provide two years of higher education at minimal cost. State colleges and universities provide the four years of education needed to receive a bachelor's degree, as well as additional education for getting a master's degree and/or a doctorate.

Fees vary from state to state. In addition to state-funded institutions, there are also many private colleges and universities. They are usually more expensive than their taxsupported counterparts.

6. RELIGION

The First Amendment of the Constitution of the United States guarantees freedom of religion for every citizen of the nation. This

freedom is one reason why many people have immigrated to the country and, as a result, there are many different denominations represented. Approximately 60% of the population belong to organized religious groups. Of that number, 55% are Protestant, 38% are Roman Catholic, 4% are Jewish, and 3% are from Eastern Orthodox Churches. The largest Protestant groups in the country are: Baptist, Methodist, Presbyterian, Lutheran, and Episcopalian.

Although there are a variety of religious groups in the United States, Christian traditions have influenced the country the most. All offices are closed on Sundays, and many holidays are Christian observances.

New York. Buddhists
Нью-Йорк. Буддисти

7. ART

Immigrants to the United States brought their artistic traditions with them. During the 18th century American artists were producing beautiful furniture as well as sculpture and painting. The first major works of American literature appeared in the 19th century. Architecture also blossomed with the design of the skyscraper, and the influence of American urban architecture has since been felt throughout the world. In the latter part of the 19th century and the beginning of the 20th, two new forms of art appeared in America: jazz and musical comedy. And as the 20th century progressed, the country became known for its contribution to the art world through motion pictures and modern dancing.

8. MONEY

The dollar is the monetary unit used in the United States. Its value changes according to the world money market, so you must check the current exchange rate before you leave for the United States to find out exactly how much it is worth at that time.

Halloween juvenile painters

Юні художники під час святкування хеллоуїну

American dollars are based on a decimal system, so that one dollar contains 100 cents. American money comes in the following denominations: 1, 5, 10, 25 and 50 (less common) cent coins and 1, 2 (less common), 5, 10, 20, 50, and 100 dollar denominations in paper currency. Silver dollar coins can also be found, but they are very rare today.

Bank hours are usually 9 or 10 a.m. to 2 or 3 p.m. Banks stay open later on Fridays, usually until 6 p.m. and sometimes until 9 p.m. They are open from Monday through Friday, except for national holidays. Some savings and loan banks are open on Saturdays, but since this is not the case in all towns, you should plan to do your banking during the week.

Do not carry large denominations of currency because many stores will not change them for you. It is best to carry only the following denominations: 1, 5, 10 and 20. You should also be sure to carry a fair amount of change (coins) with you at all times because you will need exact change for certain services, such as bus fares and telephone calls, and stores may be unwilling to provide change for you if you are not making a purchase.

You can usually change money at the airport where you go through Customs on arrival. However, not all airports have exchange facilities, so it would be a good idea to carry 50 dollars when you travel. Some hotels in major cities will exchange or accept foreign currency, but this is not a service you can be assured of. You will also get a better exchange rate at a bank.

Outside of banks in large cities where international flights come in, most American banks do not handle foreign currencies, especially the less common ones. The best way to avoid problems is to carry traveler's checks in U.S. dollar denominations. They are accepted as cash in most stores, restaurants, hotels and banks.

9. FOOD

American food is, in general, plain and unspiced. Salads are popular and served year around. A typical meal consists of several foods served at the same time: meat, fish, or fowl; a starch such as potato or rice; and a cooked vegetable. In addition, a salad is usually served, prior to the meal in restaurants and at the same time as the meal in American homes.

Although the typical meal is that described above, other types of food are also available. The many ethnic groups in the United States have contributed their cuisine, including the American Indians who lived in the country before European settlers came. Succotash, a mixture of lima beans and corn, is an Indian dish; so is «corn on the cob», fresh corn boiled and eaten right off the cob. Pizza, spaghetti and other pasta dishes came from Italy, and pasta has become an English word. Enchiladas, tostadas, burritos, and tortillas (plain or in the form of chips) came from Mexico. Chinese food is common, and Japanese and Southeast Asian foods are now becoming more common in larger cities.

Food specialties vary from region to region. In the Northeast, Maine is known for potatoes and lobsters; Vermont for maple syrup, apples and cheeses; Massachusetts for cod (a kind of fish), and Rhode Island for chicken. Potato chips were invented in New York, and New Jersey is known for vegetables and fruits.

Men and women are equal in the line
Чоловіки й жінки у черзі – рівні

The South is renowned for fried chicken and country ham, with cornbread and gravy. Hominy grits, black-eyed peas, sweet potatoes, watermelon, okra, gumbo, barbecued ribs, and chitlings are just a few more of the foods for which the South is known. In Louisiana you will find a cuisine which combines French, Spanish and African traditions, superimposed on Southern traditions and known as creole. Shrimp, gumbo, jambalaya, frog's legs, and coffee with chicory are a sampling of foods from this type of cooking.

The mid-Atlantic states have a tradition based on German cooking, with an emphasis on baking and long cooking of foods. Virginia is known for smoked meats such as ham, and for pickles. In Maryland, a profusion of seafood is to be found, including shellfish such as clams and oysters, as well as fish such as bass and rockfish.

In the Midwest, there are many different kinds of cheeses. German and Scandinavian foods are popular in this area, and the region is known for its corn. Mexican and American Indian food is found in the Southwest. Also common in this area are game and all sorts of meat, beans, wheat and corn. The West is known for its variety of fruits and vegetables, as well as for seafood along the coast, and citrus fruits in California.

10. RESTAURANTS

Again, variety is the key word here. Because the people of the United States are of so many ethnic origins, you can find almost any kind of restaurant in larger cities. Restaurant listings be found in the telephone directory's «Yellow Pages» and may be classified by **nationality or area, or both. Many restaurants post menus in the** window so you can get an idea of prices before you enter; if not, it is acceptable to enter the restaurant and ask to see a menu before you sit down. If it is too expensive, then you may leave without anyone being offended. Another useful thing to know is that lunch is often less expensive at good restaurants than dinner. So be sure to check the menu for the appropriate time of day when looking at prices. Here are a few things you might want to know about American restaurants. Bread and butter are usually served automatically with a meal, as well as iced water. «Doggie bags» are containers supplied for taking home food you do not finish eating. It is possible to take home leftovers in this way, rather than leave them to be

wasted. The charge for service is not included in your restaurant bill, also called your check, although taxes are added in. You must therefore calculate the tip yourself. The appropriate amount is about 15%. If service is poor, you may want to tip less than the expected amount. It is common in the United States to find signs saying «**Wait to be seated**» when you enter a restaurant. This means you must wait near the sign until someone comes to show you to your seat. The wait is not usually very long. If the restaurant is crowded, you may be told there is a wait and be asked for your name. Then you will be called by name when there is a place for you. If this happens, be sure to ask how long the wait is before giving your name. You are not under any obligation to stay if you don't have the time.

Most American menus are easy to understand, but there are a few items which may not be clear to you: Cole slaw is shredded raw cabbage salad; in the West it is served with a creamy dressing, while in the East with a clear, sweet dressing.

Outdoors eating

Danish pastry refers to any one of a number of light, glazed pastries. They are commonly served with coffee for breakfast, and the pastry you get will vary from restaurant to restaurant.

If you want eggs, you must specify how you want them prepared: «**sunny side**» up means fried only on the bottom, «**over easy**» means lightly fried on both sides, «**scrambled**» means mixed together and fried, and «**poached**» means boiled out of the shell. It is uncommon to have eggs boiled and served in the shell in restaurants.

Hamburgers are made of beef, not ham. They are ground beef patties served in a roll, called a bun, often with several condiments; tomato slice, onion slice, lettuce, mayonnaise, mustard, ketchup (tomato sauce), as well as with melted cheese on top if you request it. In this last case, it is called a cheeseburger. Some restaurants have different sizes and styles of burgers, and often give each type its own name, such as jumbo burger (very large) or bacon burger (served with bacon), etc. If the menu doesn't explain the difference between different kinds of burgers, be sure to ask your waiter or waitress.

Hot dogs (also called franks, frankfurters, frankforts and weiners) **are**.a kind of sausage which is boiled, broiled or steamed and served in a long roll, also called a bun, with condiments such as mustard, ketchup and pickle relish. They are a real favorite at sports events and amusement parks.

Sandwiches can be a complete meal. They are made from two slices of bread plus any number of a wide variety of sandwich fillings: tuna, egg, ham, chicken, roast beef, cheese, peanut butter, etc., plus a vast variety of vegetable combinations if you find yourself in a vegetarian restaurant or one specializing in sandwiches. Note that tuna and egg sandwiches are made with a filling of tuna or egg mixed with mayonnaise and sometimes pickle relish or onion. You are limited only by your imagination when it comes to making sandwiches. A couple of surprises might be: a hot roast beef sandwich, which is made of roast beef slices on bread, covered with beef gravy. As the name indicates, it is served hot, and is eaten with a knife and fork rather than in your hands. Another special type is the club sandwich, which is made of three slices of bread and two separate layers of ingredients; typically chicken or turkey in one layer, and bacon., lettuce and tomato in the other. One last hint: a BLT is a bacon, lettuce and tomato sandwich!

Санта Клаус охороняє шкіряні вироби у різдвяній вітрині магазину

Salads, like sandwiches, may also be meals in themselves and contain many different ingredients depending on the imagination and creativity of the chef. Usually, different types of salads will be given particular names, and the ingredients for each will be listed on the menu. The restaurant will also have a selection of dressings for you to choose from. The more common types of dressing include French (made of oil, vinegar, mustard and tomato juice), Roquefort (made with Roquefort cheese), Blue Cheese (made with blue cheese), Italian (made with oil, vinegar and herbs). Thousand Island (made with mayonnaise, ketchup and pickle relish). Be sure to ask what is in a dressing you don't recognize, because many restaurants invent new combinations which are quite delicious. You can play it safe and ask for the house dressing if you want to be sure to taste what the cook recommends.

They don't weep for their sins. Walt Whitman

11. DRINKING LAWS

There are laws in the United States which prohibit individuals under certain ages from buying or drinking alcoholic beverages, including wine and beer. The legal drinking age varies from state to state, although it is not below 18 years in any state, nor above 21. You will not be allowed in bars and discotheques which sell alcoholic beverages if you are under the legal drinking age for the state where you are located. If you are of legal age, carry identification with your picture and an indication of your age. You may be carded at the entrance or when you order at any establishment serving alcohol. This means that you will be asked to show proof that you are of the legal drinking age before you are allowed to enter or order an alcoholic beverage. Bar owners risk losing their license to serve alcoholic beverages if they serve to minors (people below the minimum drinking age).

12. HOTELS

In the United States, motel is almost synonymous with the word hotel. The main difference between the two has to do with the type of building and its location, as well as the price of a room. Motels were originally built along highways in America to serve long-distance travelers. They are often only one or two stories high and are long, narrow buildings where you can park your car right in front of the room you are staying in. They are typically found outside of the main center of town and, as a result, their rates are usually lower than those of hotels located downtown.

Hotels and motels are not required by law to post rates in the room, so it is a good idea to ask when you check-in. While American hotels and motels do not have *concierges* who will perform services for you such as found in many European countries, you will find that the rooms come with many conveniences.

In most rooms you will find: two single or double beds (you can usually request what you want), a telephone and telephone directory, a private bathroom with towels and soap, a television, individually controlled heating and air-conditioning, a closet for your clothes and luggage, a Bible, writing supplies (paper, envelopes, and sometimes postcards (usually kept in a drawer, as is the Bible),

electrical outlets, drinkable tapwater, glasses and usually a container for ice (the ice can be obtained from machines located in various places throughout the building). In addition, many hotels provide a directory of the services provided, such as room service (your telephone an order for food to be delivered to your room) and overnight laundry service.

A winter view in Vermont

Зимовий пейзаж у Вермонті

Breakfast is not usually included in the overnight room rate; ask beforehand to make sure. Most hotels and motels have their own restaurant and/or coffee shop where you can obtain meals, but you must pay separately. This is also true of room service. In both cases, you may charge everything to your room number and pay for it when you leave. One hint: room service is more expensive than eating in the hotel coffee shop or restaurant.

East-West as seen from North-South

Схід-Захід з погляду Півночі-Півдня

Less expensive places to stay at are youth hostels and YMCA/YWCA's (Young Men's/Women's Christian Association). You do not need to be a *youth* to stay in a youth hostel; all you need is a pass which you can obtain in your own country if you are a member of a youth hostelling group there or which you can get at a hostel when you arrive in the United States. Hostels provide simple dormitory sleeping arrangements with a community kitchen. You can obtain information in the Hostel Guide and Handbook published annually by American Youth Hostels. Write to the group's national headquarters: 20 West 17th Street York, New York 10011. Most buldings of the YWCA and MCA have overnight accommodations, and they are usually centrally located in large cities. Their rates are about half those of hotels, and both members and nonemembers are welcome. They are referred to colloquially as *they*, and usually have a swimming pool and gymnasium facilities.

A three century old conclusion

Висновок, якому триста років

13. TELEPHONE

Coin-operated public telephones, called pay phones, can be found everywhere, outside at gas service stations, in hotel lobbies, and at transportation terminals, as well as in most restaurants and pharmacies. To use one, you will usually need 10 or 25 cents in change for a local call. The phone will not give change, so if you do not have exact change, do not expect to get anything back from what you put in. You can always put in more than is needed to make a call. For a long-distance call, you must dial 0 for the operator and have a lot of change, unless you are calling collect or charging to an American phone number.

In this case, the operator will ask for your credit card number; this is a number given to a phone-subscriber which allows them to charge calls to their home phone when calling from another location.

It is also referred to as a calling card. If you are paying for the call with coins, the operator will check to make sure you have enough change before the call is put through. Your call will be interrupted by a recording telling you to put more money in when you have used up the time allowed by your initial deposit.

Recently a new kind of phone has been installed which is designed only for credit card callers. This means that they do not take money and you cannot use them unless you have a credit card. These phones are usually found in airports where regular phones are also located.

14. LETTERS AND TELEGRAMS

Post offices in the United States are usually open from 8:00 a.m. to 5:00 or 6:00 p.m., Monday through Friday, and until noon on Saturday. They are closed on national holidays. You can purchase stamps at any post office, as well as at hotel desks and from coinoperated vending machines located in transportation terminals. Some shops also sell stamps. Postal rates are based upon weight and are chan-ged periodically, so you should check into the cost of mailing letters and postcards when you arrive in the country.

Letters can be mailed at the post office, or in red-white-and-blue mailboxes located on many street corners in American cities. There is a sign on each mail-box which states the time when the

mail will be taken from the box, so you can check to see when your mail is actually going out if it is urgent.

If you want to receive mail while traveling, it can be sent to you General Delivery, Main Post in the town where you expect to be. All general delivery mail must be picked up by you in person, and you will be asked to show identification.

Parcels can be sent from the post office or from a United Parcel Service (UPS) office. UPS will also pick up parcels at your residence for an additional charge. In general, UPS rates are slightly lower than the United States postal rates. If you want to send a letter with your parcel, send it separately; it is illegal to include handwritten materials in a package. There are also special rates for sending printed material; again, handwritten materials should not be included.

Telegrams are not sent at the post office as they are in many other countries. The most common way to send one is to make a phone call to Western Union. The cost of the telegram will be billed to your phone, or you can pay with coins if calling from a pay phone.

15. ELECTRICITY

The current in electric outlets in the United States is 110-115 volts, 60-cycle AC rather than the 200-220 volts, 50-cycle AC found in many other countries. Only special outlets for larger machines such as clothes dryers are 200-220 volts. Smaller appliances such as razors, hair dryers and curlers, will work on the lower current. For other appliances you may need a transformer to change the current to a higher voltage. All plugs in the United States are flat-pronged rather than round. You can purchase adapters to attach to round plugs so they can be used in a flat-pronged outlet.

16. TIPPING

Tipping customs for restaurants are described in section 10 Restaurants. In hotels and motels, a tip is not expected if you stay only one or two nights. If you stay longer, then you may leave a tip for the maid. Ask about the appropriate amount when you arrive in the country, as it will change with increasing costs. A tip of 15% is expected by these individuals providing services at hotels: room service, waiters/waitresses, laundry service providers, barbers and hairdressers. Taxi drivers will also expect a tip of anywhere from 10% to 15% in larger cities such as New York.

Many individuals tipped in other countries are not tipped in the United States – i.e. theater ushers, hotel clerks, sightseeng guides at historical and artistic sites, mail carriers, elevator operators.

New York. When and where cash is paid
Нью-Йорк. Коли і де платять готівкою

17. SHOPPING

Most business offices in the United States are open from 9:00 a.m. to 5:00 p.m., Monday through Friday. Employees take an hour-long lunch break sometimes between noon and 2:00 p.m., but they take breaks at different times so there is always someone left to help customers.

Retail stores operate on a schedule slightly different than that for business. Most department stores and specialty shops in downtown areas of a city open from 9:30 or 10:00 a.m. and close at 5:30 or 6:00 p.m. As with businesses, they remain open during the lunch hours. Larger department stores are also usually open until 9:00 p.m. one or two nights a week. Many shopping malls (centers where a lot of different retail stores and restaurants are located together) remain open in the evening, as well as on Sundays. In tourist areas, stores may be open seven days a week.

Grocery stores and supermarkets are usually open from 8:00 or 9:00 a.m. until late in the evening. In large cities there will be at least one which is open all day and night, seven days a week.

To help you in your shopping, the following provides a description of the different kinds of stores you will find in the United States.

What would you buy?

Що купуватимете?

Specialty Shops. These are small stores which carry only one or two kinds of merchandise, such as shoes, clothing, stationery, antiques, jewelry, hardware, etc.

Chain Stores. These stores operate throughout the country and carry ready-to-wear clothing, household goods and appliances, hardware, and furniture at reasonable prices. Some well-known chain stores are J.C.Penney, Sears and Roebuck (sometimes known simply as Sears), and Montgomery Ward. There are also certain lowcost chain stores which carry smaller items such as cosmetics, stationery, accessories, toys, etc. Some well-known ones are: K Mart, Kresge, and Woolworth.

Department Stores. These stores are very large and carry an enormous variety of products, covering a range in quality and cost. Different categories of items are kept in different departments, such as men's, women's and children's clothing, housewares, toys, furniture, fabric, etc. Clearance sales are held periodically where items can be purchased at lower prices. Some department stores also have a bargain basement where good quality items can often be found at inexpensive prices.

Discount Stores. These are stores where you might save up to 25% over what the same or similar item would cost in a department store, unless of course you purchase it at a special sale price. Discount stores are usually located outside of the principal shopping district.

Factory Outlets. These retail outlets are run by the manufacturers of particular items who sell their own products at lower prices than those charged by other retail stores. These outlets are also located outside of the main shopping area.

There are no federal taxes on items purchased in stores in the United States, but most states (and some cities) impose a sales tax, running anywhere from 2% to 10%.

18. TRANSPORTATION

To travel between cities and states there are many airlines serving various regions. Amtrak is the name of the railway company responsible for passenger service over most of the country's railroads. The most extensive and least expensive way to travel is by motor coach (bus). Reservations and ticketing procedures are

basically the same for all types of intercity transportation, and special prices are available for air, train and bus travel if you are planning to do a lot of traveling in a short period of time.

Check with a travel agency to find out the least expensive and most effective way to travel. Travel agencies provide schedules and make reservations for you. They are also able to tell you about special package tours and rates. These are travel excursions which may include hotel accommodations and/or sightseeing arrangements, for lower rates than if you were to do the same traveling on your own.

In most cities, you can get around on foot, by bus, taxi, personal car, or (in some cities) by subway or tram (trolley). Since many Americans have their own cars, personal car is the principal means of transportation, except in large cities where public transportation is more popular because of congested roads and lack of adequate parking facilities. One exception to this is Los Angeles where personal transportation is the most common. In cities where there is no subway or train system, bus transportation is usually efficient and adequate. In larger cities, you will probably get to your destination more quickly on foot if you don't have far to go, since traffic will hinder both car and bus transportation. In smaller towns, buses run less frequently, and in rural areas there may not in fact be any means of public transportation.

To avoid theft, most buses do not carry change, so you must be sure to have exact change for your fare when you travel by bus. You can ask the driver for a bus schedule if you are planning to travel on the same bus line frequently. Buses usually run according to a schedule which they keep efficiently, so you can calculate your arrival at the bus stop to avoid a very long wait.

19. DOING YOUR OWN THING

Doing your own thing refers to the American value of personal independence and self-reliance. This individualistic orientation means that people believe that their well-being and personal goals are best cared for by themselves, rather than by someone else. This does not mean they do not work together or help one another; it means that they do not hold themselves responsible for your well-being and that you should not hold yourself responsible for theirs.

This individualism is seen in many ways in American life. Children are encouraged to develop and express their own opinions in school, and siblings in one family will usually have different hobbies and friends. This is also why Americans often leave home early to live on *their own*. It is in this way that they can best establish the personal independence so highly valued in American society.

New York. Broadway in the night

Нью-Йорк. Бродвей вночі

20. EATING CUSTOMS AND MEALS

Americans eat with a knife and fork in the following way. When cutting, they hold the knife in the right hand and the fork in the left. After cutting, the knife is placed on the edge of the plate and the fork is shifted to the right hand for eating. While eating, the left hand is placed on the lap.

Other tips for politeness when eating with Americans include: keep your mouth closed when you are chewing food, and speak only when your mouth is empty.

When you need something which is not near you on the table, ask the person closest to the item to pass it to you; do not reach across in front of them to get it yourself. If someone offers you more to eat and you would like to have more, accept their offer. They will not repeat the offer or insist that you eat, but will accept your refusal literally. Do not purp after eating, and try not to rest your arms on the table while you are eating. If you are eating in someone's home, it is polite to ask if you may be excused if you have finished eating and would like to leave the table while others are still finishing their meal.

Most Americans eat three times a day, plus coffee and a snack in mid-morning and mid-afternoon. A complete breakfast consists of fruit juice and cereal or eggs. Eggs are usually accompanied by toast and bacon or sausage. Adults drink coffee and children drink milk. Special breakfast dishes served less frequently (typically on weekends and holidays) include waffles, French toast, and pancakes. All of these are typically served with butter and maple syrup.

Lunch is usually eaten between noon and 1:00 p.m., or from 1:00 to 2:00 p.m. People at work and school rarely go home for lunch; rather they bring a lunch with them, typically in a paper bag or lunch box. Such portable lunches consist of one or two sandwiches, a piece of fruit and sometimes a small bag of chips (potato or corn chips are popular) and/or a few cookies. Another alternative is to eat lunch out and many people working in offices will eat at nearby restaurants.

Dinner is the main meal in the United States and it is eaten as early in the evening as 5:30 or 6:00 p.m. It usually consists of a meat, fish or fowl dish with cooked vegetables and a starch such as rice or potatoes. Dessert is common in many homes.

In addition to breakfast, lunch and dinner, a late evening snack may also be common. Salty or sweet snacks may be eaten while watching television, or milk and cookies may be served just prior to going to bed.

What a heat!

Яка спека!

21. FAMILY LIFE

It is difficult to generalize about how families live in America because of the great variety of economic, cultural and regional lifestyles which exist; however, a few observations can be made.

Typically, the family unit which lives together consists of parents and children only. Older people do not generally live with their children who have families of their own. They do, however, keep in touch with their children and remain interested in the well-being of their grandchildren. Most families have one or two parents and anywhere from one to three children. Larger families exist but are less common. Divorce has made the single-parent family much more common than it was in the past.

Children are expected to leave their parents' home when they become adults. Parents and their children often live far away from one another, although in some families there is more of an emphasis placed on staying nearby than in others. Usually job opportunities are responsible for family members moving far away from one another. Family members keep in touch by mail or phone and will travel to help one another out in times of difficulty or to share holiday celebrations.

Prior to the wedding bells

Перед весільними дзвонами

Americans expect their children to choose their own careers and their own spouses. This is again part of the individualism Americans value so highly see «Doing Your Own Thing» in this section.

Within the society as well as within the family, distinctions made between male and female roles are decreasing. The *women's movement* has helped make people aware that women have had fewer opportunities in the past to pursue personal and professional interests because of the great demand put upon them to remain at home and care for their children. This is changing, and many more women are working outside the home. In many families the man is assuming more responsibility for childbearing in order to allow the woman to develop a professional career.

In general, men still expect not to have to do very much housework. Children, on the other hand, are often given tasks to do on a regular basis, such as setting the table for dinner, watering the garden, folding the laundry, etc. For this work they are often given an allowance, a sum of money given on a weekly or biweekly basis. This allowance gives them some responsibility for their private expenses, such as paying for snacks and tickets to the movies.

When smiles are out of the question

Коли про усмішки не йдеться

Elderly people are not given the same degree of respect they receive in many other countries. Since they do not usually live with their children, they live on their own as long as they are able to take care of themselves. Then they may live in special homes for the aged where their children and grandchildren can come to visit them. The current low status of the elderly may be changing. More and more people are living longer because of improved medical care. They are becoming politically organized and working to ensure that they be respected and valued. In many stores and businesses, discounts are now given to senior citizens, and many social groups have organized so that they can socialize with one another and remain active participants in American life.

22. LEISURE

Sports of all types are popular in the United States, and facilities for playing various sports exist in all cities and towns: swimming pools, tennis courts, football and baseball fields, golf greens, bowling alleys, roller skating rinks, etc. In addition, many Americans have taken up jogging and bicycling in order to stay physically fit. You will probably see joggers almost anywhere you go.

Other popular sports are skiing (on water in warm weather and on snow in the winter), sailing, fishing, hiking and camping. There are now also a number of different kinds of exercise groups in most communities; again it is part of the current emphasis on good health. There are groups which do exercises to music and centers where weightlifting equipment is available.

Television forms a basic part of leisure life on a daily basis. Most Americans have at least one television and watch it regularly. On weekends, going to the movies or the theater is a popular pastime, as is going out for a meal at a restaurant. In warm weather, Americans enjoy picnics and barbecues where food is cooked and eaten outside while people play softball or volleyball with friends and/or family.

Americans also like to read and do various crafts, as well as watch sports events and attend concerts. They also enjoy gardening and making things, such as sewing their own clothes or building furniture. They do this for economic reasons as well as for personal enjoyment.

23. GREETINGS AND LEAVE TAKINGS

Americans do not spend time over long greetings. **Hello or Hi, how are you?** is often sufficient. Other variations are **How are you doing?** and **What's happening?** (most colloquial).

When meeting someone for the first time, Americans may shake hands, though not necessarily. Young people tend not to shake hands, while older people continue the tradition, particularly men. Very often, Americans neglect to introduce new people to one another. This is not a problem, as they are comfortable introducing themselves if no introduction occurs. You should give your name when someone introduces himself or herself to you. If you don't, they will then ask you. When someone older is introduced in America, he/she will usually respond with **How do you do?** or **Nice to meet you**. This is not true for young Americans, who may only respond to an introduction with **Hi**.

The fountain in the Central Park of New York

Фонтан у Центральному парку Нью-Йорка

Leavetakings are often as brief as greetings. **Bye** or **See you later** usually is enough. It is also common for people to take leave of one another by saying **We should get together sometime** or **You should come over sometime** or **I'll call you soon**. These are all formulas for farewells; they do not necessarily mean that the individual will actually do what he/she has suggested. Don't be disappointed if someone says **I'll call you** and never does, or suggests that you come over sometime and never invites you. Similarly, don't go see someone who has said that; they are likely to be surprised that you took them literally.

Sailing

Під вітрилами

24. NAMES AND TITLES

Titles based on social class or status are rarely used in the United States. When used, they are associated with Europeans. Titles based on occupation are used, such as Ambassador, Senator, Governor, Father (for Catholic priests), and Rabbi. Occupations, usually carrying titles are: diplomats, clergy, court judges, military officers, individuals with medical degrees or academic Ph.D.'s, and government officials. Individuals in all other occupations are usually referred to with **Mr.** (mister) and **Ms.** (pronounced *mizz*). **Miss** and **Mrs.** (missus) are not used with the same frequency as in the past; **Ms.** is preferred by many women because it does not designate a woman in terms of her marital status.

Americans, however, do not use titles and names in conversation. Even if someone is introduced to you with a title, don't be surprised if they tell you to call them by their first name. If you insist on calling individuals by their titles when they have asked you not to, you will be perceived as being more formal than necessary. However, young people are often expected to call older people, such as the parents of their friends, by their last name preceded by **Mr.**, **Ms.** or **Mrs.** or a title. This is the polite form of address in this situation, and you should follow it if you are noticeably younger than the person to whom you are talking. If they want you to call them by their first name, they will say so. Otherwise, if you use their first name without being invited to do so, you may be perceived as impolite.

Orlando, Florida. «Hear the music play...»

Орландо, Флорида. «Слухай, як музика грає... »

25. CONVERSATIONAL TOPICS

Americans often ask a lot of questions when they first meet someone, and some of these questions may seem quite personal to you. When an American does this, he/she is only looking for a common ground between the two of you upon which to base a relationship. Perhaps you will discover similar interests or abilities which can then be used as a basis for friendship.

Although Americans ask a lot of questions, there are some topics which are avoided, and you should stay away from them in conversation: a person's age and financial status, the cost of clothes or personal belongings, religion, and a person's love (or sex) life.

26. FRIENDSHIP

Americans are very open and friendly to newcomers. This is probably because they themselves are highly mobile and have adapted to this by developing skills which allow them to make new friends quickly. Their initial warmth does not, however, mean that they are interested in pursuing a long, intimate relationship with you. So do not be offended if they do not seem to put energy into developing a deep friendship with you. This kind of relationship takes time in the United States, as elsewhere, but it is also complicated by the fact that people move around a lot and you may not see them enough to have the time needed to create a lasting friendship.

Very American youngest ladies

Дуже американські юнки

27. INVITATIONS

Americans are comfortable inviting strangers into their homes, and you will find that you are treated *as one of the family* almost the minute after you arrive. Do not be surprised if you are not given special treatment as a guest, and feel free to make yourself at home with the family. If invited home for a meal or a party, you are not expected to bring anything. If invited for a stay of one night or more, then it is appropriate to bring a small **gifteflowers**, candy, or some souvenir from your own country will be appreciated.

A Christmas store window woman butterfly
Жінка-метелик з різдвяної вітрини магазину

If you receive a written invitation, it is important to respond to it as soon as possible. Some will have **R.S.V.P.** or **Please reply** written at the bottom and these must have a reply. If a telephone number is given, then you need only call that number to accept or give your regrets that you cannot attend. If there is no phone number, then a written note is adequate. If you receive an invitation over the telephone, make sure that you have correctly understood the date, time and location. And if for some reason you should realize later that you cannot attend, then be sure to telephone to inform the person inviting you that you will not be there, and explain the reason why.

28. TIME

Being on time is important in United States. A few guidelines for different situations are given here.

When invited for a meal, you should arrive within 5 to 15 minutes of the time specified in the invitation. Do not arrive early since people usually do their own cooking and they may be working up until the last minute to get things ready for you. If you should discover that you are going to be late, it is polite to call and inform the people who have invited you over. Then they can prepare the meal according to the time you will actually arrive.

When invited to a party or dance, it is appropriate to arrive within half an hour of the time given in the invitation. For cocktail parties and receptions, a time period is usually specified during which individuals are expected to arrive and leave. You may arrive at any time during that period, but remember that you are also expected to leave by the ending time indicated.

For movies and theater productions, you will want to arrive at least ten minutes ahead of time, to allow for time to get your ticket/program and be seated. For weddings, funerals, public lectures and sports events, the same rule applies.

For business appointments, you should arrive exactly on time or a few minutes ahead of time. If the person you are seeing is busy, he/she may keep you waiting, but you should still be there on time.

29. PERSONAL SPACE AND PRIVACY

Americans do not touch one another frequently. In particular, touching between people of the same sex is rare. It is more common between women than men, for whom it is often seen as a sign of homosexuality. Touching between people of differing sex is more common, and you may see couples embracing one another in public. In this instance, the implication is that they are romantically involved. Customs have changed with some people, particularly among those who have traveled abroad and become accustomed to other cultures' attitudes about touching people of the same sex. It is also appropriate to greet someone with a hug if you have not seen them for a long time, and to do the same if they are going away.

In conversations, Americans stand about 2 to 3 feet apart and often use a lot of gestures. Certain gestures involve physical contact. Sympathy is shown by putting one's hand on your shoulder, nudging indicates you should laugh at a funny story someone has just told, petting of your arm indicates reassurance, and stroking a child's head indicates affection.

Americans are not particularly concerned with privacy. They leave the doors to their offices open, and often you will find neighboring homes which are not separated by fences or walls. In the home it is also rare to find closed doors. You may find that people will walk in on you without knocking, even if you have closed your door. This is common among people who are comfortable with one another and/or know each other well.

Hartford, Connecticut. An ancient cemetery
Гартфорд, Коннектікут. Старовинний цвинтар

30. SILENCE

Many Americans are uncomfortable with silence, and they tend to take silence in a conversation to indicate that they need to start talking. Students often study with music playing in the background, and people working around the house will often have the television or radio on *to keep them company*. If you are silent in a conversation or a gathering for a long time, Americans will try to *draw you out* (get you to talk) and may even ask if you are all right or if there is anything they can do to help you. One important note: Americans may remain silent when you say something they don't agree with because it is considered impolite to disagree with someone they don't know very well.

31. EQUALITY

The concept of *equality* is extremely important in the United States. This means that people tend to treat one another more as peers even when they are not really peers. It also means that everyone expects to have an equal opportunity to achieve her or his personal and professional goals, and will go to great lengths to make sure that this happens for them. This is not to say that there are no social class differences in the United States, or that Americans are not aware of these differences.

However, they prefer to pretend that there are no such differences. There are no special forms of address for people based on differences in social position. People in all professions, even service providers such as taxi drivers, workers in restaurants, etc. expect to be treated with respect by those whom they are serving.

At the Arlington National Cemetery

На Арлінгтонському національному цвинтарі

Informality does not indicate a lack of respect, rather it shows a *oneness* or equality with the individual with whom you are interacting.

32. HEALTH AND MEDICAL CARE

Medical care in the United States is good, but it is also expensive. It is therefore a good idea to purchase health insurance to cover medical expenses in case you have an accident or get sick. For information, write to American International Underwriters, Inc., Investor's Building, Washington, D.C. 20036.

Water is safe to drink in all American towns and cities.

33. HOLIDAY CELEBRATIONS

There are a number of holidays, celebrated throughout the United States, in which you are likely to participate if you are in the country when they occur.

Easter. Celebrated in April, Easter Sunday is a religious holiday commemorating Jesus Christ's rise from the dead. Many of its traditions, however, are Pagan in origin, and are observed in American families even when the religious significance is not. On the night before Easter, an imaginary creature known as the Easter Bunny comes to visit children and leaves a basket filled with candy in the shape of eggs, bunnies and baby chicks. Another tradition is dyeing hard-boiled eggs different colors and painting designs on them. It is common to hide **these 'eggs**, as well as candy eggs, for children to look for on Easter Sunday as part of an Easter egg hunt.

4th of July. This date is when America declared independence from rule by England in 1776. It is usually celebrated by parades and outdoor picnics with friends and family, followed by fireworks displays in the evening.

Thanksgiving. Thanksgiving is celebrated on the fourth Thursday of November in memory of the first Thanksgiving Day held by the early Pilgrim settlers in Massachusetts in 1621, in gratitude for a successful harvest. They experienced difficulty in those early times and survived only with the help of American Indians who taught them how to grow and harvest indigenous foods such as squash and corn. The first Thanksgiving lasted three days and was celebrated with their Indian friends. Today Thanksgiving is a four-

day holiday for most Americans, many of whom travel home for a family celebration. The major meal is served on Thursday and usually includes certain traditional dishes: roast turkey, potatoes and yams, cranberry sauce, vegetables, and pumpkin and/or mincemeat pie for dessert.

Halloween. Halloween is celebrated on October 31 st and, like Easter, has pagan customs although its name has religious origins. The name is a shortened version of «All Hallow's Eve», the night before All Saints' Day, which is celebrated on November 1st by the Catholic Church. It is customarily celebrated by children who dress up in costumes and go trick-or-treating. This means that they go in their costumes to various homes and offer adults an alternative: a *trick* (some mischief they will do to the adult) or a *treat* such as candy (which the adult can give to keep the children from doing mischief). This custom comes from the Celts in ancient Britain who feared the coming of winter and dressed in frightening costumes so the demons of winter would think they were one of them and do them no harm. Hence, the origin of costumes for today's celebration: it represents a devil coming to your home whom you can placate with a treat.

New York. A Puerto Rican parade
Нью-Йорк. Пуерто-ріканський парад

Christmas and Hanukkah. These holidays are celebrated in December. Christmas is celebrated on December 25th to commemorate the birth of Jesus Christ. There are many customs associated with this holiday: exchanging gifts; Santa Claus, who leaves toys for children under the Christmas tree the night before Christmas; decorating the home with evergreens; singing Christmas carols; and sending Christmas cards to friends and acquaintances. Hanukkah is the Jewish «Festival of Lights» celebration which represents religious freedom. The actual date depends upon the Jewish calendar, but it is always celebrated in December and lasts for eight days.

New Year's Eve. New Year's Eve is celebrated on December 31st with parties which last beyond midnight so that everyone can see in the New Year. January 1 is always a holiday, and New Year's Day is celebrated with parades in some cities.

The Easter Bunny
Пасхальный зайчик

34. CONVERSIONS

The United States has not adopted the metric system of measurements used by most countries. The following charts are provided to help you make the necessary conversions if you are not already acquainted with the American system.

Weights and Measures

Metric	U.S.
1 gram (g)	0.035 ounce
454 grams	1 pound
1 kilogram («kilo»)	2.2 pounds
1 centimeter (cm)	0.3937 inch
2.54 centimeters	1 inch
1 meter (m)	3.280 feet
1609.3 meters	1 mile

Liquid	Measure
1 liter (l)	2.113 pints
1 liter	1.56 quarts
3.785 liter	1 gallon

Dry	Measure
1 liter	0.908 quart
1 decaliter (10 l)	1.135 pecks
1 hectoliter (100 l)	2.837 bushels

Kitchen Equivalents

U.S.	Metric
1 cup sugar	200 gr.
1 cup flour	150 gr.
1 tsp. (tea spoon)	12 gr
1 tbsp. (table spoon)	5 gr.

Kilometers and Miles		Thermometer Readings*	
1 km	0.6 mile	38 C°	100.4 F
3	1.8	35	95
5	3.1	30	86
8	4.9	25	77
10	6.2	21	69.8
15	9.3	10	50
20	12.4	5	41
25	15.5	0	32
35	21.7	-5	23
50	31.0	-10	14
100	62.1	-15	5
200	124.2	-17	1.4
300	186.4	-25	-13
500	310.6	-30	-22

**American thermometers use the Fahrenheit scale. To convert Fahrenheit to centigrade, subtract 32, then multiply by 5 and divide by 9. To convert centigrade to Fahrenheit, multiply by 9, divide by 5 and add 32. The chart above gives an approximate conversion.*

Which way to fly?
Яким шляхом летіти?

Clothing Sizes

Skirts, Dresses, Coats		Blouses	
U.S.	Europe	U.S.	Europe
10	38	30	38
12	40	32	40
14	42	34	42
16	44	36	44
18	46	38	46
20	48	40	48

Skirts		Shoes	
U.S.	Europe	U.S.	Europe
14	36	6	37
14 1/2	37	7	38
15	38	8	39
15 1/2	39	9	40
16	41	10	41
16 1/2	42	11	42
17	43	12	43

Stylish ladies
Стильні леді

ЧАСТИНА ДРУГА

**Аби вільно
розмовляти
англійською**

TO SPEAK ENGLISH FLUENTLY

Розмовні теми
CONVERSATIONAL TOPICS

Розмовна тема 1

ЗНАЙОМСТВО ACQUAINTANCE

Introduce yourself, please. I am Oleksa Osypchuk.	Відрекомендуйтеся, будь ласка. Я – Олекса Осипчук.
What is your name? My name is Olena.	Як вас звати? Мене звати Олена.
What is your surname (second name)? Osypchuk.	Як ваше прізвище? Осипчук.
When were you born? I was born in ...	Коли ви народилися? Я народився ... року.
How old are you? I am ... (years old).	Скільки вам років? Мені ... років.
What are you? What do you do? I'm a painter. I'm a student.	Хто ви за фахом? Чим займаєтеся? Я – художник. Я – студентка.
What country are you from? I am (I'm) from Ukraine.	З якої ви країни? Я з України.
Where is Ukraine situated? Ukraine is situated in East Europe.	Де знаходиться Україна? Україна знаходиться у Східній Європі.
What is (what's) your marital status? I am married. I am single.	Який ваш сімейний стан? Я одружена. Я незаміжня.

ЗНАЙОМСТВО

Do you have children? How many? Yes, I have. No, I have not. Two children.	У вас є діти? Скільки? Так. Ні. У мене двоє дітей.
Introduce me, please. Mister Jones, meet my friend Yuri Gonta, a choreographer.	Відрекомендуйте мене, будь-ласка Містере Джонсе, це мій друг (знайомий). Юрій Гонта, хореограф.
Glad to meet you, Mr. Jones.	Радий з вами познайомитися, містере Джонсе.

Ukrainians? No? Impossible!
Українці? Ні? Неможливо!

Розмовна тема 2

СПІЛКУВАННЯ CONTACT

Hi! Hi! Hi! What's new?	Гей! Привіт! Привіт! Що нового?
How do you do? (How are you?) Fine. And you? Thank you, fine.	Як поживаєте? Добре. А ви? Дякую, добре.
How d'you do? Allow me to introduce myself. I'm Mikhailo Osypchuk.	Здорові були! Дозвольте відрекомендуватися. Я – Михайло Осипчук.
Meet my friend, please. Glad to meet you.	Познайомтеся з моїм другом. Радий з вами познайомитися.
Thank you for your help. Not at all. (That's nothing).	Дякую за допомогу. Немає за що.
Here's to your health!	За ваше здоров'я!
Would you go to the theatre? I accept your invitation. Thank you.	Дозвольте запросити вас до театру. Приймаю ваше запрошення. Дякую.
May I ask you for a dance?	Дозвольте запросити вас на танець.
Sure! With pleasure!	Будь ласка! Із задоволенням!
Would you go (ride) with us? With pleasure! Unfortunately, I can't.	Підете (поїдете) разом з нами? Із задоволенням! На жаль, не зможу.
Can't you spend this evening with me? Of course, I can.	Чи зможете провести цей вечір зі мною? Звичайно, можу.

СПІЛКУВАННЯ

I cannot (I can't). Bon voyage! Good-bye!	Не зможу. Щасливої дороги! До побачення!
Call me! Call!	Телефонуйте мені! Телефонуйте!
Excuse me, please. Sorry. I am sorry. (I'm sorry). No trouble whatsoever. No harm done.	Вибачте мене, будь ласка. Перепрошую. Прошу пробачення. Немає за що. Нічого-нічого.

Terrytown, New York. The past in the present
Террітаун, Нью-Йорк. Минуле в сучасному

Розмовна тема 3

ЧАС TIME

Century. Year. Month.	Століття (Вік). Рік. Місяць.
Week. Day. Night.	Тиждень. День. Ніч.
Evening. Morning. Noon.	Вечір. Ранок. День (Полудень).
Midnight. Early. Late.	Північ. Рано. Пізно.
Today. Yesterday. The day before yesterday. Recently. Tomorrow. The day after tomorrow.	Сьогодні. Учора. Позавчора. Нещодавно. Завтра. Післязавтра.
In a month. In a week. In two days. This week. Next week. Last week.	За місяць. За тиждень. За два дні. Цього тижня. Наступного тижня. Минулого тижня.
Weekly. Monthly. Yearly. A few weeks ago.	Щотижня. Щомісяця. Щороку. Кілька тижнів тому.
January. February. March.	Січень. Лютий. Березень.
April. May. June.	Квітень. Травень. Червень.

ЧАС

July. August. September.	Липень. Серпень. Вересень.
October. November. December.	Жовтень. Листопад. Грудень.
Monday. Tuesday. Wednesday. Thursday. Friday. Saturday. Sunday.	Понеділок. Вівторок. Середа. Четвер. П'ятниця. Субота. Неділя.
At two o'clock. It is eight o'clock in the morning. It is 11 a.m. At 11 a.m.	О другій годині. Восьма година ранку. Одинадцята година ранку. Об одинадцятій годині ранку.
It is a quarter past eight. It is half past eight. It is a quarter to nine. It's nine o'clock in the evening. At 9 p.m.	Чверть на дев'яту. Половина дев'ятої. Без чверті дев'ята. Дев'ята година вечора. О дев'ятій годині вечора.

Orlando, Florida. In Disneyland
Орландо, Флорида. У Діснейленді

Розмовна тема 4

ПОДОРОЖ TRAVELLING

Where can I exchange currency? Here's the exchange office.	Де можна обміняти валюту? Ось обмінний пункт.
What's the exchange rate for ... to ...?	Який обмінний курс ... до ...?
Show your passport and other documents, please. Here they are.	Пред'явіть, будь ласка, паспорт та інші документи. Ось.
Have you anything to declare? I have nothing to declare. I have...	Які предмети маєте для декларування? Ніяких. Маю...
Are these things yours? Is this suitcase yours? Yes. No. Not mine.	Це ваші речі? Це ваша валіза? Так. Ні. Не моя.
Open your suitcase, please. Here you are.	Відкрийте, будь ласка, валізу. Будь ласка.
These things are liable to customs duty. How much is it?	За ці предмети потрібно сплатити мито. Скільки?
What is the aim of your trip? I'm on business. I'm a tourist. I'm going to visit my relatives. I'm going to rest.	Яка мета вашої подорожі? Я у відрядженні. Я – турист. Я їду до родичів. Я їду відпочивати.
I like air trips. So do I.	Полюбляю літати. І я теж.

ПОДОРОЖ

Porter, take my luggage, please. Yes, sir. Yes, mam.	Носію, будь ласка, візьміть мої речі. Добре, пане. Добре, пані.
I prefer travelling by train. So do we.	Віддаю перевагу подорожі потягом. І ми теж.
Here are your places and tickets. Thank you.	Ось ваші місця. Ось ваші квитки. Дякую.
I want to book 2 tickets for airplane (train, steamer) for... Where is our compartment (cabin)?	Два квитки на літак (потяг, теплохід) до ... на ... Де наше купе (наша каюта)?

Hunter, New York. A Ukrainian temple
 Хантер, Нью-Йорк. Український храм

Розмовна тема 5

У ГОТЕЛІ AT THE HOTEL

Have you any accommodation? Yes, we have. No, we have not.	У вас є вільні номери? Так, є. Ні, немає.
What room would you prefer? A single (twin) room.	Який номер вам потрібен? Одномісний (двомісний).
What floor would you prefer? Any. (Anyone. I don't care.)	На якому поверсі ви хотіли б поселитися? На будь-якому.
What is (what's) the price of a double room? One hundred and forty dollars. It's too much for me. Any less expensive rooms? Yes. Unfortunately, no.	Скільки коштує номер на двох? Сто сорок доларів. Це для мене надто дорого. Чи є дешеві номери? Є. На жаль, немає.
I shall (I'll) take a single room on the second floor.	Беру одномісний номер на другому поверсі.
Here you are. Payment in advance.	Будь ласка. Плата наперед.
Must I pay in advance or when leaving? In advance. When leaving. Any time.	Платити наперед чи при виїзді? Наперед. При виїзді. Немає різниці.
How long will you stay? Three days. Just a night. One day and a half.	На скільки днів зупиняєтеся? На три дні (добы). На одну ніч. На півтори доби.

AT THE HOTEL

Give me your passport (passports), please. Here it is. (Here they are.)	Будь ласка, дайте ваш паспорт (паспорти). Ось (будь ласка).
Will you take my suitcases to the room? Yes, sir (mam). What is the room number? How much is it ? 120 dollars.	Занесіть, будь ласка, речі до номера. Добре. Який номер кімнати? Скільки з мене? 120 доларів.
Can I collect my passport? Yes, of course. Here it is. When are you checking out? Right now. Tomorrow at 9 a.m. (at 5 p.m.).	Чи можна забрати паспорт? Так, безумовно. Ось він. Коли ви від'їжджаєте? Зараз. Завтра о дев'ятій ранку (о п'ятій дня).

I could live with animals. Walt Whitman

Я міг би жити з тваринами. Уолт Уїтмен

AT THE HOTEL

Where is the desk clerk? Where is the porter? He is coming.	Де порт'є? Де носій? Зараз буде.
The door-keeper does not let me in! Why? I'll find it out.	Швейцар мене не пускає! Чому? Зараз з'ясу.
I want a double room. Here you are. You are to pay 80 dollars.	Мені потрібен номер на двох. Прошу. З вас 80 доларів.
The restaurant is on the second floor. Thank you.	Ресторан знаходиться на другому поверсі. Дякую.
Unfortunately, no accommodation. We have accommodation.	На жаль, місць немає. Вільні місця є.
Here is (here's) your key to room 1508. The lift (elevator) operates (doesn't operate).	Ось ваш ключ від кімнати 1508. Ліфт працює (не працює).
Where is the lobby? Where's the restaurant? To the right. To the left. Straight ahead.	Де вестибюль? Де ресторан? Праворуч. Ліворуч. Прямо.
Lock the door when leaving the room. Okay. (All right. Good.)	Виходячи з номера, зачиніть двері на ключ. Добре.
Bring my suitcases to my room. Yes, sir. Yes, mam.	Віднесіть мої чемодани до кімнати. Добре, пане. Так, пані.

AT THE HOTEL

Can I make reservations for tomorrow? Yes, please.	Чи можна замовити місця на завтра? Будь ласка.
Your letters are at the service bureau.	Ваша кореспонденція знаходиться у бюро обслуговування.
A snack bar is at every floor.	Буфет є на кожному поверсі.
Call the taxi, please.	Викличте, будь ласка, таксі.
My telephone does not work.	Мій телефон не працює.
The waiter will bring the food to your room.	Їжу до кімнати принесе офіціант.
Call the chambermaid, please.	Викличте покоївку, будь ласка.
Can I check in? Yes, please.	Можна розміщатися? Так.

Welcome to Hartford, Connecticut

Ласкаво просимо до Гартфорда, Коннектікут

AT THE HOTEL

When is the restaurant open? It is open from... to...	Коли відкрито ресторан? Він працює з... до...
The room is light (dark).	Кімната світла (темна).
Unlock the door, please.	Відчиніть двері ключем, будь ласка.
A visitor has called on you.	До вас прийшов відвідувач.
Wake me up tomorrow at 5 a. m. sharp. All right. Sure. Okay.	Розбудіть мене завтра рівно о п'ятій годині ранку. Гаразд. Зрозуміло. Добре.
Where's the manager? He is busy. He is coming in ten minutes.	Де менеджер? Він зайнятий. Він буде за десять хвилин.
The manager is coming. I am checking out right away. Okay. Here is your bill.	Адміністратор (менеджер) іде. Зараз від'їжджаю. Добре. Ось ваш рахунок.
Take my luggage down, please.	Віднесіть униз мій багаж, будь ласка.

They do not make me sick. Walt Whitman

Вони не спричиняють мені халепи. Уолт Уїтмен

ГОТЕЛЬНИЙ ГЛОСАРІЙ

аптечка – first aid kit ;	поверх – floor (storey) ;
аптечний кіоск – medicine stand ;	ручка (двері, шафи) – handle
багаж – baggage (luggage) ;	кімната (номер) – room ;
бар – bar ;	килим – carpet (rug) ;
біде – bidet ;	ключ – key ;
блюдце – saucer ;	ковдра – blanket ;
буфет – buffet ;	кофейник – coffee pot ;
бюро обслуговування –	крем для взуття – shoe polish ;
service bureau ;	кухня – kitchen ;
вестибюль – lobby ;	кухонна плита – kitchen stove ;
від'їжджати – check out ;	кухонний посуд – kitchen utensils ;
виделка – fork ;	лампа – lamp ;
вимикач – switch ;	подушка – pillow ;
відвідувач – visitor ;	покоївка – chambermaid ;
відчинити – open ;	порт'є – desk clerk ;
відчинити ключем – unlock ;	простирадло – bed sheet (sheet) ;
віконне скло – window glass ;	пункт обміну валюти –
віконна рама – window frame ;	currency exchange office ;
вікно – window ;	раковина – sink ;
газета – newspaper ;	ресторан – restaurant ;
газетний кіоск – news-stand ;	рукомийник – washstand ;
гість – guest ;	рушник – towel ;
двері – door ;	склянка – glass ;
двомісний номер – twin room ;	стеля – ceiling ;
дзвінок – bell ;	стіл – table ;
дзеркало – mirror (looking-glass) ;	стілець – chair ;
замок – lock ;	стіна – wall ;
замовити місця – make reservations ;	столовий посуд – tableware ;
зачинити – shut (close) ;	таксі – taxi ;
зачинити на ключ – lock ;	тарілка – plate ;
екскурсія – excursion ;	телевізор – TV-set ;
електрична розетка – plug ;	телефон – telephone ;
лампочка – bulb ;	телефон-автомат – pay
ліфт – elevator (lift) ;	telephone ;
ліжко – bed ;	туалет – toilet (wc) ;
мило – soap ;	туалетний папір – toilet paper ;
ніж – knife ;	унітаз – toilet ;
номер (кімната) – room ;	холодильник – refrigerator ;
номер (цифра) – number ;	чайник – tea pot ;
носильник – porter ;	чашка – cup ;
одномісний номер (кімната) –	шафа (буфет) – cupboard ;
single room ;	шафа для одягу – wardrobe ;
офіціант – waiter ;	швейцар – door-keeper ;
підвіконня – window sill ;	щітка для взуття – shoe brush .
підлога – floor ;	

Розмовна тема 6

ЗАСОБИ ЗВ'ЯЗКУ TELECOMMUNICATIONS

How much does this stamp cost? It costs one dollar.	Скільки коштує ця марка? Вона коштує 1 долар.
I want to buy a stamped envelope.	Хотів би купити маркований конверт.
Pack this parcel, please. Here you are. Two dollars.	Упакуйте, будь ласка, цю посилку. Прошу. З вас два долари.
I'd like to post a money order. Fill in this form, please.	Хочу відправити грошовий переказ. Заповніть, будь ласка, цей бланк
I want to send an international telegram. Here's the form.	Хочу відправити міжнародну телеграму. Ось бланк.
How much is one minute with Kyiv, Ukraine?	Скільки коштує хвилина розмови з Києвом, Україна?

In Hartford, Connecticut
У Гартфорді, Коннектікут

TELECOMMUNICATIONS

Speaking. Who is speaking?	Слухаю. Хто говорить?
Whitney speaking. And who is speaking? Is this Mr. Jones?	Говорить Уїтні. А з ким я розмовляю? Це пан Джонс?
Are you in there? Yes, go ahead, please.	Ви мене слухаєте? Так, говоріть, будь ласка.
You are wanted on the telephone. Thank you. Who wants? Where from?	Вас запрошують до телефону. Дякую. Хто запрошує? Звідки?
Hold the line, please! Okay. Any message? Yes. (No.)	Не вішайте слухавку, будь ласка. Добре. Щось передати? Так. (Ні.)
You have got the wrong number. Really? Is this 544-22-18? (five-four four-two-two-one-eight). Will you leave a message? – No.	Неправильно набрано номер. Невже? Це 544-22-18? (п'ять-чотири-чотири-два-два-один-вісім). Щось передати? – Нічого.
Write down my telephone number, please. Go ahead.	Запишіть, будь ласка, номер мого телефону. Говоріть.
Where is the pay telephone? How does one use it?	Де телефон-автомат? Як ним користуватися?
Where is the nearest post box?	Де найближча поштова скринька?

TELECOMMUNICATIONS

How much does one post card cost? Where is the general delivery counter?	Скільки коштує поштова листівка? Де одержують кореспонденцію до запитання?
Can I send a money order to Ukraine?	Можна відправити грошовий переказ в Україну?
Where are the telegram forms?	Де бланки телеграм?
I want to cable an express telegram.	Хочу відправити термінову телеграму.
What's the rate per word?	Яка плата за слово?

A young piper

Юний волинщик

TELECOMMUNICATIONS

When will an international telegram arrive? In two hours.	Коли дійде міжнародна телеграма? Через 2 години.
When will an ordinary telegram arrive? In 8 hours.	Коли дійде звичайна телеграма? Через 8 годин.
Call back Mr.Brando, please. All right.	Передзвоніть, будь ласка, пану Брандо. Гаразд.
Call in an hour, please.	Подзвоніть через годину, будь ласка.
You'll speak from the call box. Where is it? Here it is.	Розмовлятимете з телефонної будки. Де вона? Ось вона.
I ask to cancel my order.	Прошу анулювати моє замовлення.
What a bad connection!	Яке погане з'єднання!
We have been cut off!	Нас роз'єднали!
Dial my number, please.	Наберіть мій номер, будь ласка.
Speak in the receiver.	Говоріть у слухавку.
Post office. General post office.	Пошта. Поштамт.
General delivery counter.	Видача кореспонденції до запитання.
Telegraph. Parcel counter. Money order counter.	Телеграф. Прийом та видача посилок. Прийом та оплата грошових переказів.

Розмовна тема 7

**У РЕСТОРАНІ
AT THE RESTAURANT**

Let's have a snack (good meal)! Great! I'm hungry.	Давайте перекусимо (добре поїмо)! Чудово! Я зголоднів.
Are you hungry? Let's have a snack. No, I'm satisfied.	Ви зголодніли? Давайте перекусимо. Ні, я ситий.
Where is the nearest cafe (canteen, snack bar, restaurant)? Everywhere. In two blocks from here.	Де поблизу є кафе (закусочна, буфет, ресторан)? Скрізь. Через два квартали.

Terrytown, New York. The place worth seeing
Террітаун, Нью-Йорк. Місце, гідне огляду

AT THE RESTAURANT

Are these seats vacant? Yes, they are. No, they are taken.	Ці місця вільні? Так, вільні. Ні, вони зайняті.
Is this table vacant? Yes, it is. No, it's taken.	Чи вільний цей стіл? Так, вільний. Ні, стіл зайнято.
What would you like to order? Whatever you'll recommend.	Що будете замовляти? Усе, що порекомендуєте.
May I have the menu (card), please?	Дайте, будь ласка, меню (карточку).
Here you are. Choose, please. Order, please.	Ось вона. Вибирайте, будь ласка. Замовляйте, будь ласка.
What would you offer? Whatever is in the menu (card).	Що запропонуєте? Усе, що є в меню.
Bring us a beef-steak, please. Just a minute. It's coming.	Принесіть, будь ласка, біфштекс. Хвилиночку. Зараз несу.
Do you like our dishes (meals)? We like them very much. Yes. (No.)	Вам подобаються наші страви? Дуже подобаються. Так. (Ні.)
How much is the bill? Ninety dollars without tax.	Скільки за рахунком? Дев'яносто доларів без податку
Wrap up, please, the food left	Загорніть їжу, що залишилася, будь ласка.

Розмовна тема 8

**ОГЛЯД ВИЗНАЧНИХ МІСЦЬ
SIGHTSEEING**

I want to see the sights of the city. All right. Get into the bus, please.	Я хочу оглянути визначні місця. Добре. Запрошуємо до автобуса.
How long does a sightseeing tour take? Where is the tourist bus?	Скільки триває екскурсія по місту? Де туристський автобус?
Can I see the architectural monuments of the city? Yes.	Чи зможу я оглянути архітектурні пам'ятники міста? Так.
When was this building erected?	Коли було зведено цей будинок?
Who is the architect?	Хто архітектор?

Бостон, **Массачусетс**. У грудні
SIGHTSEEING

Who designed this residential area?	Хто проектував цей район?
Where one can buy souvenirs? At the hotel and on the street.	Де можна придбати сувеніри? У готелі й на вулиці.
Show me the way to the hotel, please. Can you tell me where ... is? It is very near (far) from here.	Будь ласка, покажіть мені дорогу до готелю. Чи не скажете, де знаходиться ...? Це дуже близько (далеко) звідси.
Is the hotel far from here? It's far. It's nearby. No idea.	Чи готель далеко звідси? Далеко. Поруч. Не знаю.
Go straight. To the left. To the right. About 100 yards to the right.	Йдіть прямо. Ліворуч. Праворуч. Ярдів сто праворуч.
Is the hotel ahead (back, on the left, on the right)? How far is the hotel? A block away? 100 yards away.	Чи готель попереду (позаду, ліворуч, праворуч)? Скільки до готелю? Квартал? Сто ярдів.
Where is the underground (subway)?	Де метро?
Here? Over there?	Тут? Там?
Where is it?	Де воно?
Two blocks from here.	За два квартали звідси.
Where ... is? It's near. It's far from here.	Де знаходиться...? Поблизу. Далеко звідси.

Розмовна тема 9

SPECTACLES (Theatre. Cinema. Museum)
ВИДОВИЩА (Театр. Кіно. Музей)

I want to go to the drama theatre. The performance begins at 8. p.m.	Хочу піти до драматичного театру. Вистава починається о восьмій годині вечора.
What's on tonight at the theatre? Some comedy.	Що йде сьогодні увечері в театрі? Якась комедія.
Two seats in the box, please. One hundred dollars, please.	Два квитки у ложу, будь ласка. Із вас сто доларів.
How did you like the performance? I liked it and did not. Yes. No.	Чи сподобався вам спектакль? І так, і ні. Так. Ні.

Boston, Massachusetts. What charm?..
Бостон, Массачусетс. Якими чарами?..

SPECTACLES

This is a good (bad) play. You are right. A good (bad) one.	Це гарна (погана) п'єса. Ви маєте рацію. Гарна (погана).
Where's the movie theatre? Two blocks from here.	Де знаходиться кінотеатр? За два квартали звідси.
Is this a thriller? No, it is a hit.	Це фільм жахів (трілер)? Ні, це – бойовик.
Who are starring? Donna Divine and Rick Schonn.	Хто грає головні ролі? Донна Дівайн і Рік Шонн.
This is a lousy film! Indeed? I don't agree with you!	Кепський фільм! Невже? Я з вами не згоден!
How much does an admission to the museum cost? Admission free. I'm interested in pop-art. You are welcome. The hall on the left.	Скільки коштує квиток до музею? Вхід безкоштовний. Мене цікавить поп-мистецтво. Будь ласка. Зал ліворуч.
Who painted this portrait? An unknown painter.	Хто написав цей портрет? Невідомий художник.
What a beautiful landscape! I agree! A beautiful one, indeed.	Який чудовий пейзаж! Згоден! Дійсно, чудовий.
How impressive is this still-life! Yes, a real masterpiece.	Який виразний натюрморт! Так, це справжній шедевр.

Розмовна тема 10

AT THE SHOP
У МАГАЗИНІ

I want to go shopping. Go ahead. So do I.	Я хочу зробити покупки. Робіть. І я хочу.
Where is the nearest shop (supermarket, department store, food store)? Just a five minute drive from here. Around the corner.	Де поблизу магазин (універсам, універмаг, гастроном)? Їхати 5 хвилин. За рогом.
I'd like to buy... Choose, please.	Я хочу купити... Вибирайте, будь ласка.
I need... This is just what you want.	Мені потрібен... Мені потрібні... Ось те, що вас може зацікавити.

AT THE SHOP

How much is it? 50 dollars.	Скільки це коштує? 50 доларів.
It is too much for me. Unfortunately, I can't help about it.	Це для мене надто дорого. На жаль, нічим допомогти не можу.
What size is this? May I try it on? This is size... Try it on, please. The dressing room is over there.	Який це розмір? Можна приміряти? Це... розмір. Міряйте, будь ласка. Примірючна – там.
It fits me. This doesn't fit me. What about this one? I'd like something better. I'd like something cheaper. Here you are. Have you got... to fit me?	Це мені підходить. Не підходить. А це? Чи немає чогось кращого? Чи є щось дешевше? Так, є. Чи є у вас... на мене?
Show me.., please. I'll take this. This fits me. ... dollars without tax.	Покажіть, будь ласка... Це я візьму. Мені це підходить. Із вас... доларів без податку.

Розмовна тема 11

**AT THE DEPARTMENT STORE
В УНІВЕРСАЛІ**

What can I do for you? I want...	Чим можу бути вам корисним? Мені потрібен (потрібні)...
Do you like these black boots? I need the beige ones.	Вам подобаються ці чорні черевики? Мені потрібні бежеві.
Why are you against the white bra?	Чому ви проти білого бюстгальтера?
This red cap suits you.	Тобі пасує таке червоне кепі.
This purple dress is too small.	Ця пурпурна сукня – мала.
That blue dress is rather wide.	Та синя сукня досить широка.
This light blue fur is so soft!	Це блакитне хутро таке м'яке!
This yellow fur coat is so hard!	Яка жорстка ця жовта шуба!
The pink gloves are too thin!	Рожеві рукавички занадто тонкі!

Orlando, Florida. A Disneyland sightseeing vehicle

Орlando, Флорида. Діснейлендський екскурсійний екіпаж

AT THE DEPARTMENT STORE

I'd like to buy a red bonnet!	Хочу придбати червоний капелюшок!
I'm looking for dark-blue suits.	Шукаю темно-сині костюми.
Such a light grey suit fits you. Does it? I'll take it!	Вам пасує такий світло-сірий костюм. Невже? Куплю його!
But the green high boots are ugly!	А зелені чобітки – потворні!
I don't need new lilac pants!	Навіщо мені нові бузкові брюки?
My orange scarf is so old!	Мій оранжевий шарф такий старий!
This violet shirt is cheap!	Ця фіолетова сорочка – дешева!
But how expensive are the grey shirts!	Але які дорогі сірі сорочки!
Such golden skirts are not stylish.	Такі золотисті спідниці – не модні.
I'll buy a couple of silvery slippers.	Куплю пару сріблястих капців.
A dozen of green socks, please!	Дюжину зелених шкарпеток, будь ласка!
Here's half of a dozen of panty hoses!	Ось вам півдюжини модних колгот!
I want some dark-red ties.	Потрібні темно-червоні краватки.
I need a dozen of handkerchiefs.	Мені потрібен десяток носовичків.
Take off this one and put on that one, please. Where's the dressing room?	Зніміть, будь ласка, це й одягніть оте. Де примірочна?
A pair of underwear!	Пару спідньої білизни!

Розмовна тема 12

**У ГАСТРОНОМІ
AT THE FOOD STORE**

Weigh.., please. Shall I slice it?	Зважте, будь ласка... Порізати?
Wrap.., please. Pack.., please.	Загорніть, будь ласка... Упакуйте, будь ласка...
A rasher of bacon, please!	Скибочку бекона, будь ласка!
Two cans of beer!	Дві банки пива!
Cut me a slice of biscuit, please.	Відріжте скибочку бісквіта, будь ласка!
I want to buy a loaf of bread.	Хочу купити буханку хліба.
A little butter, please!	Трохи масла, будь ласка!
Two pieces of cake for us!	Нам два шматочки торта!

New York. On the 42nd street
Нью-Йорк. На 42-ій вулиці

AT THE FOOD STORE

One bun, please!	Булочку, будь ласка!
A few candies, please!	Цукерок, будь ласка!
I'd take this chunk of cheese.	Мені б цей шматок сиру.
Give me a bar of chocolate.	Дайте мені плитку шоколаду.
Two packs of these cigarettes!	Дві пачки цих сигарет!
A portion of curds, please!	Порцію сиру, будь ласка!
A hunk of this fat, please!	Шматок цього жиру, будь ласка!
Three kilograms of fish, please!	Три кілограми риби, будь ласка!
How much does this fruit cost?	Скільки коштують ці фрукти?
A pound of meat, please!	Фунт м'яса, будь ласка!
Three bottles of milk, please!	Будь ласка, три пляшки молока!
A slice of pie, would you?	Скибочку пирога, будь ласка!
What sort of poultry is this?	Що це за домашня птиця?
Any soft drink, please!	Будь-який безалкогольний напій!

The UNO Headquarters site in blossom

Містечко Штаб-квартири ООН у цвіту

Розмовна тема 13

У ЛІКАРЯ AT THE DOCTOR'S

Are you ill? Yes, I'm. A bit. What hurts you? Everything. (All).	Ви хворі? Так, хворий. Трохи. Що у вас болить? Усе.
Does it hurt here? Yes, it hurts. No. It hurts not here, but there.	Тут болить? Так, болить. Ні. Болить не тут, а там.
Let me examine you. Yes, please. Shall I strip?	Дозвольте вас оглянути. Будь ласка. Роздягатися?
Strip to the waist. 1) Breathe. 2) Don't breath. 3) Cough.	Роздягніться до пояса. 1) Дихайте. 2) Не дихайте. 3) Покашляйте.
Open your mouth. Show your tongue.	Відкрийте рота. Покажіть язик.
An ECG (electrocardiogram) must be taken.	Треба зробити електрокардіограму.
You have a high (low) blood pressure.	У вас високий (низький) кров'яний тиск.
I'll prescribe you some medicine. A blood (urine) test is necessary.	Я випишу вам ліки. Треба зробити аналіз крові (сечі).
You must have your stomach (chest) X-rayed.	Вам треба зробити рентгеноскопію шлунка (грудної клітки).
When did you begin feeling unwell? Today. Yesterday.	Коли ви відчули нездужання? Сьогодні. Учора.
You must lie in bed. How much is the bill? Can I buy this medicine without a physician's prescription? Give me a pain killer.	Вам треба лягти у ліжко. Скільки я повинен заплатити? Чи можна купити ці ліки без рецепта? Дайте мені болезаспокійливе.
Which tooth is hurting you? This one.	Який зуб у вас болить? Цей.
I want to have my tooth filled (pulled).	Я хочу поставити пломбу. (вирвати зуб).

Розмовна тема 14

ЗАХВОРЮВАННЯ
ILLNESS

I have a headache. How long?	У мене болить голова. Відколи?
My skin peels. Where is it?	У мене лущиться шкіра. Де?
My mouth is parched. Since when?	У мене пересихає в роті. Відколи?
My eyes pain. How long?	У мене болять очі. Із яких пір?
My tongue is coated.	У мене обкладено язик.

E.Vuchetich. «To beat swords into plowshares»

The sculpture by the UNO Headquarters

Є.Вучетич. «Перекуємо мечі на орала»
Скульптура біля Штаб-квартири ООН

ILLNESS

I have a pimple (an abscess).	У мене чирка (фурункул).
My throat tickles.	У мене дере в горлі.
I have a sharp pain in my ear.	У мене коле у вусі.
I have pains (aches) in my back.	Маю болі в спині.
I have diarrhea (constipation).	У мене пронос (закріп).
I have bad kidneys.	У мене хворі нирки.
The left (right) kidney pains. Both kidneys pain.	Болить ліва (права) нирка. Болять обидві нирки.
I have pains (wheezes) in my chest.	У мене болі (хрипи) в грудях.
I have pains in my stomach.	У мене болить живіт (шлунок).
My nose has swollen (is stuffed).	У мене розпух (заклало) ніс.
I have a bad bladder.	У мене хворий сечовий міхур.
I've a bad pancreas. How long?	У мене хвора підшлункова залоза. Чи давно?
I've a poor blood coagulation.	У мене погано згортається кров.
I have sharp pains in my heart. Where exactly?	У мене коле в серці. Де саме?
A gland has inflamed here.	Тут у мене запалилася залоза.
My hand (leg, finger, toe) aches.	У мене ниє рука (нога, палець руки, палець ноги).
My liver aches.	У мене болить печінка.
I have pains in my vertebra.	У мене у хребті болі.

Розмовна тема 15

ТРАВМИ INJURIES

I'm running a high temperature.	У мене висока температура.
What medicine do you recommend?	Які ліки ви рекомендуєте?
I've a chill. I've a fever.	Мене морозить. Мене лихоманить.
I'm vomiting. I've a bleeding.	Мене нудить. У мене кровотеча.
Must I keep to a diet?	Чи потрібна мені дієта?
You need hospitalization.	Вас треба госпіталізувати.
Must I have my stomach irrigated?	Чи потрібно промити мені шлунок?
What's wrong with me, doctor?	Що зі мною, лікарю?

New York. Central Park in winter

Нью-Йорк. Центральний парк узимку

INJURIES

I've my leg (arm) dislocated.	Я розтягнув ногу (руку).
You have drunken (eaten) too much.	Ви перепили (об'їлися).
Is there a doctor here?	Чи є тут лікар?
Phone for the doctor (ambulance)!	Викличте по телефону лікаря (швидку медичну допомогу)!
He (has) lost consciousness.	Він втратив свідомість.
He fell down. He has fallen down.	Він упав.
Have you a first aid kit? Yes. No.	Чи є у вас аптечка? Є. Немає.
Sit down! Lie down! Get up! He has his rib broken.	Сідайте! Лягайте! Встаньте! У нього зламане ребро.
She has her finger bleeding.	У неї кровоточить палець.
I must have my wound dressed.	Мені треба перев'язати рану.
The bleeding must be stopped.	Треба зупинити кровотечу.
Have you got a medical insurance?	У вас є медична страховка?
Can you pay for treatment?	Ви можете платити за лікування?

Розмовна тема 16

КРИТИЧНІ СИТУАЦІЇ **CRITICAL SITUATIONS**

Would you speak a little slower? Put it down, please.	Говоріть, будь ласка, повільніше. Напишіть, будь ласка.
Is this ... street? No, this is...street.	Це вулиця ...? Ні, це ...
I am a foreigner.	Я іноземець (іноземка).
I have lost my way.	Я заблукав (заблукала).
I don't understand you.	Я вас не розумію.
Do you speak English? No. I don't. A little.	Ви розмовляєте англійською? Ні. Не говорю. Трохи.

A New York Christmas tree

Нью-йоркська новорічна ялинка

CRITICAL SITUATIONS

What language do you speak? English. Ukrainian. Russian. German. French.	Якою мовою ви розмовляєте? Англійською. Українською. Російською. Німецькою. Французькою.
Is this 911 (nine-one-one)? Yes. What service?	Це номер 9-1-1? Так. Яка служба вам потрібна?
Police (ambulance, fire).	Поліція (швидка медична допомога, пожежна).
What number are you ringing from? 544-22-33 (five-four-four-two-two-three-three).	З якого телефону ви розмовляєте? 544-22-33 (п'ять-чотири-чотири-два-два-три-три).
What has happened?	Що трапилося?
I'm a foreigner. I've been robbed. I've been raped. Where? When? Who has done it?	Я іноземець (іноземка). Мене пограбовано. Мене згвалтовано. Де? Коли? Хто це зробив?
In ... street. On the corner of... street and... street. Ten minutes ago. Two young men. A man.	На вулиці ... На розі... та ... Десять хвилин тому. Двоє молодиків. Чоловік.
Who is the boss here? Where is he?	Хто тут старший? Де він?
I don't speak English. Help me, please!	Я не знаю англійської. Допоможіть мені, будь ласка!

A. ДОВІДКОВІ ТЕМИ REFERENCE TOPICS

1. INSCRIPTIONS НАПИСИ

ADJUSTMENTS	НАЛАГОДЖЕННЯ
ADMISSION FREE	ВХІД БЕЗКОШТОВНИЙ (ВІЛЬНИЙ)
ADVANCE BOOKING OFFICE	КАСА ПОПЕРЕДНЬОГО ПРОДАЖУ КВИТКІВ
ARRIVALS	ПРИБУТТЯ
ATTENTION!	УВАГА!
AUTOREPAIR	АВТОРЕМОНТ
BACK	НАЗАД
BAGGAGE CHECK-IN	РЕЄСТРАЦІЯ БАГАЖУ
BAGGAGE CLAIM	ОДЕРЖАННЯ БАГАЖУ
BARBER'S	ЧОЛОВІЧА ПЕРУКАРНЯ
BALCONY	БАЛКОН
BANK	БАНК
BEWARE OF CARS!	СТЕРЕЖИСЬ АВТОМОБІЛЯ!
BLT (BACON, LETTUCE, TOMATO)	БСТ (БЕКОН, САЛАТ, ТОМАТИ)
BOOKING-OFFICE	КАСА
BOXES	ЛОЖІ
BUS STOP	ЗУПИНКА АВТОБУСА
BUSINESS HOURS	ГОДИНИ (РЕЖИМ) РОБОТИ
CAR WASH	МИТТЯ МАШИН
CHECK-IN	РЕЄСТРАЦІЯ
CLEARANCE SALES	ПРОДАЖ НЕРЕАЛІЗОВАНИХ ТОВАРІВ
CLOSED ON...	ВИХІДНИЙ ДЕНЬ ...
CLOSED SUNDAYS	ВИХІДНИЙ ДЕНЬ – НЕДІЛЯ

INSCRIPTIONS

CREDIT CARDS	КРЕДИТНІ КАРТКИ
CROSS NOW! WALK	ІДІТЬ
DANGEROUS!	НЕБЕЗПЕЧНО!
DANGEROUS CURVE	НЕБЕЗПЕЧНИЙ ПОВОРОТ
DELIVERY	ВІДДІЛ ДОСТАВКИ
DEPARTURE	ВІДПРАВЛЕННЯ
DETOUR	ОБ'ЇЗД
DISCOUNT	ЗНИЖКА
DRESSING ROOM	ПРИМІРОЧНА
DRUGSTORE	АПТЕКА
DON'T LEAN	НЕ СПИРАТИСЯ
DON'T TOUCH	НЕ ТОРКАТИ
DOWN	ДОНИЗУ
DUTY FREE SHOP	МАГАЗИН БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ
ELEVATOR (US)	ЛІФТ (США)
ENTRANCE	ВХІД
ENTRANCE ONLY	ВХІД. ВИХОДУ НЕМАЄ
EMERGENCY BREAK	СТОП-КРАН
EMERGENCY EXIT	ЗАПАСНИЙ ВИХІД
(CURRENCY) EXCHANGE	ОБМІН (ВАЛЮТ)
EXHIBITION	ВИСТАВКА
EXIT	ВИХІД
FASTEN BELTS, PLEASE	ПРОСИМО ПРИСТЕБНУТИ РЕМНІ
FIRST AID POST	МЕДПУНКТ
FLIGHT INFORMATION	ІНФОРМАЦІЯ ПРО РЕЙСИ
FLOOR	ПОВЕРХ
FOR PEDESTRIANS ONLY	ЛИШЕ ДЛЯ ПІШОХОДІВ
FORWARD	УПЕРЕД
FULL HOUSE	УСІ КВИТКИ ПРОДАНО
GENTLEMEN'S ROOM	КІМНАТА ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ (Ч)

INSCRIPTIONS

GIRLS	ТОВАРИ ДЛЯ ДІВЧАТ
HAIRDRESSER'S	ЖІНОЧА ПЕРУКАРНЯ
HOTEL	ГОТЕЛЬ
HOSPITAL	ЛІКАРНЯ
INFORMATION DESK	ДОВІДКОВЕ БЮРО
INQUIRY OFFICE	ДОВІДКОВЕ БЮРО
KEEP OFF THE GRASS!	ПО ГАЗОНУ НЕ ХОДІТЬ!
KEEP DOOR CLOSED	ЗАЧИНЯЙТЕ ДВЕРІ
KEEP TO THE LEFT (RIGHT)	ТРИМАЙТЕСЯ ЛІВОГО (ПРАВОГО) БОКУ
LADIES' ROOM	КІМНАТА ДЛЯ ЖІНОК (Ж)
LAVATORY (GENTLEMEN)	ЧОЛОВІЧИЙ ТУАЛЕТ (Ч)
LAVATORY (LADIES)	ЖІНОЧИЙ ТУАЛЕТ (Ж)
LEFT	ЛІВОРУЧ
LIFT (GB)	ЛІФТ (ВБ)
MENS'WEAR	ТОВАРИ ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ
MOVIE THEATRE	КІНОТЕАТР
NO ADMITTANCE	ВХІД ЗАБОРОНЕНО
NO ENTRY	ВХІД ЗАБОРОНЕНО
NO EXIT	НЕМАЄ ВИХОДУ
NO OVERTAKING	ОБГІН ЗАБОРОНЕНО
NO PARKING	СТОЯНКА ЗАБОРОНЕНА
NO PASSING	ПРОХОДУ НЕМАЄ
NO SMOKING	НЕ ПАЛИТИ
NO THOROUGHFARE	ПРОЇЗД ЗАКРИТИЙ
OFF	ВИМКНУТО
ON	УВИМКНУТО
OPEN	ВІДЧИНЕНО
OUT	ВИХІД
PARKING	СТОЯНКА (АВТОТРАНСПОРТУ)

INSCRIPTIONS

PAY LESS	ЗАПЛАТИТЬ МЕНШЕ
PAY TELEPHONE	ТЕЛЕФОН-АВТОМАТ
PEDESTRIAN CROSSING	ПІШОХІДНИЙ ПЕРЕХІД
PIT	АМФІТЕАТР
POLICE	ПОЛІЦІЯ
POST OFFICE	ПОШТА
PRICES OF ADMISSION	ЦІНИ КВИТКІВ
PUBLIC PARKING	МІСЦЕ СТОЯНКИ
PULL	ДО СЕБЕ
PUSH	ВІД СЕБЕ
RAILROAD CROSSING	ЗАЛІЗНИЧНЕ ПЕРЕХРЕЩЕННЯ
REDUCED SPEED	ЗНИЗИТИ ШВИДКІСТЬ
REPAIRS	РЕМОНТ
RESTAURANT	РЕСТОРАН
RESTROOM	ТУАЛЕТ
RIGHT	ПРАВОРУЧ
ROAD CLOSED FOR REPAIRS	ДОРОГА ЗАКРИТА ДЛЯ РЕМОНТНИХ РОБІТ
SCHOOL	ШКОЛА
SHOP	МАГАЗИН
SINGLE LANE TRAFFIC	РУХ В ОДИН РЯД
SLOW. CHILDREN	ЗНИЗИТИ ШВИДКІСТЬ. ДІТИ
SMOKING ROOM	КІМНАТА ДЛЯ ПАЛІННЯ
SOLD OUT	УСІ КВИТКИ ПРОДАНО
SORRY, WE'RE CLOSED	У НАС ЗАЧИНЕНО
SPEED LIMIT	ОБМЕЖЕННЯ ШВИДКОСТІ
STADIUM	СТАДІОН
STAFF ONLY	СЛУЖБОВИЙ ВХІД
STALLS	ПАРТЕР
STOP!	СТОП! (СТІЙТЕ!)

INSCRIPTIONS

STOP! DON'T WALK	СТІЙТЕ!
STORE HOUSE	СКЛАД
SUBWAY (US)	МЕТРО (США)
TAXI RANK	СТОЯНКА ТАКСІ
TAXI STAND (US)	СТОЯНКА ТАКСІ (США)
THANKS FOR YOUR SHOPPING	ДЯКУЄМО ЗА ПОКУПКУ
THEATRE	ТЕАТР
TICKET MACHINES	КАСИ-АВТОМАТИ
TOILET (GENTLEMEN)	ТУАЛЕТ (Ч)
TOILET (LADIES)	ТУАЛЕТ (Ж)
TRAM STOP	ЗУПИНКА ТРАМВАЯ
TRAVEL CHECKS	ДОРОЖНІ ЧЕКИ
TWO LANE TRAFFIC	РУХ У ДВА РЯДИ
UNDERGROUND (GB)	МЕТРО (ВБ)
UP	УГОРУ
WAIT TO BE SEATED	ЧЕКАЙТЕ ЗАПРОШЕННЯ
WAITING AREA	ЗАЛ ЧЕКАННЯ
WAITING ROOM	ЗАЛ ЧЕКАННЯ
WAY OUT	ВИХІД

2. ПОРІВНЯЛЬНІ ТАБЛИЦІ РОЗМІРІВ ОДЯГУ ТА ВЗУТТЯ В ЄВРОПІ Й США

2.1. Порівняльна таблиця розмірів одягу

ЧОЛОВІЧИЙ ОДЯГ

Костюми

Європа	34	36	38	40	42	44
США	34	35	36	37	38	39

Сорочки

Європа	35	36	37	38	39
США	14	14-1/4	14-1/2	15	15-1/2

Капелюхи

Європа	40	41	42	43	44
США	15-3/4	16	16-1/2	17	17-1/4

ЖІНОЧИЙ ОДЯГ

Сукні

Європа	38	40	42	44	46	48
США	8	10	12	14	16	18

Светри, блузки, сорочки

Європа	38	40	42	44	46	48
США	10	12	14	16	18	20

Панчохи

Європа	1	2	3	4	5
США	8-1/2	9	9-1/2	10	10-1/2

Примітка. Наведені тут розміри жіночих суконь здебільшого відносяться до дівочих розмірів. Існують також розміри менші за 9/10, 11/12, 13/14 тощо, які скроєні з урахуванням пропорцій фігур дівчат-підлітків.

2. 2. Порівняльна таблиця розмірів взуття

ЧОЛОВІЧЕ ВЗУТТЯ

Європа	39	40	41	42	43	44
США	6-1/2	7-1/2	8	8-1/2	9-1/2	10-1/2

ЖІНОЧЕ ВЗУТТЯ

Європа	35-1/2	36	36-1/2	37	37-1/2	38
США	4-1/2	5	5-1/2	6	6-1/2	7

Європа	38-1/2	39	39-1/2
США	7-1/2	8	8-1/2

КАПЕЛЮХИ

Європа	55	56	57	58	59
США	6-3/8	7	7-1/8	7-1/4	7-3/8

Європа	60	61
США	7-1/2	7-5/8

3. ЦІНИ У США НА ХОДОВІ АМЕРИКАНСЬКІ ВИРОБИ (У ДОЛАРАХ США)

Назва товару	Нижча ціна	Середня ціна	Вища ціна
1	2	3	4
Простирадла (подвійні)	2.99	5.00	9.50
Ковдри й покривала	12.99	25.00	70.00
Ковдра подвійна, бавовняна / штучна	3.99	15.00	25.00
Наволочка бавовняна	1.95	2.50	7.00
Електрична ковдра	14.79	24.00	38.00
Рушники для ванни	1.89	6.00	8.50
Рушники для рук	0.49	1.85	4.50
Магнітофон і плеєр	21.50	95.00	156.95

Жіночі сукні	13.97	28.00	125.00
1	2	3	4
Жіночий брючний костюм	15.98	35.00	135.00
Жіночі колготки	0.89	1.69	3.50
Жіноча білизна (комбінації та нічні сорочки)	3.50	7.00	25.00
Жіночі спортивні черевики	3.00	15.00	27.00
Жіночі вихідні черевики	8.99	25.00	40.00
Чоловічі готові костюми	50.00	85.00	200.00
Чоловічі спортивні пальта	22.00	50.00	125.00
Чоловічі брюки	7.99	12.00	30.00
Чоловічі спортивні черевики	4.00	14.00	25.00
Чоловічі вихідні черевики	14.70	18.00	50.00
Дешеві наручні годинники	9.95	22.00	47.00
Чоловічі електричні бритви	12.95	16.95	36.00
Чоловічий укладальник волосся	12.00	16.00	23.00
Книжки у м'яких обкладинках	0.75	2.95	8.50
Книжки у твердих обкладинках	1.95	7.95	15.00
Комплект для гри у гольф	34.00	100.00	200.00
Аматорський фотоапарат	18.95	50.00	220.00

4. ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ МИЛЬ І КІЛОМЕТРІВ

У 1 милі – 1,609 м. У 1 км – 0,62 милі.

Милі	10	20	30	40	50
Кілометри	16	32	48	64	80

Милі	60	70	80	90	100
Кілометри	97	113	129	145	161

Кілометри	10	20	30	40	50
Милі	6	12	19	25	31

Кілометри	60	70	80	90	100
Милі	37	44	50	56	62

5. ЧИСЛІВНИКИ NUMERALS

I. Кількісні числівники	Cardinal Numerals
1 один 2 два 3 три 4 чотири 5 п'ять 6 шість 7 сім 8 вісім 9 дев'ять 10 десять	one two three four five six seven eight nine ten
11 одинадцять 12 дванадцять 13 тринадцять 14 чотирнадцять 15 п'ятнадцять 16 шістнадцять 17 сімнадцять 18 вісімнадцять 19 дев'ятнадцять 20 двадцять	eleven twelve thirteen fourteen fifteen sixteen seventeen eighteen nineteen twenty
21 двадцять один 22 двадцять два 23 двадцять три 24 двадцять чотири 25 двадцять п'ять 26 двадцять шість 27 двадцять сім 28 двадцять вісім 29 двадцять дев'ять	twenty-one twenty-two twenty-three twenty-four twenty-five twenty-six twenty-seven twenty-eight twenty-nine

NUMERALS

30 тридцять 40 сорок 50 п'ятдесят 60 шістдесят 70 сімдесят 80 вісімдесят 90 дев'яносто	thirty forty fifty sixty seventy eighty ninety
100 сто 101 сто один 200 двісті 300 триста 400 чотириста 500 п'ятсот 600 шістсот 700 сімсот 800 вісімсот 900 дев'ятсот	one hundred; hundred one hundred and one two hundred three hundred four hundred five hundred six hundred seven hundred eight hundred nine hundred
1 000 тисяча	one thousand; thousand
1 002 тисяча два 9 123 дев'ять тисяч сто двадцять три 100 000 сто тисяч	one thousand and two nine thousand one hundred and twenty-three one hundred thousand
1 000 000 мільйон	one million
1 000 000 000 мільярд	one milliard (GB) one (billion) (US)
1 500 250 123 мільярд п'ятсот мільйонів двісті п'ятдесят тисяч сто двадцять три	one milliard (billion) five hundred million two hundred fifty thousand one hundred twenty-three

NUMERALS

II. Порядкові числівники	Ordinal Numerals
1-ий перший 2-ий другий 3-ій третій 4-ий четвертий 5-ий п'ятий 6-ий шостий 7-ий сьомий 8-ий восьмий 9-ий дев'ятий 10-ий десятий	1st first 2nd second 3rd third 4th fourth 5th fifth 6th sixth 7th seventh 8th eighth 9th ninth 10th tenth
11-ий одинадцятий 12-ий дванадцятий 13-ий тринадцятий 14-ий чотирнадцятий 15-ий п'ятнадцятий 16-ий шістнадцятий 17-ий сімнадцятий 18-ий вісімнадцятий 19-ий дев'ятнадцятий 20-ий двадцятий	11th eleventh 12th twelfth 13th thirteenth 14th fourteenth 15th fifteenth 16th sixteenth 17th seventeenth 18th eighteenth 19th nineteenth 20th twentieth
21-ий двадцять перший 22-ий двадцять другий 23-ій двадцять третій 24-ий двадцять четвертий 25-ий двадцять п'ятий 26-ий двадцять шостий 27-ий двадцять сьомий 28-ий двадцять восьмий 29-ий двадцять дев'ятий 30-ий тридцятий	21st twenty-first 22nd twenty-second 23rd twenty-third 24th twenty-fourth 25th twenty-fifth 26th twenty-sixth 27th twenty-seventh 28th twenty-eighth 29th twenty-ninth 30th thirtieth
40-ий сороковий 50-ий п'ятдесятий 60-ий шістдесятий	40th fortieth 50th fiftieth 60th sixtieth

NUMERALS

70-ий сімдесятий 80-ий вісімдесятий 90-ий дев'яностий 100-ий сотий	70th seventieth 80th eightieth 90th ninetieth 100th hundredth
101-ий сто перший 200-ий двохсотий 300-ий трьохсотий 400-ий чотирьохсотий 500-ий п'ятисотий 600-ий шестисотий 700-ий семисотий 800-ий восьмисотий 900-ий дев'ятисотий 1 000-ий тисячний	101th one hundred and first 200th two hundredth 300th three hundredth 400th four hundredth 500th four hundredth 600th six hundredth 700th seven hundredth 800th eight hundredth 900th nine hundredth 1 000th one thousandth
1 002-ий тисяча другий 9 123-ій дев'ять тисяч сто двадцять третій	1 002nd one thousand and second 9 123rd nine thousand one hundred and twenty-third
100 000-ий стотисячний	100 000 one hundred thousandth
1 000 000-ий мільйонний 1 000 000 000-ий мільярдний	1 000 000th one millionth 1 000 000 000 one milliardth (GB) (billionth) (US)
1 500 250 123-ій мільярд п'ятсот мільйонів двісті п'ятдесят тисяч сто двадцять третій	one milliard (billion) five hundred million two hundred fifty thousand one hundred and twenty-third

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

Погляд В Америку

1. З ІСТОРІЇ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Коли і як почалася історія Сполучених Штатів Америки?

Першими поселенцями, які з'явилися в північній, південній та центральній частинах Америки близько п'ятдесяти тисяч років тому, були вихідці з південно-східної Азії. А першими європейцями на території американського континенту вважаються вікінги, що приблизно 1000 року до нашої ери прийшли туди на човнах з Гренландії, проте на території Америки не влаштовувалися. У XIII ст. узбережжя американського континенту відвідували мореплавці з Європи, які й гадки не мали про існування Америки, вони лише шукали короткий морський шлях на Далекий Схід (до Індії, Китаю), де сподівалися знайти перш за все спеції та прянощі, тобто товари, що користувалися великим попитом в Європі.

Вважають, що 1492 року Америку відкрив Христофор Колумб. Це відкриття призвело до сенсації в Європі. До Нового Світу одночасно з різних країн ринули дослідники й любителі легкої поживи. У пошуках золота й інших багатств іспанці та португальці поширили свій вплив на південну частину континенту, а англійці й французи закріпилися в північних районах. Із часом французькі поселення посіли територію теперішньої Канади, а на базі англійських поселень утворилися Сполучені Штати Америки.

Washington, District of Columbia. The Monument to Settlers

Вашингтон, Округ Колумбія. Пам'ятник переселенцям

Із початку колонізації Америки європейцями (XIV ст.) вздовж атлантичного узбережжя виникло тринадцять англійських колоній, що простяглися від теперішнього штату Мен і далі на південь до штату Джорджія. Кожна колонія мала свого губернатора й власні законодавчі органи, проте знаходилися вони під абсолютною владою Великої Британії.

Не лише з самої Великої Британії, але майже з кожної країни Західної Європи в англійські колонії потяглися переселенці, котрих вабили тамтешні свобода релігії, політичної діяльності та економічне процвітання. Знаходячись під англійським володарюванням, колоністи, проте, не завжди дотримувалися англійських законів. Оскільки мешканці колоній прагнули самоврядування, протягом XVIII ст. взаємовідносини між ними і Великою Британією все більше загострювалися. Англійський уряд намагався привести колонії до покори, видаючи закони, котрі обмежували свободи й збільшували податки. Такий контроль із боку метрополії лише ображав волелюбні почуття американських колоністів, які встигли розвинути в собі самосвідомість, що зрештою призвело 1775 року до конфлікту, відомого під назвою «Бостонське чаювання», який закінчився 4 липня 1776 року проголошенням незалежності колоній від Великої Британії. 1783 року колоністи остаточно розгромили англійців, і визнання американської незалежності було закріплене підписанням Паризької угоди.

A cowboy working tavern

Діюча ковбойська таверна

Як держава Сполучені Штати Америки були офіційно проголошені 1776 року з прийняттям Декларації незалежності, яка затвердила найважливіші на той час революційні принципи: рівність усіх людей перед законом, суверенність нації, право народу на революцію, на створення свого уряду, право на життя, свободу й прагнення до щастя.

Основним політичним і соціальним питанням, що обговорювалося між американськими штатами у XIX ст., було рабство. Раби становили основну робочу силу для обробки плантацій на півдні країни. Північні штати першими визнали рабство поза законом, а південні штати чіплялися за старі традиції, оскільки рабство давало їм дешеву робочу силу. Південні штати намагалися відколотися від союзу штатів, але були попереджені Північчю, що Сполучені Штати повинні бути збережені. Внаслідок протиріч, що виникли між Півднем та Північчю, 1861 року спалахнула громадянська війна. 1865 року Північ війну виграла, і незабаром рабство було оголошене поза законом.

Протягом XIX ст. інтенсивно відбувалося заселення американської території зі Сходу на Захід, і до 1890 року вся країна покрилася поселеннями різномовного народу з Європи. Внаслідок заселення Заходу країни корінне населення – американські індіанці – було витіснено з рідних місць, їхні землі захоплено, а ті індіанці, які залишилися живими, опинилися в спеціально відведених для них місцях – так званих резерваціях.

Boston, Massachusetts. An old park

Бостон, Массачусетс. Старовинний парк

Швидке економічне зростання, що почалося 1870 року і продовжувалося до 1916 року, спричинило десятикратне збільшення продукції та початок бурхливого розвитку молодій державі. Вступивши 1917 року в Першу світову війну, США відіграли важливу роль у її завершенні 1918 року на території Європи. Відтоді і аж до 1930 року Сполучені Штати знаходилися на значному економічному піднесенні, але економіка країни розвивалася односторонньо: здебільшого зростало виробництво, в яке вкладалося все більше й більше коштів, а споживання значною мірою відставало. Як наслідок – Велика депресія 1930 року – криза перевиробництва. У той період мільйони громадян США залишилися без роботи, і ознакою середнього американця стала убогість, чого раніше ніколи не було.

Під час Другої світової війни, з 1941 по 1945 роки, Сполучені Штати Америки воювали на боці антигітлерівської коаліції і зробили вагомий внесок у перемогу над Німеччиною та Японією.

Після Другої світової війни у Сполучених Штатах почався період значного економічного процвітання (війна вивільнила робочі місця й підвищила попит на товари). Почалося неухильне зростання загального добробуту американців, проте деякі групи соціальних і національних меншин і донині продовжують жити в бідності.

Washington, District of Columbia
The monument to Taras Shevchenko

Вашингтон, округ Колумбія. Пам'ятник Тарасу Шевченку

Загалом, повоєння внесло соціальні переміни, що відбувалися під впливом рухів громадського протесту, притаманних американській історії. Такими були: рух чорношкірих американців, спрямований на досягнення рівноправності, громадський опір залученню Сполучених Штатів до в'єтнамської війни та підтримці некомуністичних режимів у різних частинах світу, рух за емансипацію жінок. Пізніше набрав силу рух численних груп, які борються проти загрози ядерної війни та за чистоту навколишнього середовища.

2. ТЕРИТОРІЯ ТА НАРОД США

За площею території та чисельністю населення Сполучені Штати посідають четверте місце у світі (після Китаю, Індії та колишнього Радянського Союзу). У різних куточках країни місцевість та кліматичні умови дуже відрізняються, а народ США уособлює собою національні культури буквально всієї земної кулі.

Сполучені Штати Америки складаються з п'ятдесяти адміністративних утворень – штатів, а ті, що межують один з одним на континенті, зведено групами в регіони. Таких регіонів сім, які наводяться тут з переліком штатів та їхніх адміністративних центрів.

California. Coconut palm alley

Каліфорнія. Алея кокосових пальм

3. РЕГІОНИ, ШТАТИ

1. **Нова Англія:** Коннектікут (Гартфорд), Мен (Огаста), Массачусетс (Бостон), Нью-Гемпшир (Конкорд), Род-Айленд (Провіденс), Вермонт (Монтпілієр).

2. **Середньоатлантичні штати:** Нью-Джерсі (Трентон), Нью-Йорк (Олбані), Пенсільванія (Гаррісберг).

3. **Південні штати:** Алабама (Монтгомері), Арканзас (Літл-Рок), Делавер (Довер), Флорида (Таллахассі), Джорджія (Атланта), Кентуккі (Франкфорт), Луїзіана (Батон-Руж), Меріленд (Аннаполіс), Міссісіпі (Джексон), Північна Кароліна (Ролі),

Південна Кароліна (Колумбія), Теннесі (Нашвілл), Вірджинія (Річмонд), Західна Вірджинія (Чарлстон).

4. **Середньозахідні штати:** Айова (Де-Мойн), Іллінойс (Спрінгфілд), Індіана (Індіанаполіс), Канзас (Топіка), Мічиган (Лансінг), Міннесота (Сент-Пол), Міссурі (Джефферсон-Сіті), Небраска (Лінкольн), Північна Дакота (Бісмарк), Огайо (Колумбус), Південна Дакота (Пірр), Вісконсин (Мадісон).

5. **Штати Скелястих гір:** Колорадо (Денвер), Айдахо (Бойсе), Монтана (Гелена), Невада (Карсон-Сіті), Юта (Солт-Лейк-Сіті), Вайомінг (Шайєнн).

6. **Південно-західні штати:** Аризона (Фінікс), Нью-Мексико (Санта-Фе), Оклахома (Оклахома-Сіті), Техас (Остін).

7. **Штати тихоокеанського узбережжя:** Каліфорнія (Сакраменто), Орегон (Сейлем), Вашингтон (Олімпія).

Не маючи безпосередніх кордонів із рештою території США, Гаваї (Гонолулу) та Аляска (Джуно) групуються окремо.

4. ГЕОГРАФІЯ

Площа США становить 9 628 382 кв. км.

Ґрунт і клімат на величезній території країни неоднорідні.

Основні гірські масиви знаходяться у західній та східній частинах американської території: Тихоокеанська гряда й Скелясті гори (Захід), Аппалачська гряда (Схід). Близькість гірських хребтів має істотний вплив на клімат, і загалом помірний клімат,

залежно від висоти місцевості, характеризується сезонними коливаннями.

На узбережжі та в південних штатах клімат тепліший, а в північних – холодніший.

Переважає кількість опадів спостерігається в південних та північно-східних регіонах.

Найдовша річка Америки – Міссісіпі, найбільше озеро – Мічиган.

Перший за площею острів – Гаваї.

Найвища гора – Мак-Кінлі на Алясці.

New York. Panorama of Lower Manhattan
Нью-Йорк. Панорама Нижнього Манхеттена
5. НАСЕЛЕННЯ ТА ЕТНІЧНІ ГРУПИ

Населення США становить понад 303 000 000 громадян. Переважна частина американського населення мешкає в містах.

Серед багатьох етнічних груп головне місце посідають чорношкірі американці.

Другу за величиною етнічну групу національних меншин становить іспаномовне населення, що вийшло з Мексики, Пуерто-Ріко, Куби та інших латиноамериканських країн. Американські індіанці становлять менше половини одного відсотка населення США. Чимало в Сполучених Штатах проживає вихідців із Азії – китайців, японців – та вихідців з Індокитаю.

Представники різних народів і національностей, що проживають у США, спілкуються, переважно, «американською англійською мовою» (варіант загальновживаної англійської мови), що, залежно від регіону, має діалектичні відмінності, але зрозуміла всім жителям країни. А в місцях локалізованого проживання представників тієї чи іншої мовної групи вживаються й інші мови планети, такі, як іспанська, італійська, китайська.

Boston, Massachusetts. The blacks and the whites

Бостон, Массачусетс. Чорні й білі

6. МІСТА

Столицею США є місто Вашингтон, що знаходиться між штатами Вірджинія та Меріленд в особливому окрузі Колумбія, який до жодного штату не входить, бо є самостійною адміністративною одиницею.

Вашингтон

Позбавлений звичних для великих американських міст хмарочосів, Вашингтон є нетиповим американським містом. До речі, за американськими мірками, хмарочос – це будівля, висота якої перевищує сорок поверхів. У Вашингтоні висота будівель обмежена височиною куполу Капітолію, де засідає Конгрес (парламент) США, що має лише 13 поверхів.

Бронзова фігура богині правосуддя (скульптор – Томас Крауфорд, ХІХ ст.) є не лише витвором мистецтва, а й символом політичних та економічних підвалин держави.

У столиці США робиться все для того, щоб вона уособлювала американську державність, що її представляють Конгрес, Президент і закон.

Washington, District of Columbia
The Capitol – building of the USA Congress

Вашингтон, Округ Колумбія. Капітолій – будинок Конгресу США

Нью-Йорк

Не применшуючи своєрідності найвідоміших американських міст типу Лос-Анджелеса в штаті Каліфорнія, Чикаго у штаті Іллінойс, Балтімора у штаті Меріленд і Філадельфії в штаті Пенсільванія, навкруги яких у приміських зонах-парках мешкає значна частина їхнього населення, слід відзначити, що шанобливе слівце *citi* (місто) не дарма приліпилося до назви Нью-Йорка.

Якщо кажуть *Нью-Йорк*, а не *Нью-Йорк-Citi*, то йдеться про одноіменні штати чи місто. Однак багатомільйонне місто на узбережжі Атлантичного океану, прозване ще і *Великим яблуком*, це і є *Нью-Йорк-Citi*, з якого для багатьох починається Америка.

7. ЕКОНОМІКА

Економіка країни ґрунтується на вільному підприємстві, в якому і окремий підприємець, і його компаньйон вільні у виборі економічних рішень. Володіючи сировинними ресурсами та технікою, необхідною для виробництва продукції, вони самі вирішують, як її найвигідніше реалізувати на ринку з метою отримання прибутку, а федеральний уряд лише регулює нормальне функціонування цієї системи. Приміром, уряд вводить антитрестівські закони для запобігання контролю однієї компанії над усією галуззю промисловості, а також ухвалює закони проти забруднення довкілля.

New York. A view of the Pan-Am air company 59-story office

Нью-Йорк. Вид на 59-поверховий офіс авіакомпанії Пан-Ам

Сполучені Штати Америки багаті корисними копалинами: мінералами (залізом, вугіллям, нафтою), придатними для ведення сільського господарства землі, а також водними ресурсами, лісами та рибою.

Виробництво товарів є найважливішою економічною діяльністю в країні, що є провідною у виробництві різних машин, транспортного устаткування, хімічних товарів харчових продуктів, електричного й електронного обладнання, виробів із металу, а також основних металів, друкованої продукції, паперу, гуми й товарів із пластмаси. Процвітають сільське господарство, гірничо-будівельна промисловість, сфери обслуговування і фінансів, торгівля, транспорт і засоби зв'язку.

8. ОСВІТА

У країні налічується безліч середніх і вищих навчальних закладів, двері яких відчинено й для зарубіжних абітурієнтів.

Право на освіту надається кожній дитині віком від 5 до 18 років у школах системи громадської освіти, що утримуються на кошти, одержані від податку на приватну власність, тому батькам не доводиться доплачувати за навчання в громадських школах. Учні відвідують початкові школи протягом шести років і після їхнього закінчення ще шість років ходять у середню школу. Релігійні й приватні школи, які існують, окрім громадських шкіл, фінансуються парафіянами, і за навчання в них доводиться платити батькам. А приватні школи знаходяться на повній самооплаті, тому навчання в них коштує дорожче.

Після закінчення середньої школи випускники, якщо потрібно, вступають до вищих навчальних закладів. У дворічних коледжах вищу освіту можна отримати за мінімальних витрат. У державних та незалежних коледжах і університетах – чотирирічний термін навчання. Випускникам таких навчальних закладів присвоюється ступінь бакалавра, а після додаткового навчання протягом одного чи двох років – ступінь магістра або доктора наук.

Плата за навчання коливається не лише по штатах, але й у вищих у межах того ж самого штату. Згадані вищі навчальні заклади можуть бути як державними, так і приватними, навчання

в яких коштує набагато більше. З 1,9 тисяч чотирирічних навчальних закладів до приватного сектора відносяться 32 відсотки, і лише 28 відсотків – до державного. Водночас, у всіх приватних вишах навчається 21 відсоток студентів.

Система початкової та середньої освіти в США – одна з найрозвинутіших. Державна безкоштовна загальноосвітня школа є основою системи початкової та середньої освіти.

Хоча в країні не існує єдиної шкільної структури, переважним типом початкової школи є школа з шестирічним терміном навчання.

Крім цього, існує підготовчий клас, який відвідують три чверті дітей віком п'ять років.

У більшості округів працюють середні школи двох видів: молодша (сьомі-дев'яті класи) й старша (десяті-дванадцяті класи).

Основний принцип навчання, ухвалений в американських середніх школах, полягає в тому, що, залежно від особистих схильностей і здібностей, а також передбаченого профілю навчання у вищій школі, учні, особливо в старших класах, можуть за власним бажанням вибирати собі дисципліни.

Приміром, уже в дев'ятому класі фактично створюється декілька програм навчання, що співпадають із профілями старших класів середньої школи, де здійснюється диференційоване навчання молоді віком від 16 до 18 років. Відповідно до різних програм, розрізняють три профілі навчання: 1) академічний, орієнтований на підготовку до коледжу; 2) професійний, мета якого – дати практичні знання для влаштування на роботу; 3) загальний, що не дає спеціалізованої підготовки.

A girl sculptor with her piece of art

Дівчина-скульптор зі своїм твором

9. РЕЛІГІЯ

Перший додаток до Конституції США гарантує кожному жителю свободу віросповідання, що є однією з причин імміграції багатьох людей до Америки. Приблизно 60% населення належить до організованих релігійних груп, з яких 55% – протестанти, 38% – католики, 4% – іудаїсти, 3% – православні.

Серед протестантів найбільшими громадами є баптистські, методистські, пресвітеріанські, лютеранські й ті, що належать до єпископальної церкви.

Незважаючи на таку різноманітність релігійних груп, найбільшим впливом у США користуються християни, завдяки чому багато національних свят мають християнське походження, а в неділю всі установи не працюють.

Останнім часом серед деяких верств американського населення поширюється буддизм.

New York. A rivalry of architectures:

a synagogue in the vise of skyscrapers

Нью-Йорк. Суперництво архітектур: синагога в лабетах хмарочосів

10. КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО

Іммігранти принесли до Америки традиції своїх національних культур з усього світу.

Протягом XVIII ст. американські майстри виробляли чудові меблі й дали зразки відмінної скульптури й оригінальних живописних полотен. Перші істотні твори в американській літературі з'явилися в XIX ст. Разом із розквітом будівництва хмарочосів новий стимул до розвитку отримала архітектура, і, з часом, американський урбанізм дав багаті плоди в усіх куточках світу.

Наприкінці XIX ст. і на початку XX ст. у США з'явилися дві нові форми національного мистецтва – джаз і музична комедія.

До скарбниці світової культури XX ст. суттєвий внесок зробили американська кінематографія та мистецтво сучасного танцю.

New York. Manhattan looking at the Atlantic Ocean

Нью-Йорк. Манхеттен, знаходиться біля Атлантичного океану

11. ГРОШІ

Грошовою одиницею США є долар. Його номінал змінюється відповідно до коливань курсів валют на світовому грошовому ринку, й тому, збираючись до Америки, потрібно уточнити його справжній курс відповідно до інших валют світу.

Американський долар, що скорочено позначається символом \$, складається зі 100 центів. У розмовній мові долар частіше називають баксом. Зазвичай обертаються паперові банкноти в 1, 2 (рідко), 5, 10, 20, 50 і 100 доларів. Усі вони однакового зеленого кольору та розміру, тому банкноти різної вартості краще зберігати окремо одну від іншої, а під час розрахунків слід звертати увагу на цифри й малюнки, характерні для купюр певної вартості.

Розмінні монети мають вартість: 1 цент (пенні), 5 (нікел), 10 (дайм), 25 (квотер) центів, 50 центів та півдолара (хафдолар). Рідко може трапитися монета в 1 долар, котрий можна залишити на пам'ять як сувенір.

На руках бажано мати готівку невеликої вартості (1, 5, 10, 20 доларів), тому що гроші більшої вартості не завжди охоче приймають через можливу підробку великих купюр.

Необхідно також мати при собі дрібні гроші, які знадобляться, аби потрапити до туалету, подзвонити по телефону, оплатити проїзд в автобусі, бо в магазинах тим, хто нічого не купує, можуть відмовити розміняти купюри на дрібні гроші.

Бостон, Массачусетс. Міська брама

В основних містах перебування деякі готелі практикують обмін іноземної валюти чи її приймання у вигляді оплати за проживання, але такий сервіс не є для них обов'язковим, і краще обміняти валюту на долари в аеропорту чи у банках. У робочі дні тижня банки зазвичай відкриті з 9-10 годин ранку до 2-3 годин дня, а у п'ятницю, в основному, до 6.10, рідко – до 9.40 вечора.

У банках невеликих міст може не бути неамериканської валюти для обміну, тому рекомендується купувати дорожні чеки *travel checks* (тревел чекс) вартістю 5, 10, 20, 50 доларів, які приймають як паперові гроші й на них дають здачу в доларах. Перевага таких чеків (вони підписуються власником і пронумеровані) полягає в тому, що, коли їх загублять або вкрадуть, банк протягом 24-28 годин гарантує відшкодування збитків.

Широко розповсюджені й кредитні картки, що видаються кредитними компаніями, банками та іншими фінансовими установами. За допомогою цих пластикових карток можна заплатити за товари й послуги.

У клієнта питають, чи буде він оплачувати готівкою (*in cash – ін кеш*), чи за кредитною картою (*credit card – кредит кард*). На деяких підприємствах сфери обслуговування (бензоколонки у нічний час тощо) отримують не готівкою, а кредитними картками.

Крім кредитних карток, існують так звані картки MAS (*money access card – мані ексес кард*), які отримують у банках власники рахунків. За допомогою цих карток у будь-який час доби через спеціальні автомати, які часто знаходяться в торговельних центрах або на великих вулицях, автостоянках, можна отримати готівкою до 200 доларів.

Denver, Colorado. A view of the state's administrative centre

12. ЇЖА

Загалом, американська їжа нагадує європейську й небагата на спеції. Дуже популярні страви свіжого листя салату, що подають протягом усього року. Типова їжа складається з кількох видів продуктів, які сервіруються одночасно: м'ясо, риба чи птиця, гарнір із картоплі або рису та оброблені овочі.

Крім вищезгаданої їжі, існує вибір інших страв, на яких спеціалізуються представники різних етнічних груп, у тому числі американські індіанці, які жили в країні ще до появи переселенців з Європи. Одна така страва зветься *саккоташ* (суміш бобів і кукурудзи), інша – *корн о зе коб* (свіжа варена кукурудза в качанах).

Такими борошняними стравами, як піцца, спагеті та іншими, Америка зобов'язана Італії, а стравами під назвами *енчіладас*, *тосдадас*, *буррітос* і *тортілльяс* у натуральному вигляді або у вигляді чіпсів – Мексиці. У більшості міст набувають популярності китайські, японські страви й кухня країн південно-східної Азії й Мексики.

Кожному регіону країни притаманні свої страви. На Північному Заході, в штаті Мен, наприклад, чудово готують картоплю й омарів; штат Вермонт славиться яблуками й сирами; Массачусетс тріскою, а Род-Айленд – курчатами табака; Нью-Джерсі багатий на овочі й фрукти, а картопляні чіпси вперше з'явилися у Нью-Йорку.

Завдяки півдню Америки, стали відомі смажені курчата й домашня шинка, кукурудзяний хліб і м'ясні підливи, каші з кукурудзяного борошна й вівсяної крупи, чорний горошок, солодка картопля, кавуни. Луїзіанська або креольська, кухня увібрала в себе французькі, іспанські та африканські риси та традиції Півдня. Серед страв цієї кухні – креветки, жаб'ячі стегенця та кава з цикорієм тощо.

У середньоатлантичних штатах переважають традиції німецької кухні, де особливе значення надається печеним продуктам і тривалому приготуванню їжі. Вірджинія відома копченим м'ясом (окостами), пікулями й маринадами. У штаті Мен люблять морські продукти – устриць, навіть молюсків, не кажучи вже про рибу.

На багатому кукурудзою Середньому Заході також варять різноманітні сорти сирів. Тут особливим попитом користуються страви німецької та скандинавської кухні.

Південний Захід відомий мексиканськими стравами американських індіанців. Звичними тут є різні види страв із дичини, різноманітні сорти м'яса, а також страви з бобових і зернових культур (пшениці, кукурудзи).

Захід США славиться каліфорнійськими фруктами, овочами й дарами океану.

Таким чином, в Америці можна задовольнити будь-якого гурмана й наситити людину з будь-яким достатком. До послуг відвідувачів і першокласні ресторани, куди чоловіків без краваток і жінок у брюках не пускають, і скромні закусочні, де можна з'явитися майже в одній краватці...

Boston, Massachusetts. The own Chinese town – Chinatown

Бостон, Массачусетс. Своє китайське місто – Чайнатаун

У найбільших містах – Нью-Йорку, Лос-Анджелесі, Сан-Франциско й Чикаго – представлені кухні всіх країн світу. Наприклад, у дуже скромному куточку будь-якого міського району можна натрапити на досить пристойний ресторан, де подають сьомгу з Далекого Сходу, а трепангів із Південної Америки й десятки інших видів морських і річкових продуктів по 20-30 доларів і більше за порцію. Тим, хто прибув до США не заради задоволення своїх гурманських інтересів, радять замовити одну порцію на двох і відвідувати дешеві закусочні типу Макдональдс, Піцца хат, Бургер кінг, Кентаккі чікен, де за 3-5 доларів пропонують один гамбургер з картоплею фрі, склянку кока-коли або іншого напою. У таких закладах список страв зазвичай висить на помітному місці біля каси: розраховуйтесь і відразу одержуйте замовлення. Іноді доводиться почекати, поки не вигукнуть номер замовлення, після чого вже готова страва видається відвідувачеві.

У найбільших містах є безліч порівняно дешевих китайських, в'єтнамських та інших національних ресторанчиків і піццерій, де вартість ходового набору страв не перевищує 8-12 доларів. А ті, хто немає часу, купують у закусочній або на лотку бутерброд із гарячою сосискою, политою кетчупом або солодкою гірчицею (*хот-дог*) і скляночку охолодженого соку. Середні ціни, за місцевими мірками, приблизно такі: сніданок коштує від 3 до 14 доларів; вартість обіду – порядку 7-15 доларів, вечерея обходиться понад 15 доларів.

California. Coconut palms and corn

Каліфорнія. Кокосові пальми й кукурудза

Більшість людей снідають з 7.00 до 10.00, обідає з 11.00 до 14.30, вечеряє з 17.00 до 23.00. На цей час зазвичай запрошують і гостей.

Тим, хто прибуває до Америки на тривалий час, купувати продукти в магазинах і харчуватися вдома – дешевше і зручніше. До речі, в деяких готелях у кожному номері є кухня з холодильником. Найдешевші продукти продаються в супермаркетах, що зазвичай розташовані на околицях міст. У магазинах на помітному місці вивішують списки товарів за зниженими цінами. Оптові покупки обходяться дешевше, а ціна залежить не лише від кількості товару, але й від сорту.

До відома тих, хто цікавиться спиртними напоями: продаж і споживання спиртного регулюється законами штатів. Наприклад, у невеличких торговельних точках Нью-Йорка у суботу та неділю неможливо купити навіть пива, а продається воно в певних місцях за спеціальним дозволом – торгувати спиртними напоями в уїк-енд. Найсуворіші порядки щодо цього існують у штаті Юта, найм'якші в Неваді. У неділю і в святкові дні продаж алкоголю обмежується всюди. До речі, до ресторанчика, що не одержав дозволу торгувати спиртним, відвідувачеві дозволяється принести з собою пляшку вина.

Залежно від штату, спиртне продається лише особам, які досягли віку 18-21 року, а тому відвідувача можуть попросити показати відповідний документ (жоден продавець не хоче мати неприємностей з поліцією). На вулиці пити з відкритої пляшки заборонено, але можна «прикладатися до чарки», якщо її загорнуто в папір або якщо вона стирчить з кулька. У деяких частинах країни навіть пиво реалізується лише особливе, з низькою кількістю алкоголю. А в Каліфорнії, наприклад, навіть забороняється везти в салоні автомобіля відкриту пляшку з алкогольним напоєм. Проте, при оптовій купівлі спиртного, як і будь-якого іншого товару, надається торговельна знижка. Наприклад, у супермаркеті можна придбати упаковку з 24 банок пива лише за 5-7 доларів, тоді як у роздріб кожна така банка коштує 1 долар.

Ті, хто подорожують по США, повинні знати про існування «жовтих сторінок» у телефонних книгах, де вміщено перелік національних ресторанів за принципом етнічної кухні або за місцем розташування цих закладів, або за обома принципами разом. Меню в багатьох ресторанчиках вивішується біля входу.

Якщо на вулиці меню не вивішено, заходять до ресторану і, перш ніж сідати за стіл, просять меню для ознайомлення. Якщо ресторан виявиться досить дорогим для відвідувача, той спокійно залишає приміщення. Корисно запам'ятати й таке: у хороших ресторанах ленч (другибьбый сніданок) часто-густо коштує дешевше за обід, ось чому для ознайомлення з цінами слід попросити меню на певний час дня.

Хліб, м'ясо та охолоджена вода в ресторанах подаються одночасно зі стравами. Недоїдені порційні страви прийнято забирати з собою, для чого передбачена видача спеціальної упаковки *doggie bag* (доггі бег), куди відвідувачі кладуть залишки їжі «для песиків».

У ресторанах і барах вартість послуг не входить до рахунку замовлених страв, котрий американці називають чеком і в якому враховано всі податки. Тому розмір чайових відвідувач визначає сам. Зазвичай офіціантові до рахунку додають 10-15 відсотків, але в дорогих ресторанах, звісно, більше, бо чайові дають там щедріше. Проте, якщо, на думку відвідувача, обслуговування було не на належному рівні, він може на свій розсуд зменшити розмір чайових.

California. No irrigation – no lush green sprouts

Каліфорнія. Буйних зелених пагонів без зрошування не буде

У деяких ресторанах перед входом є напис «Wait to Be Seated» («чекайте запрошення»). Це означає, що відвідувачеві слід почекати, доки до нього не підйдуть і не покажуть вільний столик. У таких умовах чекати зазвичай довго не доводиться. Але якщо всі місця зайняті, відвідувача просять набратися терпіння, запитують його прізвище, аби запросити до столу персонально. У такому випадку слід з'ясувати, чи довго чекати, а вже потім називати своє прізвище. Якщо відвідувач немає часу, він може відразу ж піти.

Навіть погано знаючи англійську мову, розібратися в меню американських ресторанів неважко, хоча можуть трапитися й незнайомі словосполучення. Ось деякі приклади.

Cole slaw (коул сло) – салат із шинкованої сирої капусти, що на Заході подається із соусом зі сметани, а на Сході США – з прозорими пінявими приправами.

Danish pastry (дейніш пейстрі) кондитерський виріб, зовнішній вигляд якого у кожному ресторані може бути своїм, хоча всі такі вироби – глазуровані тістечка, торти, печиво тощо – подають на сніданок до кави.

Курячі яйця – чи не найвідоміша у світі страва. Проте, замовляючи їх в Америці, необхідно обов'язково підкреслити спосіб приготування. *Sunny side up* (санні сайд ап) – яєшня, підсмажена лише знизу. *Over easy* (овер ізі) – яйце, трохи підсмажене з обох боків. *Scrambled* (скремблд) – збите яйце у підсмаженому вигляді. *Poached* (поучд) – яйце, зварене некруто, або яйце-пашот. Варені яйця у шкаралупі в американських ресторанах не подають.

Любителі м'ясних страв повинні знати, що *hamburgers* (хем-бегес), тобто *гамбургери* виготовляються з яловичини, а не з шинки (свинячого окосту), і подаються в розрізаній навпіл довгій булочці, що має назву *bun* (бан), і часто з кількома приправами: нарізаними тонкими скибочками помідорами, цибулею, салатом-латуком, майораном, гірчицею, кетчупом, а також плавленим сиром зверху, якщо такий буде замовлено. В останньому випадку цю страву називатимуть *cheese burger* (чісбеге), або *чіс-бургер*. У деяких ресторанах *бургери* готують по-своєму, даючи кожному окрему назву. Наприклад, існують *jumbo burger* (джамбоу беге), який набагато більший, ніж звичайний бургер, а також *bacon burger* (бейкен беге), що являє собою копчену сви-

нячу грудинку з відповідним додаванням вищезгаданих приправ. Якщо у меню не уточнено різниці між видами гамбургерів, що пропонуються, слід з'ясувати це в офіціанта.

Hot dog, або frank, frankfurter, kfort, weiner, – це відомий вид сосиски *хот дог*, що, будучи звареною або підсмаженою на вуглі або пательні, подається у довгій булочці з приправами із гірчиці, кетчупа й різних маринадів. Це дуже поширена страва американської публіки, що завжди поспішає, особливо на виставках, у громадських парках, на спортивних змаганнях тощо.

In the state of Colorado

У штаті Колорадо

Sandwich (сендвіч) – це не що інше, як названий сандвічем бутерброд, що вважається цілком довершеною стравою, бо складається, крім двох скибочок хліба, з будь-якої кількості наповнювачів і приправ. У сандвічі можуть бути як тунець, яйце, шинка, смажена яловичина, курятина, сир, так і масло з земляного горіха й багато дечого ще, плюс широкий асортимент овочів і зелені, особливо у вегетаріанському ресторані чи закусоchній, що спеціалізується на сандвічах. До речі, до складу сандвіча з рибою та яйцями входить майонез, а іноді й приправа з маринадів чи нарізаної шматочками цибулі. Проте, наприклад, *hot roast beef sandwich* (хот роуст біф сендвіч) готують зі скибочок підсмаженої яловичини, що подається на шматочку хліба й поливається м'ясною підливою. На відміну від звичайних сандвічей, котрі їдять руками, такий сандвіч подається у гарячому вигляді з виделкою та ножем.

Іншим спеціальним видом сандвіча є *club sandwich* (клуб сендвіч), який готується з трьох скибочок хліба й двох окремих видів наповнювача на кшталт курятини або індичини в одному шарі й бекона, салату-латуку й помідорів – у іншому. Цей багатшаровий витвір кулінарного мистецтва американці їдять руками.

Не буде зайвим запам'ятати, що в меню трапляються скорочення, зокрема, такі: *BLT*, що означає *bacon* (бекон), *lettuce* (салат-латук) і *tomato* (томат, помідор).

Who might pass by the all-seeing spectacles?

Хіба пройдеш повз усевидючі окуляри?

Салати, подібно сандвічам, можуть пропонуватися як окремі страви певного вмісту, котрий розкривається, якщо не в самій її назві, то в меню, де буде перелік компонентів приправи. Найчастіше приправи містять оливкову чи іншу рослинну олію, оцет, гірчиця і томатний сік, що належить і до французької, і до італійської приправи. Але основу французької приправи складають сир *рокфор* та *голубий сир*, а італійська приправа неможлива без оливкової олії, оцту й різноманітної зелені. Особливої уваги заслуговує приправа *thousand island* (*саузенд айленд*), що складається з майонезу, кетчупу й маринадів.

Оскільки кожний ресторан розробляє рецептуру своїх дуже смачних приправ, можна поцікавитися в офіціанта про інгредієнти кожного, бо вони можуть не підійти відвідувачеві за складом, за смаковими якостями. Дозволяється замовити *house dressing* (*хаус дрессінг*) – домашню приправу за рецептурою відвідувача.

Способи вживання їжі в Америці відрізняються від європейських. Тут користуються виделкою та ножом рідше, ніж в Європі. У правій руці тримають ніж, виделку – в лівій. Якщо їжа нарізана, ніж кладуть на край тарілки, а виделку переміщують у праву руку. Поки їдять, вільна ліва рука лежить на колінах, якою беруть хліб.

Коли їсте разом з американцями, жуйте мовчки і говоріть, якщо в роті нічого немає. Тягнутися через стіл за потрібним предметом або черговою порцією не слід – досить попросити передати необхідне того, хто сидить найближче до страви. Якщо пропонують покуштувати якусь страву, бажано, подякувавши, пропозицію прийняти і нею скористатися, бо пропонувати знову не будуть і наполягати – також. А вже почату їжу можна доїсти трохи пізніше.

Якщо гість поспішає на ділову зустріч і змушений закінчити трапезу раніше за інших, він про це сповіщає присутніх, вибачається й, попрощавшись, іде.

Більшість американців їдять тричі на день, крім того, вранці та вдень дозволяють собі каву та легку закуску. Повний сніданок складається з фруктового соку, кукурудзяних (рисових, вівсяних та їм подібних) пластівців і яйця. Зазвичай яйця сервірують із тостом, порцією бекону (копченою свинячою грудинкою) або сосисками.

Дорослі п'ють каву, а діти – молоко. Спеціальні страви на сніданок готують рідше (зазвичай під час уїк-ендів та свят): це вафлі, французькі тости, що являють собою грінки, підрум'янену скибочку хліба з сиром, маслом або джемом, та оладки. Все це подають із вершковим маслом та кленовим сиропом.

Ленч (другий сніданок) триває з 12.00 до 13.00 або з 13.00 до 14.00. Люди, які працюють, і учні рідко ходять додому на ленч, другий сніданок приносять із собою у паперовому пакеті чи спеціальній коробці для бутербродів. Ці сніданки складаються з одного-двох сандвічів, фруктів і пакетиків чіпсів, печива. Однак багато службовців харчуються в ресторанах, барах, кав'ярнях та закусочних, що знаходяться поблизу офісів.

Обідають зазвичай з 17.00 до 18.00. Як правило, на обід, коли їдять найситніше, подають м'ясні та рибні страви й птицю з відвареними овочами, гарнірами (рис, картопля). На десерт – солодощі або фрукти: адже американці – ласуни.

13. ПРОЖИВАННЯ В ГОТЕЛЯХ

В організованій туристичній мандрівці номери в готелях замовляє туристична фірма або інша приймаюча організація, а індивідуальні замовлення на розміщення в готелі робляться заздалегідь за факсом, телексом, телефонною розмовою відразу після прибуття до країни. Резервування номерів по телефону широко використовується серед великих фірм, що спеціалізуються на експлуатації готелів і мотелів. Такі телефони з кодами «800» та «1-800» вказані на жовтих сторінках телефонних довідників, і плата за розмову за цими номерами телефонів не стягується.

Ціни за проживання в готелях досить високі: вартість дорогих номерів – від 150 доларів за добу, дешевших – від 75 до 150 доларів, а звичайних – 35-75 доларів, куди часто входить оплата сніданку.

Платню беруть за кожну кімнату, не враховуючи кількість осіб, що в них проживають. У зазначені ціни податки, як правило, не включені. Ціни за номери в готелях одного класу приблизно однакові.

Можна замовити одномісний номер *single* (сінгл), двомісний *twin* (твін) або окремий номер із двомісним ліжком *double* (дабл).

Якщо гості харчуються в тому ж готелі, де мешкають, вони в більшості випадків можуть розраховувати на знижку. Басейнами та спортивними залами при готелях гості користуються безкоштовно. Таке саме становище з холодильниками і телевізорами в номерах, коли платять лише за електроенергію. Користуючись електричними приладами і вмикаючи телевізійні канали, щоб подивитися еротичний фільм або фільм жахів, слід пам'ятати, що за все це – окрема плата.

Аби рахунок за проживання не виявився більшим за очікуваний, краще поцікавитися заздалегідь, які телевізійні канали платні й що у номері надається безкоштовно, а що тягне додаткову плату. Бажано також завчасно розпитати про те, як користуватися кондиціонерами, змішувачами, освітлювальними приладами та іншою побутовою технікою, незвичною для неамериканця.

Ті, котрі зупиняються в готелях і мотелях на день-два, чайових не дають, а при тривалішому перебуванні у готелі від'їжджаючи зазвичай залишають чайові для покоївки (1 долар) на туалетному столику під попільницею. Про суму чайових у конкретних випадках, залежно від рівня інфляції, охоче повідомляє адміністратор готелю. Як правило, чайові складають 15% від вартості послуги – за обслуговування в номерах за викликом, прання і прасування білизни, чистку одягу тощо. Чоловіча стрижка коштує 10-15, а жіноча 30-50 доларів. Водії таксі одержують чайові не менше 10-15% і навіть більше, але тільки у великих містах Нью-Йорку, Лос-Анджелесі, Чикаго, Сан-Франциско.

До речі, в Америці чайові дають не всім тим, кому заведено платити за послуги в інших країнах. Тут чайові дають офіціантам, покоївкам, пралям, перукарям, але адміністративному персоналу, екскурсоводам, кур'єрам, поштарям і ліфтерам давати чайові не заведено.

У США створено сприятливі умови для молодіжного туризму. Наприклад, у готелях-гуртожитках, залежно від наданих послуг та вигод, плата складає від 3 до 10 доларів, але проживання там не може тривати понад три доби.

Подібні готелі розташовані, в основному, в «кампусах» – студентських містечках на околицях населених пунктів.

Більшість із них відкрита протягом усього року. Право на розміщення в таких готелях-гуртожитках (їх налічується близько трьохсот) надається за спеціальними міжнародними посвідченнями, вартість яких для осіб, котрим виповнилося 18 років, становить 20 доларів, для тих, кому немає 18, – 10 доларів, а для однієї сім'ї – 30 доларів на рік. Таке посвідчення можна придбати відразу після приїзду до країни, підтвердивши власну особу, й вік значення не має.

Готелі, про які йдеться, зазвичай надають спальні місця у багатомісних кімнатах зі спільними кухнями, а належать ці готелі Об'єднанню американських молодіжних гуртожитків:

American Youth Hostels Inc. (1332, Eye Street, N. W.)

Washington, D.C. 20005, USA; tel. (202) 347 31 25.

Мережу своїх готелів створила й Молодіжна християнська асоціація юнаків і дівчат – YMCA/YWCA (Young Men's/Women's Christian Association). У центральних частинах міст Асоціація тримає будинки, в яких за відносно невелику плату можуть переночувати не лише члени асоціації, але й інші гості. Одномісний номер тут коштує 12-30, двомісний – 28-48 доларів. У більшості будинків є басейни й спортивні зали. Поселення гостей цілодобове. Інформація та бронювання місць за адресою:

20 West 17th Street, (New York, New York 10011, USA); tel. (212) 760 58 60. Скорочена назва асоціації – «Y».

Утім, найдешевші в Америці номери пропонує організація «Servas» («Сервас»), що сприяє взаємному обмінові туристами із США та інших країн, а також безкоштовним поїздкам туристів за рахунок різних організацій. Контактна адреса й телефон: US

Servas Commitee, (11 John Street, room 406)/New York, New York 138, USA; tel. (212) 02 52.

Студенти й нешкільна молодь мають можливість зупинятися під час канікул у дешевих університетських гуртожитках або скористатися послугами місцевих студентських організацій. У невеликих містах і зонах відпочинку цим займаються місцеві благодійні громадські організації, будинки туристів, інформацію про які надають туристські бюро.

Зовсім недорого коштує проживання у фермерських садибах і на сімейних фермах, де за бажанням, допомагаючи господарям, можна трохи заробити. Підібрати відповідний варіант допоможуть туристичні бюро.

Знайомлячись із умовами розміщення туристів у США, слід пам'ятати, що слова *готель* і *мотель* (готель для автотуристів) в американців часто вживаються як синоніми. Спочатку мотелі будувалися вздовж автомобільних шляхів за окремими проектами, що віддзеркалювалися в плануванні будинків, вартості номерів. Ці переважно одно-двоповерхові будинки, вузькі і довгі, стоять на міських околицях. Автомашини паркуються проти вікон кімнати, й тому ціни в мотелях нижчі, ніж у розташованих у центрі міста готелях. Незаперечною перевагою мотелів є те, що вранці з них можна виїхати, не потрапивши до потоку машин, що в центральній частині міста до початку робочого дня вже мчать чимдуж.

Перед в'їздом до багатьох мотелів привертають увагу інформаційні табло, на котрих вказано кількість кімнат, вартість номера, наявність вільних місць, перелік послуг, що дозволяє, не виходячи з машини, вирішувати, чи зупинятися тут, чи прямувати до іншого готелю, шлях до якого вказано на дорожній карті.

На відміну від європейських, американські готелі здебільшого працюють без звичайних для європейських готелів і мотелів чергових на поверхах, через яких надаються численні види послуг, бо американські готелі замість обслуги мають багато різної зручної та безвідмовної побутової техніки.

У переважній більшості номерів готелей є двомісне або два одномісних ліжка (це суттєвий момент під час оплати); телевізор; кондиціонер, що холодної пори року використовуєть-

ся як електронагрівач, інші електроприлади, а також телефонний апарат і телефонний довідник.

Має бути гардероб для білизни, одягу та багажу. У столі або секретері зазвичай знаходяться Біблія та письмове приладдя – папір, конверти, а часом і поштові листівки з видами визначних місць.

Електричні розетки нерідко відрізняються формою від європейських, електричні прилади теж мають суттєву відмінність – плоску штепсельну виделку, для якої потрібен особливий перехідник – адаптер, який бажано завжди мати при собі. Вартість перехідника-адаптера – 10 доларів. Без нього всі електротехнічні прилади європейського виробництва (фени, електробритви, тощо) виявляться непотрібними. Оскільки в Америці напруга в електромережі 110 вольт, електроприлади європейського стандарту повинні мати перемикачі з 220 на 110 вольт, і тому не завадить придбати універсальний адаптер-трансформатор, що потім знадобиться і вдома для живлення імпортової побутової техніки.

У кожному готелі існує свій перелік послуг, що надаються в різні години доби. Наприклад, замовлення по телефону продуктів харчування з доставкою в номер, прання та прасування білизни тощо. Платними є формочки для приготування кубиків льоду в холодильнику готельного номера, а склянки й дещо з господарських дрібниць надають у користування безкоштовно.

Для уникнення непорозумінь з оплатою сніданку при поселенні слід дізнатися, чи входить його вартість у рахунок за проживання. Адже більшість готелів і мотелів мають свої ресторани чи буфети-закусочні, де платять окремо. В обох випадках можна попросити занести всі витрати на загальний рахунок, котрий сплачується під час виїзду.

Слід пам'ятати, що доставка в номер продуктів харчування обійдеться дорожче за придбання їжі в буфеті чи ресторані.

14. ЗАСОБИ ЗВ'ЯЗКУ

У США подзвонити куди завгодно з поштового відділення, номера готелю або іншого помешкання не становить ніяких труднощів, а при сучасному автоматизованому телефонному зв'язку додзвонитися до будь-якого населеного пункту країни з інших частин світу не є проблемою.

Наприклад, щоб з України додзвонитися до США з телефонів, що автоматично входять у міжнародний глобальний зв'язок, необхідно таке:

- почувши безперервний сигнал, набрати «8» (цифру виходу на міжнародну службу зв'язку);
- почувши другий безперервний сигнал, набрати «10» (індекс виходу на міжнародну службу);
- набрати цифру «1» (код країни – США);
- набрати код міста;
- набрати номер абонента, якого викликають.

Користуючись телефонним зв'язком із США, обов'язково враховувати різницю в часі.

З'єднання відбудеться через декілька секунд після набору номера абонента. Тривалість розмови відраховується автоматично з моменту відповіді абонента й до того часу, коли один із абонентів покладе слухавку.

Наприклад, щоб викликати абонента в місті Вашингтоні, необхідно набрати: «8. 10.. 1. 202. xxx-xx-xx», де «1» – код США, «202» – код Вашингтона, «xxx-xx-xx» – номер абонента, якого викликають.

Для розмови з Україною тому, хто дзвонить з іншої країни, треба набрати :

- індекс виходу країни на службу міжнародного зв'язку;
- «380» – міжнародний код України;

- код міста;
- номер абонента, якого викликають.

У міжміській телефонній мережі України для автоматизованого зв'язку використовується десятизначна система нумерації. Зокрема, схема виклику з іншої країни абонента в Києві така:

- індекс виходу країни на службу міжнародного зв'язку;
- «380» – міжнародний код України;
- «044» – код Києва;
- номер абонента, якого викликають.

Ось телефонні коди великих американських міст із різницею в часі щодо Києва:

- Бостон («617») – мінус 7 годин;
- Вашингтон («202») – мінус 7 годин;
- Детройт («313») – мінус 7 годин;
- Лос-Анджелес («213») – мінус 10 годин;
- Новий Орлеан («504») – мінус 8 годин;
- Нью-Йорк («212», «718») – мінус 7 годин;
- Сан-Франциско («415») – мінус 10 годин;
- Філадельфія («215») – мінус 7 годин;
- Чикаго («312», «708») – мінус 8 годин.

**One of comfortable motels at the outskirts
of American cities and towns**

Один із зручних мотелів на околицях американських міст

У США широко використовується ціла мережа громадських телефонів-автоматів, установлених у поживавлених місцях, — на автозаправочних станціях, у фойє готелів, на зупинках громадського транспорту, в більшості ресторанів і аптечних магазинів. Для розмови у межах міста необхідні монети по 10 або 25 центів. Телефони-автомати монет не розмінюють і здачу не дають, а тому для включення апарату треба опустити рівно стільки монет, скільки потрібно для розмови, або трохи більше.

До іншого міста дзвонять, набравши «0» («нуль»), чекають відповіді телефоністки, після чого питають, скільки монет і якого номіналу треба опустити в апарат для з'єднання з конкретним містом (вартість розмови залежить від відстані). Під час розмови абонента можуть перервати, нагадавши, що монети закінчуються. Аби розмову продовжити, кидають монети в щілину монето-приймача.

Власник кредитної картки на розмови з будь-якого телефон-автомата (коли дзвонять на квартиру або в установу) називає телефоністці номер своєї кредитної картки, після чого вона з'єднує абонентів. І тоді монети вже не потрібні, хоча така розмова коштує, загалом, дорожче. Проте апарати, з яких можна розмовляти без монет, якщо є кредитна картка, витискують звичайні телефони-автомати, і все більше людей віддає перевагу телефонній кредитній картці.

Телефон в Америці — невичерпне джерело ділової енергії. Без телефону американці не уявляють собі свого існування. Доведено, що в США щодня дзвонять по телефону біля 800 мільйонів разів. Голоси американців частіше можна почути не у звичній сфері спілкування людей при зустрічах, вдома, на роботі, а в телефонній трубці.

Секретарки в офісах органічно пов'язані з телефоном, бо дзвінки надходять безперервно, і тому чимало секретарок сидять за столом у навушниках, до яких прикріплена дужка мікрофона (як у пілотів). Таким чином, руки вивільняються для роботи з паперами, комп'ютером і для записів. У багатьох установах службовцям заборонено використовувати службовий телефон для приватних розмов. Наприклад, якщо секретарці потрібно подзвонити додому, вона користується телефоном-автоматом у холі, водночас хтось неодмінно підмінює її на робочому місці. Якщо підмінити секретарку неможливо, її телефон переключається на

режим автовідповідача, й завдяки цій системі практично до будь-якої іногородньої установи можна додзвонитися не більше, ніж за 5 хвилин.

Пошвидшується впровадження новітніх видів телефонного зв'язку, виникли радіотелефони й пейджери, які працюють через розгалужену по всій країні мережу особливих передавачів, що контролюються ЕОМ і дозволяють здійснювати місцевий та міжнародний зв'язок навіть із телефонів, що працюють на борту авіалайнерів, котрі знаходяться в повітрі. Залежно від місцезнаходження повітряного судна й відстані до абонента, приблизно за 20 доларів пасажир має можливість протягом хвилини розмовляти зі своїми домашніми або колегами по роботі.

Багато фірм, які мають зиск із прямих міжнародних дзвінків, для видачі відповідної інформації, особливо з метою реклами, встановлюють безкоштовний тариф для спеціальних телевізійних передач, наприклад, телемостів, що транслюються з Нью-Йорка, Вашингтона або Лос-Анджелеса, коли телеглядачам з інших міст пропонують ставити по телефону якісь питання, не сплачуючи за це ані цента.

Існує ще й така форма зв'язку, як *колект колл (collect call)*, що передбачає розмову за рахунок абонента, якого викликають, якщо останній згоден оплатити виклик. Це просто рятунок, коли в абонента, котрий викликає, немає розмінної монети й телефонної кредитної картки, а зв'язатися з домівкою чи роботою конче потрібно.

15. ПОШТА

Відправляючи до США кореспонденцію, слід звернути увагу на розташування поштових реквізитів, що відрізняється від того, що існує в деяких європейських країнах.

Поштову адресу на листах, що відправляють із США та до США, пишуть у центрі конверта в такій послідовності:

- ім'я та прізвище адресата;
- номер квартири, будинку, вулиці;
- місто, штат, поштовий індекс;
- країна.

Зворотню адресу пишуть у лівому верхньому куточку лицьового боку конверта або ж на його зворотньому боці. Номінал марки чи марок залежить від виду кореспонденції (звичайний або

рекомендований лист, лист авіапоштою тощо). За межі США чи з-за кордону кореспонденція доходить до адресата через два-три тижні.

Телеграми приймаються в поштових відділеннях з оплатою за кожне слово. Текст потрібно писати лише латинськими літерами, адресу – теж і в тій послідовності, що й на листах.

Для більшої зручності телеграму можна передавати телефоном через систему *Western Union (Вестерн Юніон)*, але тоді до її вартості буде приплюсовано вартість телефонної розмови. Якщо є достатньо потрібних для розмови монет, телеграму можна продиктувати із звичайного телефона-автомата.

Тексти, які передаються по телефаксу, можуть бути будь-якою мовою, але їх приймають лише на конкретний номер апарата факсимільного зв'язку в США або за межами країни.

Посилки відправляються безпосередньо з пошти або через представника служби *United Parcel Service (Юнайтед парсел сервіс)*, викликаного по телефону.

Листи відправляти у посилках заборонено, бо є ризик втратити і листа, і посилку.

Друковані видання пересилаються окремо, і вкладати в них рукописні матеріали не дозволяється.

Супровідні листи посилають окремо від згадуваних у них матеріалів.

Поштові відділення в Америці, в основному, працюють з 8.00 до 17.00 або 18.00 в усі робочі дні тижня, а по суботах – до 12.00. У неділю та в дні національних свят пошту зачинено. Вартість пересилки кореспонденції залежить від ваги окремої поштової одиниці. Розцінки поштових витрат і послуг час від часу змінюються.

Листи відправляють безпосередньо з пошти, й тоді вони йдуть швидше, або кидають їх у поштові скриньки, розташовані на перехрестях вулиць просто на асфальті тротуарів (пофарбовані в синій та червоний кольори). Ці скриньки легко сплутати з ящиками для сміття, що мають ті самі розміри. Хоча на поштових скриньках вказано час, коли вибирають кореспонденцію, листи, що потребують негайної відправки, краще відносити до відділення зв'язку.

Особи, які подорожують країною чи знаходяться у відрядженні, після пред'явлення будь-якого посвідчення особи,

отримують кореспонденцію на міському поштамті у віконці, де видають листи до запитання, або у порт'є в готелі.

Поштові марки продаються у відділеннях зв'язку, а також у спеціальних апаратах, які розташовані на вокзалах, в аеропортах і на кінцевих зупинках міського транспорту, в деяких крамницях та аптеках.

16. ПОДОРОЖ ПО АМЕРИЦІ

Американці подорожують, користуючись усіма видами транспорту. Хто бідніший, той обмежується власним автомобілем, а заможні поїднуть авіатранспорт і таксі.

Безмежно дивують не лише кількість та різноманітність машин, але й чистота повітря край доріг – адже, наприклад, на швидкісному шосе (*хайвеї*), по котрому автомобілі мчать у шість рядів, задимлення не відчувається.

На думку американців, їхню поліцію на дорогах цікавлять лише дві обставини: чи є на машину страховка (без неї їздити не можна), і як машина «дихає». Зовнішній вигляд машини значення не має, проте навіть найзім'ятіші та покорчені засоби автотранспорту всеодно повинні «дихати» чисто, не забруднюючи навколишнє середовище. Порушники правил вуличного руху, особливо ті, хто перевищують швидкість, за клопотанням поліції, змушені сплачувати все більші страхові суми, а при подальших порушеннях їх можуть зовсім позбавити страховки.

Більшість автомашин – двоколісні (газ і гальмо). Особливо продумана безпека руху.

Наприклад, існує окреме положення відносно перевозу дітей віком до двох років у спеціальних кріслах, що закріплюються обличчям або спиною в напрямку руху на сидінні машини. А школярів перевозять спеціально обладнані автобуси жовтого кольору.

Але трапляються ситуації, коли піклування про людину в одному випадку обертається на щось протилежне – в іншому. Якщо провінціальна Америка – доглянута й жити в ній відносно безпечно, то великі міста – забруднені й небезпечні внаслідок високого рівня злочинності.

Поїздка в метро ввечері й особливо вночі – справа ризикована й у Нью-Йорку, й у Філадельфії. Існують місця, де з'являтися не в автомобілі у будь-який час доби просто небезпечно, про що іноземця обов'язково попередять.

Проте заблудитися в місті або на шосе досить важко – повсюдно є дороговкази, умовні знаки, попереджувальні написи. Варто виїхати з великого міста з його нетрями, звалищами, засміченими вулицями, й почнеться безбережна «одноповерхова Америка» з численними безликими містечками, як дві краплини води схожими одне на одне, з чистенькими будиночками й підстриженими газончиками.

Якщо гості їдуть у супроводі місцевого гіда, який часто є також і водієм туристичного автобуса, то від нього, темпераментного патріота країни та рідних місцин, почують багато цікавого й кумедного – поєднання обов'язків водія і гіда справі не заважає.

One won't stray with such road signs

Із такими дороговказами з маршруту не зіб'єшся

Автомобільний транспорт – найдешевший у США, а туристичні поїздки автобусом – найпоширеніший засіб пересування під час знайомства з цією найрозвиненішою у багатьох відношеннях країною світу.

До послуг пасажирів – усі види транспорту. Поїздки з одного штату до іншого, а також між містами забезпечують місцеві авіакомпанії, а перевозки залізницею майже по всій території держави забезпечує компанія *Амтрак (Amtrak)*.

Туристичні бюро пропонують оптимальні (зручні й дешеві) маршрути з обслуговуванням усіма видами транспорту, замовляють квитки й номери у готелях, рекомендують спеціальні туристичні рейси, залежно від пори року. Самостійні поїздки коштуватимуть дорожче організованих туристичними бюро.

У більшості міст туристи мають змогу здійснити численні прогулянки пішки, екскурсії на автобусах, у таксі, приватним автотранспортом, а подекуди можуть проїхати в метро, трамваєм, тролейбусом або фунікулером.

Оскільки в багатьох американців є автомобілі, цей засіб транспорту став основним, і лише в найбільших містах через перевантаженість доріг і нестачу місця для парковки приватних машин люди віддають перевагу громадському транспорту. Це не стосується Лос-Анджелеса, де переважає приватний автотранспорт. У містах, де не збудовано метро, а самі вони знаходяться віддалік від залізниці, в основному, користуються автобусом. Але маленькі містечка не можуть похвалитися інтенсивним автобусним сполученням, а в сільській місцевості його взагалі може не бути. У більш-менш значному місті через перевантаженість автомобільних магістралей у часи пік до потрібного пункту, якщо це неподалік, легше дістатися пішки й не розраховувати на автобус чи таксі.

Отож, їдемо автобусом. Для запобігання крадіжок у більшості автобусів не шанують крупні банкноти, і перед поїздкою слід заpastися достатньою сумою дрібних грошей і монет.

Якщо є можливість повернутися тим самим автобусом (а автобуси курсують точно за розкладом руху), розрахувавши час (графік руху знаходиться у водія), чекати зворотнього рейсу на зупинці не доведеться особливо довго.

Двері автобуса відчиняються точно напроти таблички з написом *bus stop (бас стоп – зупинка автобуса)*, розташованої

на тротуарі, на якій вказано номери автобусних маршрутів, що проходять повз неї. Не питаючи, хто останній у черзі, пасажери вишукуються один за одним і заходять до автобуса через передні двері й сплачують, залежно від відстані, вартість проїзду. У більшості міських автобусів водії квитків не дають. На зупинках пасажери виходять через центральні й задні двері після мелодичного сигналу, що попереджає про відчинення дверей. Той же самий сигнал звучить і перед тим, як двері зачиняться. Від пасажирського салону водій не відгороджений перегородкою, він постійно спілкується з пасажиром, які зазвичай добре йому знайомі, бо майже щоденно їздять у той самий час одним і тим же маршрутом. Як правило, водій не лише добре знає маршрут, але йому відомо, які заклади, організації та підприємства розташовані на маршруті автобусів, і коли його про це питають, він їх називає вголос.

Варто знати, що в деяких нью-йоркських автобусах можна придбати квиток не лише на продовження маршруту по прямій, але й у зворотній бік, якщо пасажир повертатиметься у певно визначений час. У цьому випадку на квитку буде зроблено позначку про час продажу квитка й термін придатності квитка на цьому маршруті – і хто встигне повернутися вчасно, їхатимуть безкоштовно, а ті, які баритимуться, платитимуть за проїзд знову.

На рейсових автобусах зазначено, крім номера маршруту (цифрами або літерами), обидва кінцеві пункти (вказані аббревіатурами, де трапляються і скорочені форми слова, і окремі літери, і цифри). Місцеві пасажери зазвичай знають лише свій маршрут, тому цілковито вірогідну інформацію краще за все одержати у водія. Трапляється, що на допомогу необізнаному водієві радо приходять обізнаніші пасажери.

17. ПОКУПКИ

Порівняно з іншими країнами світу, де немає такого багатого асортименту товарів, американська торгівля має специфічні відмінності, про які повинні знати всі, хто збирається відвідати США. Тут не існує пересічних цін, і однакові вироби в різних місцях одного й того самого міста й різної пори року можуть коштувати значно дешевше чи дорожче, ніж, на думку неосвідченого покупця, їм належало б коштувати, і тому, якщо дозволяє час, не слід поспішати з покупками, а в процесі відвідувань магазинів, торговельних центрів тощо необхідно придивлятися до товарів і прицінюватися до них.

Адже в кожному штаті – своя система оподаткування й податки на однакові товари – теж різні.

Ось декілька прикладів.

В аеропортах товари, що продаються в крамницях без митного збору *duty free shops* (д'юті фрі шопс), часто дорожчі за європейські.

New York. Twenty-four-hour sale of fruits and vegetables

Нью-Йорк. Цілодобовий продаж фруктів та овочів

У Нью-Йорку та інших великих містах країни, особливо в центральних регіонах, усі товари дорожчі, у середньому, на 5-10%.

Найбільш підходящі ціни для наших співвітчизників – у супермаркетах, бо, порівняно зі спеціалізованими приватними крамницями, споживчі товари у великих торгових центрах, тобто супермаркетах, значно дешевші. Оптові закупки товарів у великих розфасовках дешевші за покупку товарів у роздріб.

Ще вигідніше купувати вироби в магазинах, де практикують цінові знижки, хоча такі магазини зазвичай розташовані на околицях або в передмістях великих міст. Адже, витративши на дорогу в обидва кінці доларів зо два, можна заощадити 10-15% від суми, яку довелося б витратити на аналогічні покупки в центрі міста.

Ціни, що вказані у прейскурантах, не відбивають державного торговельного оподаткування, яке сягає 4-8% від зазначеної ціни. У деяких штатах можна зустріти й інші податки та місцеві націнки. Ось чому, розраховуючи кошти, до ціни покупки треба додавати приблизно 10-15% від зазначеної у прейскуранті суми.

Корисно відразу ж звернути увагу на розпродаж за зниженими цінами, що зветься *sale* (*сейл* – розпродаж).

Під час розпродажу ціни знижують на 20-40% і навіть на 50-60%, але рідко. Розпродаж відбувається в кінці сезону та з нагоди численних національних свят. Про розпродаж сповіщають по радіо, телебаченню й у газетах, і знайомі американці охоче проінформують про час і місце розпродажу, бо майже всі вони слідкують за ситуацією з торгівлею і з розумінням ставляться до бажання гостей зробити вигідні й дешеві покупки.

Якщо магазин хоче звільнитися від нереалізованих товарів у зв'язку з наближенням нового сезону або від виробів, що безнадійно вийшли з моди, а також перед ліквідацією бізнесу, то це вже *clearance sales* (*кліренс сейл*), і тоді ціни можуть бути зниженими на 60-80%.

При покупці декількох однакових речей, серед яких є річ з незначним дефектом, котрий можна легко усунути (наприклад, вивести пляму на тканині одягу, підняти спущену петельку на кофті тощо), магазин може зробити торговельну знижку – *discount* (*діскаунт*), яка сягатиме іноді доларів 10-12.

Якщо прибулі зі Східної Європи дісталися Нью-Йорка, у тамтешньому Даунтауні (нижньому місті) у Манхеттені, на так

званій Яшкін-стріт, що поблизу П'ятої авеню, де торгують переважно колишні громадяни колишнього Радянського Союзу й розмовляють майже всіма мовами світу, зробити покупку буває дуже просто. Саме тут нерідко за доступними цінами можна придбати речі: влітку недорого купити кожушок, взимку – бікіні. Тобто, має місце унікальна комісійна торгівля на американський кшталт.

А ті, кому потрібні дешеві персональні комп'ютери, аудіовідеотехніка й таке інше, розраховані на напругу 220 вольт, безумовно розшукають крамницю «У Тимура», що причаїлася неподалік від знаменитого хмарочоса з величезних розмірів символом міста Нью-Йорка – Червоного падаючого яблука.

Однак, відвідуючи інші так звані «російські» магазини й крамниці у Брукліні, на Брайтон-Біч і в Нижньому Манхеттені, які ще не користуються стійкою репутацією порядних торговельних закладів, особливо при покупці дешевих виробів електронної промисловості, слід розкривати заводську упаковку й перевіряти якість виробу на місці, бо дешевизна здебільшого пояснюється тим, що власники таких крамниць майже за безцінь скуповують некондиційні вироби для подальшого збуту іноземцям, які нічого не підозрюють.

Між іншим, товари власне американського виробництва безпосередньо в США трохи дорожчі, ніж за межами країни, а імпортовані товари, особливо з країн Азії – зазвичай дешевші.

А в системі магазинів типу *pay less* (*пей лес – плати менше*) та «Alexander's» («У Олександра»), які розмістилися між Шістдесят четвертою та Шістдесят п'ятою вулицями на Манхеттені або й в інших містах країни, є можливість придбати товари відносно гарної якості і за доступними цінами. У мережі найбільших магазинів взуття *Kenney Shoes* (*Кенні шуз*) під час розпродажу можна придбати пристойні кросівки лише за 10 доларів.

В Америці не існує однакового розпорядку роботи торговельної мережі, й у будь-якому штаті або місті години початку й кінця роботи, обідні перерви не співпадають. Проте універмаги й просто магазини зазвичай ведуть торгівлю в робочі дні й у суботу з 9.00 до 17.00 або 18.00, а найбільші універмаги один-два рази на тиждень приймають покупців до 21.30. Торгові центри й супермаркети з понеділка й по суботу включно працюють з 9.00 до 21.00, а іноді їхні двері відчинені й у неділю, але деякі торговельні заклади працюють і цілодобово.

Boston, Massachusetss. From slums to slums

Бостон, Массачусетс. Із нетрів у нетрі

Аптечні крамниці (*drug stores – драг сторз*) відчинено з понеділка по суботу з 8.00 або 9.00 до пізнього вечора й деякі з них чергують аж до 24.00, в тому числі й у неділю. Режим роботи аптечних крамниць вказано на дверях або біля входу.

У деяких універмагах і великих торгових центрах деякі товари можна придбати дешевше за основну їхню масу, коли вони реалізуються у спеціальних відділах, розташованих, як правило, на нижніх поверхах або в напівпідвальному приміщенні, що зветься *bargain basement* (*баргін бейсмент – підвал вигідних покупок*). Тут на покупця чекають товари, які несподівано можна придбати за половину їхньої реальної ціни.

Ще дешевше обійдуться товари, що продаються деякими фабриками безпосередньо зі складу. Так само зі складів інколи збувають продукцію підприємств універмаги й торгові центри. Але складські приміщення, як правило, знаходяться далеко від велилюдних районів міста.

Про такий розпродаж (роздрібний розпродаж) широко повідомляють у недільних випусках місцевих газет і журналів, а також по радіо й телебаченню.

Незважаючи на століттями перевірені й новітні проблеми торгівлі, збути (продати, реалізувати) товар в Америці важче, ніж його придбати. Покупці – нарозхват. Із ними панькаються, їм догоджають, на них «полюють». Тому що в їхніх кишенях – долари.

18. МЕДИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Відіжджаючи до Америки, необхідно пройти медичну комісію. Така вимога приймаючої сторони й органів охорони здоров'я України, бо очевидно хвора людина ставить під подальшу загрозу власне здоров'я й створює додаткові труднощі для свого оточення, особливо під час подорожі й у незвичайних умовах чужої країни.

У США добре налагоджене й широко розповсюджене медичне страхування. Ті, хто їде працювати за контрактом на американську фірму, повинні завбачити оплату медичної страховки за рахунок роботодавця, завдяки чому вдасться уникнути багатьох проблем.

Якщо немає страхового полісу, то за звернення по допомогу до міської лікарні доведеться заплатити не менше 50 доларів.

Консультація лікаря-спеціаліста (окуліста, гінеколога, терапевта, дерматолога тощо) оплачується окремо. Наприклад, терапевт, до якого звернулися з приводу простуди, виписе за візит до нього рахунок на 50-60 доларів. Ліки (антибіотики, вітаміни й таке інше) коштуватимуть ще 15-20 доларів. Взагалі, для придбання переважної більшості ліків у аптеках потрібен рецепт.

Виклик лікаря додому та виклик швидкої медичної допомоги – платні.

А безкоштовну медичну допомогу можна дістати у медичних закладах при релігійних і благодійних організаціях.

Отже, подорожуючи по США, краще не хворіти, бо навіть єдине відвідування лікаря коштуватиме досить дорого й може серйозно ускладнити фінансове становище іноземця.

A cloudy New York
У Нью-Йорку хмарно

19. ЗВИЧАЇ, ТРАДИЦІЇ

Американці звикли рано лягати спати (до 10-11 години вечора майже всі вікна будинків уже темні), а прокидаються вони вдосвіта, найчастіше о 6-й чи о 5-й годині ранку. Ретельний туалет, особливо у жінок, фіззарядка, лаштування дітей, сніданок. Це перший сніданок. Зазвичай, дуже легкий: чашечка кави, пластівці з різних злаків (кукурудзи, пшениці, рису тощо) з молоком або лише бутерброд чи блюдечко вівсянки й склянка фруктового соку.

Фахівцями виведено формулу вживання їжі, згідно з якою переїдання вранці негативно впливає на працездатність людини, котру вже на шляху до роботи хилить на сон, хоча за кермом автомобіля їй доводиться сидіти чимало. Ті, що живуть у межах міста, в основному, дістаються на роботу за годину, а хто має будинки за межами міста, в містах-супутниках, добираються до центра на власних автомобілях, переборюючи на шосейних дорогах затори, навіть за кілька годин.

Тому харчуються американці начебто по висхідній, і другий сніданок у них припадає на 11-12 годину. Він – «грунтовніший», але теж не перенасичений: порція піци, салат з гамбургером. Опівдні їдять картопляні чіпси, молочні страви, до яких обов'язково подаються прохолодні напої типу кока-коли. Рідини американці споживають багато, хоча, завдяки фізкультурі, у своїй більшості вони прекрасно зберігають статуру.

**UNO colleagues. The first on the left – Kofi Annan,
on the right – Boris Afanasiev**

Співробітники ООН.

Крайній зліва – Кофі Аннан, справа – Борис Афанасьєв

Головна подія, пов'язана в американців із харчуванням, це обід (*dinner – дінер*), хоча фактично, за європейськими стандартами, то – вечеря. Сидячи в оточенні сім'ї, кожен може дозволити собі чашку супу, домашній біфштекс та інші ситніші страви.

Харчуються американці суворо регламентовано щодо часу прийому страви, кількості й калорійності споживання продуктів. На цьому поспішає зробити свій бізнес торгівля: на полицях магазинів рясніють етикетки з перерахуванням складу дієтичних, низькокалорійних продуктів харчування, що не містять у собі ані солі, ані цукру.

У закусочних і спеціальних крамницях, що торгують готовою їжею на винос і називаються *carry out (керрі аут)*, наприклад, у підприємствах *Макдональдс*, покупцям надається можливість або поїсти у стінах закладу, або забрати з собою зручно упаковані страви та напої в гарячому вигляді й пізніше поснідати чи пообідати.

У промашчені воском пакети, крім їжі та питва, кладуть пластикові ніж, виделку, паперову серветку, набір спецій. Із «похідним ланчем» люди повертаються на роботу і там хвилин за 10-15 швидко й смачно перекушують, але частіше, якщо дозволяє погода, всі воліють піти у парки й на зелені галявини поснідати просто неба на свіжому повітрі.

Вийшовши перекусити на природу, американці дотримуються правила «мені так зручно»: паркують машини біля тротуару та ще й таким чином, аби двом іншим машинам не притулитися поруч, а самі заради сніданку на траві – безжально її топчуть... Що правда, на газонах завжди чисто, а сміття з них швиденько прибирають.

Проте цей самий принцип «мені так зручно» слугує їм і в іншому випадку. Вдень центр міста заповнюють чиновники у костюмах офіційного стилю та краватках, блискучих черевиках, а, повертаючись додому з роботи, вони потроху починають перевдягатися: скинуто піджак, зникла краватка, рукави сорочки засукані... Ввечері – прогулянка перед сном неодмінно у шортах, майці й спортивному взутті. Так роблять і молодь, і літні люди. Раціоналізм став культом.

Спілкуючись з американцями, слід пам'ятати, що США – країна багатонаціональна, а представники кожної нації хоч чим-небудь відрізняються один від одного. Це особливо помітно в Нью-Йорку.

Але існують і притаманні більшості американців загальні норми поведінки. З ними – відвертими, приязними людьми зовсім неважко увійти в контакт. У своїй більшості американці полюбують і вміють спілкуватися. Як правило, вони цікаві співрозмовники, але тільки тоді, коли тема розмови їм близька. На абстрактні теми вони розмовляють неохоче – тут їхній кругозір зазвичай обмежено.

Оскільки більша частина населення США походить із країн, розташованих в усіх куточках світу, тут, як правило, мало уваги приділяють правильній англійській вимові – адже у Сполучених Штатах історично виникла нова англійська мова *American English* (американська англійська мова), яка дещо відрізняється від класичної англійської мови, що сформувалась у Великій Британії. Тому, знаходячись у США, важливіше не порушувати американський етикет спілкування, котрий, в основному, зводиться до таких вимог. Розмовляючи між собою, американці тримаються на відстані витягнутої руки. При зустрічі можливі рукоштовпання, але, загалом, навіть легких дотиків до малознайомих людей намагаються уникати. Рідко ходять попідруч, а якщо йдуть, обійнявшись, чоловіки, то наймовірніше це гомосексуалісти: адже «голубих» у США декілька десятків мільйонів. Під час зустрічі та при розставанні друзі можуть обійнятися, поплескати один одного по плечах, але цілуватися не будуть. Вітаючись або прощаючись, жінка, якщо вона побажає, першою подає руку чоловікові. Незалежно від походження й соціального стану, американці спілкуються з співбесідником на рівних і часто звертаються один до одного по іменах, а прізвище, додаючи *містер*, *місіс*, *міс*, називають тоді, коли цього вимагають обставини.

A routine demonstration before the UNO building in New York

Чергова демонстрація перед будинком ООН у Нью-Йорку

Протягом ділової бесіди до тих, хто має вчений ступінь і звання, звертаються: *докторе, професоре*.

Розмовляючи, дивляться в обличчя співбесідників, але не занадто пильно і не безперервно. Той, хто часто відвертає погляд, викликає підозру.

Підтримуючи бесіду, американці можуть приймати різні невимушені пози, наприклад, класти ноги на журнальний столик тощо, але це аж ніяк не сприймається як прояв зневаги до співрозмовника. Нерідко тицяють пальцем у бік співрозмовника й розмахують руками. До речі, американці частенько вільно користуються і лівою, і правою рукою.

Співрозмовники віддають перевагу лаконічним та образним висловам. Витіюваті міркування, мовчанка й тривалі паузи їх дратують. Щоб розмова не згасла, і коли співбесідник виражено не цікавий оточенню, його напевно почнуть просити більше розповісти про себе й свою родину. У будь-якому випадку бесіда про дітей буде охоче підтримана.

Не слід пропонувати співрозмовникові цигарки та прохати в нього запалити. У присутніх неодмінно слід запитати, чи можна запалити сигарету, й поцікавитися, чи не заважатиме кому-небудь сигаретний дим. Ніколи і ні за яких обставин не палять у присутності дітей.

У компанії американці розмовляють про що завгодно, крім того, хто, як і скільки заробляє. Кого дуже цікавить таке питання, повинен спитати про це віч-на-віч, і американець, не вказуючи спосіб заробляння грошей, може назвати свою місячну заробітну плату або суму річного прибутку. Це й буде відповіддю на стандартну фразу «How much do you cost?» («Хау мач ду ю кост?» – «Скільки ви коштуєте?»).

UNO policeman of the Ukrainian origin Michael (Mikhailo)

Поліцейський ООН українського походження Майкл (Михайло)

В Америці розрізняють заробітну плату робітників *wage* (вейдж) і оклад, платню службовців – *salary* (селері).

Американська традиція спілкування відкидає ремствування щодо скрутності життя та хвороб, і ті, котрі бажають завоювати повагу американців, повинні принаймні виглядати оптимістами.

Американці – прагматики, й легко встановлені дружні контакти з ними нечасто переходять у постійну дружбу. Глибока прихильність і задушевність у слов'янському розумінні їм не притаманні.

Велике значення у США має особиста свобода людини, проте усе найкраще в країні призначено, у першу чергу, американським громадянам, а не приїжджим, іноземцям. Наприклад, іноземець отримає лише ту роботу, на яку не претендує або яку не бажає виконувати підданий Сполучених Штатів Америки.

Патріотизм – ще одна відмітна риса американського характеру. Любов американців до рідного краю часом заходить так далеко, що вони можуть забути, як звуться і де знаходяться інші країни.

У своїй більшості американці надзвичайно доброзичливі, добродішні, великодушні. Їхня готовність допомогти сторонньому у громадських місцях, на вулиці, у транспорті, й, особливо на дорогах, просто дивовижна.

20. СІМЕЙНІ ТРАДИЦІЇ

Унаслідок різноманітності економічних, культурних і релігійних стилів буття, котрими характеризується сьогодення країни, важко дати узагальнену картину побуту американської родини.

Звичайна сім'я як одиниця суспільства, члени котрої проживають разом, складається лише з батьків і дітей, а люди похилого віку взагалі не розділяють притулок зі своїми дорослими дітьми, які вже мають власні родини. Однак старі батьки підтримують зв'язки з дітьми й продовжують цікавитися, як ідуть справи в онуків та правнуків. У більшості родин дітей виховують батько й мати або один з них, а дітей у сім'ї зазвичай буває від одного до трьох. Численні сім'ї – явище рідкісне. Порівняно з недалеким минулим, почастишали розлучення, й стало набагато більше родин з одним із батьків.

Припускається, що, досягнувши повноліття, діти відразу покинуть батьківську домівку. Хоча, відповідно до сімейних традицій, представники різних національностей у деяких родинах надають особливого значення проживанню дітей неподалік від старих батьків, але пошуки роботи звичайно є причиною того, що члени сім'ї роз'їжджаються на значні відстані. Подальші контакти близькі родичі підтримують листуванням, розмовляючи по телефону, а зустрічаються вони лише в разі гострої потреби, коли необхідно надати допомогу, або для спільного проведення сімейних, релігійних або національних свят.

Своїм дітям американці дають можливість самим обирати професію, супутника або супутницю життя, що також часто-густо межує з проявом індивідуалізму, який американці ставлять дуже високо.

І в країні в цілому, і у самій родині різниця між статями зменшується – ролі чоловіка й жінки нівелюються, хоча на рівні держави першість продовжує утримувати «сильна стаття».

Нині все більше американок зайняті суспільно корисною працею поза родиною та домівкою, і, щоб полегшити жінкам вибір професії, просування по службі, у багатьох сім'ях чоловіки взяли на себе відповідальність за виховання дітей. У такій ситуації чоловіки, продовжуючи сподіватися, що їм не доведеться виконувати багато хатньої роботи, намагаються максимально механізувати й автоматизувати працю домогосподарки, часто заохочуючи дітей, і діти охоче накривають на стіл, поливають квіти чи розкладають білизну після прання тощо. За це дітям раз або двічі на тиждень видають гроші на кишенькові витрати. Зароблені таким чином суми сприяють розвитку у дітей почуття особистої відповідальності, й марнувати їх діти, безумовно, не будуть, а використають раціонально, аби поснідати у школі чи піти в кіно.

Літні люди в Америці не користуються тією пошаною, якою оточують осіб такого ж віку в інших країнах. Оскільки старші не живуть разом зі своїми дорослими дітьми, їм самим доводиться заробляти на життя й по можливості турбуватися про себе. Де-хто йде до будинків старих людей, і діти й онуки їх там відвідують.

Завдяки кращому медичному обслуговуванню та високому рівню життя, літні американці живуть усе довше і довше. Вони організовуються політично й більше працюють для того, щоб

примусити поважати й цінувати себе. До речі, для літніх людей існують пільги щодо роботи, у багатьох крамницях їм надається знижка. Багато хто з громадян літнього віку, представників різних соціальних верств населення країни, є членами товариств ветеранів, клубів за інтересами, асоціацій представників споріднених професій тощо. Спілкуючись між собою, вони тривалий час продовжують брати активну участь у житті держави.

21. ДОЗВІЛЛЯ

Хоч американці і ставлять на перше місце роботу, проте, коли є можливість, займаються багатьма іншими справами: із задоволенням працюють у садку, віддаються домашнім справам – шують собі одяг, роблять і ремонтують меблі, насолоджуються спортом, мандрують... Знання ремесел допомагає їм зменшити витрати, самоствердитися, знайти задоволення у виявленні своїх природжених талантів.

Значну частину дозвілля американці присвячують перегляду телевізійних програм. Вони мають вдома подекуди не один телевізор і регулярно сидять перед домашнім екраном. А вихідними днями багато хто з них відвідує кінотеатри, концертні зали й проводить вечори у колі друзів або всією родиною – в ресторані. У теплу погоду влаштовуються пікніки: просто неба смажать сосиски й ковбасу, варять їжу, грають у рухливі ігри – волейбол, софтбол (різновид бейсболу), бадмінтон тощо.

A skateboarder in the New York Central Park

Скейтбордист у Нью-йоркському центральному парку

У США популярні всі види спорту, ось чому в кожному місті й навіть селищі є різноманітні спортивні споруди: плавальні басейни, тенісні корти, футбольні поля й баскетбольні майданчики, велотреки, зелені галявини для гри в гольф, майданчики для любителів роликових ковзанів, гри в крокет, алеї для гри в кулі тощо.

Тут багато катаються на лижах: влітку на водних, а взимку по снігу; ходять у туристичні походи й під вітрилами, ловлять рибу, гарцюють на конях, полюють. У гімнастичних залах проходять заняття з аеробіки й культуризму, східних єдиноборств.

Американці захоплюються *джоггінгом* (*бігом підтюпцем*) та їздою на велосипедах. Із раннього ранку й до пізнього вечора можна де завгодно зустріти людей, котрі бігають за будь-якої погоди.

Чи щасливі американці? Дві третини з них на це питання відповідають позитивно.

22. ПРИВІТАННЯ І ПРОЩАННЯ

На велемовні формальні вітання американці час не марнують. Зустрічаючись уперше, вони можуть потиснути один одному руки, але це не обов'язково. Молоді люди не схильні обмінюватися рукоштовпаннями, а під час зустрічі просто кажуть одне одному *привіт* (*hi – хай*), проте люди старшого віку, особливо чоловіки, продовжують цю традицію.

New York. Twin cottages in Bronx

Нью-Йорк. Котеджі-близнюки у Бронксі

Незнайомих людей особи, котрі їх знають, як правило, не представляють, сподіваючись, що ті при першій зустрічі з іншими назвуть свої ім'я та прізвище, але, якщо людина забула це зробити, її, згідно з існуючим етикетом, напевно попросять відрекомендуватися. У відповідь на відрокомендування зазвичай відповідають коротким «*як справи?*» або вигуком. І, прощаючись, американці зазвичай обмежуються тими ж «*How do you do?*» («Хау ду ю ду?» – «Як справи?») чи «*Hello! Hi!*» («Хеллоу! Хай! »).

Усі стандартні вирази, котрі вживають при розставанні, – «*See you later!*» («Сі ю лейте!» «Невдовзі побачимось!») або «*I shall call you!*» («Ай шел кол ю» – «Я вам зателефоную»), зовсім не свідчать про те, що співрозмовник дотримає обіцянки невдовзі зустрітися або зателефонувати. Й тому корисно запам'ятати, що людина, котра побажає зустрітися чи продовжити знайомство, сама повинна зробити кроки для подальшого зближення. Будь-який американець вельми здивується, якщо йому стануть докоряти тим, що він не передзвонив, хоча обіцяв.

23. ФОРМИ ЗВЕРТАННЯ

Звертаючись до людей, які мають титули чи обіймають державні, релігійні й інші посади, що дають право називати їх відповідно до їхніх місць у суспільній ієрархії, кажуть і пишуть, наприклад, *містере президенте, містере спікере, сенаторе, постеле, губернаторе, ваше преосвященство, отче, брате* (у християнській церкві), *реббе, рабине* (в іудейській церкві). Академіків, професорів, докторів наук, генералів, офіцерів, сержантів, та інших називають відповідно до їхніх реалій: *академіку, професоре, докторе, капітане, генерале...* Відповідно до посади називають членів уряду.

В інших випадках в офіційній обстановці й при звертанні до осіб старшого віку, незалежно від їхніх професій, кажуть: *містере (пан), місіс (пані – заміжня жінка), міс (незаміжня жінка, молода дівчина)* й називають прізвище. Деякі жінки воліють, аби до них зверталися, називаючи *міс*, бо в цьому випадку не розкривається сімейний стан цієї особи, одружена вона чи ні. Оскільки традиційні дворянські титули історично пов'язані з Європою, а в Америці місцевої знаті ніколи не було, американці визнають за краще обходитися без них, а якщо необізнана особа буде наполегливо називати репрезентованих людей за їхніми титулами,

нехтуючи проханням не робити цього, таку людину сприйматимуть як невинного формаліста або дивака.

Молодь часто називає батьків своїх друзів за прізвищем, перед яким вживають звертання *містере*, *місіс* або *міс* скорочено *Mr.*, *Mrs.*, *Ms.*, що є також увічливою формою звертання молодших до старших. Якщо старші побажають, аби молодші називали їх на ім'я, вони про це відверто скажуть, а звертатися до старших на ім'я без їхнього на те дозволу – значить виявити неосвіченість і нечемність.

24. ТЕМИ РОЗМОВ

Людину, з якою їх знайомлять вперше, американці частенько багато питають, зокрема про таке, що на перший погляд може здатися зовсім особистим. А насправді американські співрозмовники лише намагаються знайти спільні теми розмов, що могли б зміцнити взаємовідносини, котрі тільки-но встановлюються. Цілком можливо, що такі теми, якщо їх вдасться визначити, можуть становити обопільний інтерес і лягти в основу подальшої дружби співрозмовників.

San Francisco, California.

Representatives of the Old World visiting Americans

Сан-Франциско, Каліфорнія.

Представники Старого Світу в гостях у американців

Незважаючи на те, що американці ставлять чимало досить різноманітних запитань, є декілька тем, які не рекомендується порушувати: вік співрозмовника та його віросповідання, фінансові проблеми, вартість одягу та предметів його туалету, інтимні аспекти кохання та сексуального життя.

25. ЗАПРОШЕННЯ

До своєї оселі американці радо запрошують навіть зовсім незнайомих їм людей, і вже через декілька хвилин гість почуває себе нібито повноправним членом сім'ї. Тому не треба дивуватися, що його особі не приділятимуть особливої уваги, й запрошеному теж треба почуватися відповідним чином.

Запрошений до американської сім'ї на обід або вечірку не зобов'язаний брати з собою пиття, їжу або купувати господарям подарунки. Але якщо йтиме до сім'ї, в якій доведеться залишитися на кілька днів, рекомендується з'явитися з букетом квітів, коробкою цукерок чи сувенірами зі своєї країни, і все це буде прийняте з вдячністю.

New York. Riverdale in the colours of golden autumn

Нью-Йорк. Рівердейл у кольорах золотої осені

Отримавши письмове запрошення, треба на нього відповісти якомога швидше. Наприкінці деяких таких запрошень у нижній її частині може бути абревіатура *R.S.V.P.* (*Будь ласка, дайте відповідь – фр.*) або фраза *Please reply* (*Будь ласка, відповідайте*), й в обох випадках потрібно у письмовій формі прийняти запрошення або відмовитися від нього. Якщо в запрошенні є номер телефону, досить, зателефонувавши, висловити згоду прийти чи пожалкувати, що з поважних причин скористатися запрошенням немає можливості.

Якщо номера телефону не надано, треба дати письмову відповідь.

Але часто запрошення передають телефоном, і, погоджуючись прийти, необхідно упевнитися в тому, що вірно зрозуміли, на котру годину, в який день, якого числа й куди саме треба завітати, а якщо пізніше з'ясується, що прибути не вдасться, треба неодмінно подзвонити особі, котра запрошувала, й, вибачившись, пояснити, чому саме візиту не буде.

26. ОСОБИСТІ СТОСУНКИ

Як відзначалося, в громадських місцях американці однієї статі рідко торкаються один одного. Частіше це можна спостерігати серед жінок, а щодо чоловіків, то подібне вважається ознакою гомосексуалізму. Привселюдно особи різної статі торкаються один одного частіше, а на закоханих, які йдуть обійнявшись, ніхто не звертає уваги. Але обійми під час зустрічі або розставання близьких знайомих, родичів, котрі давно не бачились, особливо серед молоді – явище звичайне.

Розмовляючи, американці тримаються на відстані витягнутої руки й часто жестикулюють. Симпатію висловлюють, поклавши руку на плече співрозмовника або поплескавши співрозмовника по плечу.

Жартівливе підштовхування ліктем співрозмовника – це натяк на те, що, почувши анекдот, жарт або смішну історію, слід розсміятися. Легеньке похлопування по руці є заспокійливим жестом, а погладження малюка по голівці свідчить про любов і ніжність до дитини. Активні й компанійські за вдачею, американці, як правило, не полюбляють усамітнюватися. На відміну від більшості європейців, вони залишають двері своїх кабінетів відчиненими (однак, заходячи до них, варто постукати), а ділянки

сусідніх приватних будинків у американців роз'єднує не височений мур паркану, а у крайньому випадку живопліт з квітами й чагарником. У будинку рідко коли замикають двері, й не варто дивуватися, якщо слідом за однією людиною, навіть коли вона зачинила за собою двері, не постукавши, можуть увійти й інші. Це вважається цілком природним серед тих, хто довіряє оточуючим і вірить в їхню чесність.

Зате з вулиці можна нерідко побачити напис *Private* (*Прайвіт* – *приватна власність*), й якщо на паркані, у парку чи на галявині прилаштували таблички з таким словом, навіть коли немає паркану в нашому розумінні, заходити стороннім заборонено.

Beauty and greatness of the Niagara Falls

Краса і велич Ніагарського водоспаду

27. ЧАС – ЦЕ ГРОШІ

У Сполучених Штатах Америки дуже цінують час – на роботі, при навчанні і навіть відпочиваючи. Кожну хвилину свого життя американці намагаються використати раціонально, з найбільшою користю для себе й інших. Тому в Америці дуже важливо всюди прибувати своєчасно, уникаючи запізнь, і у зв'язку з цим буде доречно запам'ятати декілька корисних правил.

Якщо людина, якій призначена зустріч, не *VIP* (*ВІП – високопоставлена особа*) й не жінка (адже відомо, що жінки пунктуальністю не відзначаються), то, скинувши хвилин 15 на можливі транспортні проблеми, чекати більше не будуть (це максимальний строк запізнення, припустимий за ділових обставин), а потім, якщо не було телефонного попередження про ймовірну затримку або інших аргументів щодо можливості запізнитися, всі розійдуться чи продовжать займатися звичайними справами.

Запрошеним на вечірку або танці краще з'являтися хвилин за 30 до часу, вказаного в запрошенні. Як правило, в запрошенні на так звані «коктейлі» вказано час початку й закінчення заходу, й приходить дозволяється у слухний для запрошених час, доки триває захід, але залишити приміщення гості повинні не пізніше зазначеної у запрошенні години.

До кіно або театру краще прийти зазделегідь, хвилин за 10 до початку, щоб знайти місце й одержати програмку. На весілля, похорон, публічні лекції та спортивні змагання також заведено прибувати завчасно.

На ділові зустрічі слід з'являтися у призначений час або на кілька хвилин раніше. Якщо особа, до якої прийшли, зайнята, відвідувача можуть попросити трохи зачекати. Однак не слід розраховувати на те, що через зайнятість інших всеодно доведеться чекати. Запізнення неприпустимі.

А чекати зазвичай доводиться не більше 5 хвилин. Запрошеному до кабінету можуть ввічливо сказати, скільки хвилин у нього є, аби вкласти в час, відведений для ділової зустрічі, щоб не затримувати інших відвідувачів, котрі йтимуть слідом. І, готуючись до зустрічі, необхідно продумати тему розмови, логіку та аргументацію питання, а також викладення матеріалу в межах відведеного для бесіди часу.

Адже принцип і гасло ділового світу Америки звучить так: «Час – це гроші» («*Time is money*» – «тайм із мані»).

28. МОВЧАННЯ – ЗОЛОТО?

У метушні ділових буднів більшість американців не звикла до тиші й під час розмови вони замовкають лише для того, щоб показати співрозмовникові, що готуються заговорити знову... Студенти й учні часто займаються, слухаючи плеєр через навушники, а прибирання кімнати супроводжується шумом телевізора, магнітофона, радіоприймача.

Людину, яка в компанії співрозмовників відмовчується, американці намагаються втягти в розмову, а у випадку невдачі поцікавляться, чи не хвора вона й чи не потребує допомоги.

Але самі американці відмовчуються лише тоді, коли не згодні з думкою співрозмовника, бо відверто не погоджуватися з малознайомою людиною у них вважається проявом нечемності. Друзі ж і добре знайомі ведуть суперечки до нестями.

Denver, Colorado. The city crossed by a rail road
Денвер, Колорадо. Місто, перетнуте залізницею

29. РІВНІСТЬ

Під рівністю в Америці розуміють прагнення людей ставитись один до одного цілком однаково, але в дійсності реальне становище далеко не відповідає бажаному. Однак американці воліють робити вигляд, ніби між ними ніякої відмінності немає, що вони живуть у суспільстві рівних можливостей, де кожний щасливець може назавтра стати мільйонером, а кожний мільйонер – розоритися. Тому люди, незалежно від роду їхньої діяльності, включаючи обслуговуючий персонал, до якого відносяться водії таксі, офіціанти, ліфтери тощо й усі, хто знаходиться на одному з ними щаблі соціальної драбини американського суспільства, чекають до себе поважливого ставлення з боку тих, кого вони сьогодні обслуговують. Хто знає, що може трапитися завтра?

Кожний американець «робить свою особисту справу» (що є однією з американських цінностей незалежності й самостійності). Американці не вважають себе відповідальними за благополуччя один одного, а кожний не вважає себе відповідальним за добробут інших. Отже, кожний особисто відповідає за досягнення поставленої ним у житті мети.

Такий індивідуалізм простежується у багатьох аспектах американського способу життя. Учні у школі спонукають розвивати й висловлювати особисту думку, а брати й сестри, які ростуть в одній і тій же родині, часто мають несхожі захоплення і різних друзів. А тому юні американці частенько прагнуть якомога раніше залишити рідну домівку, щоб жити на власні кошти, бо лише таким чином, на їхню думку, можна найкращим способом утвердити свою індивідуальність, котру так високо цінують в американському суспільстві.

30. НАЦІОНАЛЬНІ СВЯТА

В Америці, як і в інших країнах, крім найпоширеніших у світі свят, є загальнонаціональні свята, котрі відзначаються в усіх куточках держави, і цілком вірогідно, що тим, хто приїхав до США, доведеться брати в них участь.

Розповімо про основні американські свята.

Новий рік. У переддень Нового року, 31 грудня, збираються родичі, близькі, знайомі й друзі, й усі застільні вечорниці, бали, маскаради й концерти починаються ближче до опівночі або за опівніч. Перше січня – неробочий день, і новорічне свято випліскується на вулиці – у деяких містах організуються паради, карнавали, гуляння.

День народження Мартіна Лютера Кінга (1929-1968) відзначається у другій половині січня. Кінг був видатним негритянським лідером у боротьбі за громадянські й людські права чорношкірих американців, лауреатом Нобелівської премії миру (1964). Вбитий расистами.

День народження Джорджа Вашингтона (1732-1799) відзначають у другій половині лютого. Вашингтон командував американськими військами під час революційної війни північноамериканських колоній Англії за незалежність, був першим президентом США (1789-1797).

Великдень (Пасха) святкується у квітні. Пасхальна неділя – релігійне свято на честь воскресіння Ісуса Христа з померлих. Але багато з того, що має відношення до Великодня (Пасхи), успадковано з часів язичництва й відзначається в американських сім'ях навіть тоді, коли за релігією цього робити не потрібно.

Наприклад, у ніч напередодні Великодня (Пасхи), у Страстну суботу, Істер Банні, тобто пасхальний зайчик, залишає дітям у кошику, наповненому цукерками у формі яєць, зайченят і курчат, та інші подарунки. У різні кольори фарбують круто зварені курячі яйця або прикрашають їх орнаментом, а яйця-цукерки ховають від дітей до наступного дня – Пасхальної неділі. У Пасхальну неділю починається гра – пошуки захованих яєць і змагання на міцність пофарбованого яйця (в Україні це – крашанка). Виграє той, хто своєю крашанкою розіб'є у суперників більше крашанок.

Єврейська Пасха відзначається за іудейським календарем у квітні. Свято історично пов'язане з виходом євреїв із Єгипту.

День Матері, що відзначається у другу неділю травня, присвячено прославленню матерів і материнства. Сімейне свято.

День Поминання у більшості штатів відзначається в останній понеділок травня. Присвячений пам'яті американців, які загинули в усіх війнах, які вели США.

День Батька припадає на третю неділю червня. Присвячений прославленню батьків та батьківства. Родинне свято.

Четверте липня, або День Незалежності – свято, що знаменує завоювання незалежності Америкою від англійського правління 1776 року. У цей день звичайно проводяться паради, відбуваються маскаради й карнавали, а також організуються пікніки у колі рідних і друзів. Ввечері спалахують фейєрверки.

День праці відзначається у більшості штатів та в Канаді у перший понеділок вересня. Переважно професійне свято робітників.

Рош-Ашана відзначається згідно з іудейським календарем у вересні.

Йом-Кіпур – іудейський День покаяння – відзначають у вересні – жовтні, на десятий день після початку іудейського цивільного Нового року. Віруючі цілу добу постують і моляться.

The 24th of October. UNO Day. Prior to the beginning of a concert

День ООН – 24 жовтня. Перед початком концерту

День Колумба святкується у другий понеділок жовтня на честь відкриття 1492 року Америки Христофором Колумбом (1446-1506). Проте у деяких штатах цей день відомий як **День піонера** (тобто першопроходця), **День першовідкривача** тощо.

День ветеранів відзначається у четвертий понеділок жовтня, а раніше він святкувався на честь підписання перемир'я, що поклало край Першій світовій війні.

Хелоуїн, або Передодень Дня всіх святих, відзначається 31 жовтня і має язичницьке походження, хоча сама назва свята не несе у собі релігійного змісту, а є скороченим варіантом словосполучення «Передодень Дня усіх святих». У цьому святі за традицією беруть участь діти, які одягають маскарадні костюми, роблять маски з гарбуза й ходять по домівках, подібно до того, як це роблять діти в Україні під час колядок. Але американські діти на подяку у вигляді цукерок та інших ласощів запрошуються досить оригінально: якщо гостинця не буде, вони накапостять – обіллють господарів водою, вимажуть фарбою стіни тощо. Дорослі з готовністю відкуповуються солодкими гостинцями або грошми, й усі задоволені.

By the traces of the forefathers-cowboys

Слідами предків-ковбоїв

День подяки відзначається останнього четверга листопада на спомин про найперший день подяки, що було відзначено у штаті Массачусетс 1621 року першими пілігрімами-поселенцями на честь доброго врожаю. Ті пілігріми-поселенці вижили завдяки американським індіанцям, котрі навчили їх вирощувати й збирати врожай місцевих рослин, готувати місцеву їжу, як, наприклад, кашу з кукурудзи й смаженої індичини з яблуками.

Перший раз свято Дня подяки відзначалося протягом трьох днів разом з індіанськими друзями, а тепер його протягом чотирьох днів відмічає більшість американців, які при можливості їдуть до своїх батьків у інші міста, щоб побути в оточенні найближчих родичів. Основні пригощання подаються у четвер і нерідко являють собою смажену індичку з яблуками, ям (місцева рослина) і картоплю, журавлиновий соус, овочі, а на десерт – пиріг із гарбуза й м'ясного фаршу.

Ханука – єврейське релігійне свято, що уособлює свободу релігії, інколи називається «фестивалем вогнів». Точну дату святкування визначають за єврейським календарем у грудні, й воно триває вісім днів.

Різдво Христове святкується католиками й протестантами 25 грудня і знаменує собою торжество, пов'язане з народженням Сина Божого – Ісуса Христа. У різних країнах це свято, за винятком його релігійної частини, святкується неоднаково.

Наприклад, в Америці на Різдво дітям приносить подарунки казковий Санта Клаус, схожий на Діда Мороза дідусь, і залишає їх під новорічною ялинкою. Будинки прикрашають гірляндами з вічнозелених рослин, квітів, ліхтариками. За святковим столом співають різдвяні пісні. До Різдва американці посилають рідним та знайомим безліч вітальних листівок і листів.

Різдво вважається сімейним святом, і різдвяні канікули дорослі діти намагаються провести разом з батьками, а ті, в свою чергу, прагнуть не залишити поза увагою і дітей, і онуків, і всіх близьких родичів, друзів та знайомих.

Крім загальнонаціональних, існує біля ста свят окремих штатів, низка інших релігійних і родинних свят. Зокрема, великою популярністю користуються весняні **свята цвітіння яблуні й вишні**.

Американці полюбляють відзначати й **День святого Валентина** (14 лютого), коли всі zalюбки дарують один одному ласощі, квіти, парфуми й посилають листівки своїм коханим.

До речі, в аптечних крамницях, у кіосках і на вулицях до багатьох свят продають барвисті листівки з текстами поздоровлень і віршованими посвятами – залишається лише відправити їх, поклавши у конверт, або просто так. Головне – зробити це вчасно.

Оскільки урочисті дати часто відзначаються масовими процесіями, фестивалями, карнавалами, виставами, роздаванням подарунків, до початку більшості свят по усій країні в магазинах і крамничках оголошується розпродаж товарів за зниженими цінами.

ПРО ТЕ, ЧОГО НЕМАЄ У ЦІЙ КНИЖЦІ

У книжці є карта Сполучених Штатів Америки, на котру читач, який приїхав до цієї країни, можливо, нанесе маршрут своєї подорожі по ній. На сторінках книжки – чимало корисних порад і дружніх застережень. А все, чого немає, нехай стане особистим враженням гостя Америки.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОЇЗДКУ ДО США

I. Організація поїздки до США

Незалежно від мети поїздки (чи то діловий візит, відвідини рідних і знайомих на запрошення або туристична подорож) відїжджаючим необхідно вирішити такі основні проблеми:

1. Одержати закордонний паспорт.
2. Отримати візу – дозвіл на вїзд до США, що проставляється в закордонному паспорті.
3. Мати дозвіл на виїзд зі своєї країни.
4. Пройти медичний огляд.
5. Придбати квитки.

II. Закордонний паспорт

При службовому відрядженні закордонний паспорт оформлюється тією організацією, котра направляє співробітника за кордон.

Для туристичної поїздки паспорт оформлює туристична фірма, що продала тур (туристичну путівку). Від'їжджаючи на запрошення родичів і знайомих оформленням усіх документів, починаючи з районних відділів віз і реєстрацій (BViP), займаються особисто.

В усіх тонкощах оформлення документів для поїздки за кордон допоможуть розібратися працівники відділів віз і реєстрацій, туристичних бюро, Міністерства закордонних справ України, юридичних консультацій і особи, які вже побували у подібних поїздках і знову збираються їх здійснити. Але практика свідчить, що лише після повернення з-за кордону люди мають більш-менш повну уяву про те, що потрібно зробити, готуючись до від'їзду в чужі країни.

III. Віза

В Україні віза для поїздки до США видається Консульським відділом Посольства США, що знаходиться в Києві. З огляду на те, що телефони відділу періодично змінюються, про номери телефонів американського посольства та його Консульського відділу можна дізнатися через телефонну довідкову службу м. Києва за номером «09», що працює цілодобово, або через Міністерство закордонних справ України (у робочі дні й години).

Віза для емігрантів (громадян, які від'їжджають до іншої країни для постійного або тривалого проживання) видається за три тижні до від'їзду, а на запрошення американських фірм та організацій – мінімум за два тижні, однак сповістити від'їжджаючого про відкриття йому візи можуть і за добу до відліту його літака.

Відмову видати візу американська сторона не аргументує. Від'їжджаючий у приватну подорож оформляє візу самотійно.

Маючи на руках закордонний паспорт, необхідно звернутися до Консульського відділу Посольства США й пред'явити оригінал або копію запрошення із США, фотокартки розміром 4x5 см (чорно-білі або кольорові у необхідній кількості). У Кон-

сульському відділі видають анкету відвідувача й пояснюють вимоги до її заповнення.

Потім у призначений день і час необхідно пройти співбесіду, протягом якої треба довести працівникові Консульського відділу, що поїздка до США носитиме тимчасовий характер, і не будуть робитися спроби залишитися у країні для постійного проживання. У протилежному разі в'їзну візу до США видано не буде.

Оскільки процедура оформлення віз час від часу змінюється, про всі нововведення та уточнення краще дізнатися в тому ж Консульському відділі.

Для тимчасового в'їзду до США неіммігрантів (іммігрант – громадянин, який прибув до країни перебування для тривалого або постійного проживання, зумовленого пошуками заробітку, політичними причинами або релігійними міркуваннями) видаються візи тринадцяти основних категорій. Щодо іммігрантів, котрі бажають виїхати до США на постійне місце проживання (ПМП), оформлення документів пов'язане зі значними труднощами, бо у США є лише чотири види легальних іммігрантів, котрим щорічно дозволено в'їзд у країну:

- 1) прямі родичі (без обмежень);
- 2) особливі іммігранти (без обмежень);
- 3) іммігранти, які мають перевагу (обмежена кількість);
- 4) іммігранти, які не мають переваги (кількість обмежена).

В'їзд біженців обмежений.

Служба імміграції та натуралізації Міністерства юстиції США встановила шість видів переваг для іммігрантів. Процес імміграції проходить у два етапи: одержання права на постійне поселення й одержання громадянства США. Докладну консультацію з імміграції можна одержати у Посольстві США в Україні, Міністерстві закордонних справ України та Бюро імміграційних послуг Товариства Україна – США. Слід мати на увазі, що деякі категорії віз дають право отримати роботу в країні перебування, але за умови, що у зв'язку з цим їй не повинен втрачати корінний американець (такі категорії віз позначено «зірочкою»).

IV. Категорії віз

A-1; A-2 – для державних діячів і супроводжуючих їх осіб (строк перебування в країні вирішується на основі угоди).

B-1; B-2 – для короткострокових поїздок терміном до півроку (ділових, приватних – у гості, на відпочинок туристичних).

C-1 – для лікування у спеціалізованих медичних закладах (строк візи обумовлений конкретними потребами хворого).

E-1; E-2 – для торгових і комерційних ділків, вкладників у американську економіку, працівників транспорту й зв'язку, діючих на основі угод, що підписані США разом з іншими країнами (строк перебування – кілька місяців).

F-1* – для студентів академічних навчальних закладів (дає право на працевлаштування (зазвичай у студентському містечку). Строк візи – декілька років).

G-1; G-4* – для представників міжнародних організацій (члени їхніх сімей, яким надано візу **G-4**, можуть влаштовуватися на роботу). Строк візи обумовлено угодою.

H* – основна категорія візи, що дає право на роботу в США. Видається на 1-2 роки.

H-1 – для осіб, які володіють певними здібностями й професійними даними (спортсмени, лікарі, вчені, діячі мистецтв тощо), й внаслідок цього від'їжджають до США.

H-2 – для кваліфікованих і некваліфікованих тимчасово працюючих робітників.

H-3 – для осіб, які виїжджають до країни для практичного навчання, закордонних стажистів.

J-1; J-2* – для осіб, котрі виїжджають на основі взаємних програм культурного обміну та членів їхніх родин. Строк перебування – від 1 до 3 років.

K-1* – для осіб, які одружуються з американськими громадянами. Строк перебування на території США – до 3 місяців.

L-1* – для іноземців, котрі працюють в американських фірмах та на спільних з американськими фірмами підприємствах, що переводяться на роботу до США, а також членів їхніх родин. Строк візи може бути до 3 років.

M-1; M-4* – для студентів професійних неакадемічних навчальних закладів. Строк візи – до 2 років.

V. Безвізовий в'їзд

Кожна особа, яка прибуває до США за програмою безвізового в'їзду, повинна мати машинозчитувальний паспорт з цифровими фотокартками, а особи, які не мають машинозчитувальних паспортів, повинні отримувати неімігаційні візи США, тому що без таких паспортів в'їхати до США вони не зможуть.

Ця вимога стосується всіх категорій паспортів – загальногромадянських, дипломатичних та службових (візи типу В-1/В-2), коли особа має відвідати США у діловій справі або як турист.

Паспорт для безвізового в'їзду до США містить біометричний ідентифікатор особи, якій він належить. Це електронне сканування відбитків пальців.

Особи, які не погоджуються на сканування відбитків пальців, віз до США не одержують.

Електронні відбитки пальців надають лише особи, які звертаються за новими візами. Видані раніше візи залишаються дійсними, доки термін дії не закінчиться і візу не потрібно буде поновлювати.

Процедура електронного сканування відбитків пальців (лівого та правого вказівних пальців) становить частину процесу отримання візи. Виняток становлять діти до 13 років включно, особи віком 80 років і старші, а також певні працівники іноземних урядів та міжнародних організацій, які подорожують у справах.

У процесі перевірки віз та паспортів у США та за кордоном біометрика є важливим доповненням до існуючих способів ідентифікації осіб, які можуть бути терористами, злочинцями, а також для ідентифікації інших іноземців, які можуть становити небезпеку для США та інших країн.

Із метою прискорення доставки паспортів з візами для відбуваючих до США такі паспорти за певну плату доставляються кур'єрською службою протягом 24-48 годин після видачі аплікантам американської візи. Цією послугою є доставка паспорта з візою та страхування.

Особи, яким видано візи, отримати паспорт із візами у день співбесіди не можуть і, розраховуючи підготовку до поїздки до США, повинні взяти до уваги прогнозований час доставки паспорта із візою кур'єрською службою у більшість регіонів України.

Запровадження послуги, про яку йдеться, дає змогу доставляти паспорти із візами за домашніми адресами аплікантів, завдяки чому аплікантам не доведеться довго чекати отримання паспортів із візами або повертатися до Консульського відділу Посольства США наступного дня після видачі віз.

Таким чином, після особистого повідомлення апліканту (аплікант – особа, яка звертається за отриманням неімміграційних віз) про те, що йому видано візу, аплікант після спілкування з уповноваженим по візах повинен звернутися до представника кур'єрської служби для заповнення необхідних форм документів і оплати доставки паспорта з візою та страховки.

Консульський відділ Посольства США приймає запити і призначає співбесіди щодо отримання неімміграційних віз, якщо запити надіслано лише через систему *он-лайн* або електронною поштою. Запити, надіслані поштою та факсом, не приймаються.

Для призначення дати співбесіди апліканти або особи, які діють від їхнього імені, повинні заповнити форму електронного запиту про призначення бесіди *он-лайн*, яка знаходиться за Інтернет-адресою:

<http://usembassy.kiev.ua/visa.appointment.ukr.html>, або надіслати повідомлення електронною поштою на адресу: **appointkiev@state.gov**. US.Embassy Kyiv вул. Ю.Коцюбинського, 10, Київ 01901 Україна 380-44-490-4000.

Родичі або друзі можуть надіслати від імені аплікантів запит на призначення співбесіди і потім повідомити їм дату й час призначеної співбесіди. Співбесіда буде призначена на першу вільну дату або, за бажанням апліканта, на будь-яку іншу вільну дату. Повідомлення про призначену дату та час співбесіди буде надіслано аплікантові протягом двох робочих днів.

В Україні доступ в Інтернет можливий у багатьох місцях – Інтернет-кафе, бібліотеках, відділеннях зв'язку, Інтернет-центрах. Згадані центри надають громадськості можливість безкоштовного доступу до Інтернету, й відкрито їх за підтримкою Уряду США. Список Інтернет-центрів можна знайти на веб-сайті Посольства:

http://usembassy.kiev.ua.irc_/eap_1.librarylist-ukr.html.

За програмою доступу та навчання в Інтернет (IATP), що також фінансується Урядом США, в Україні діють 25 центрів безкоштовного доступу до Інтернету, інформація про які міститься на веб-сайті: **<http://iatp.org.ua/>**.

Співбесіди по неімміграційних візах проводяться у Консульському відділі Посольства США з понеділка по четвер з 8.15 до 10.30. Консульський відділ не працює у дні українських та американських свят, а також останнього робочого дня кожного місяця.

Стосовно співбесід та інформації по імміграційних візах (для наречених, чоловіка/дружини тощо) слід звертатися до відділу імміграційних віз Посольства США за адресою: **ivkiev@state.gov** або до веб-сайту Посольства: **<http://usembassy.kiev.ua/>**.

VI. Митний контроль

Митний контроль проходять усі пасажери, які від'їжджають до США, для того, щоб не припустити ввезення до країни призначення заборонених предметів (наркотиків, зброї, порнографічних видань, ювелірних виробів, коштовностей, предметів старовини й мистецтва, а також фруктів, овочів, рослин, птиці, тварин, сирів, ковбас, насіння тощо) й вивезення з країни проживання перелічених у митній декларації товарів і предметів – з метою захисту національних і міжнародних інтересів держави.

Із наближенням до кордонів США потрібно заповнити американську в'їзну декларацію, яка пред'являється на митному контролі. Працівники митної служби можуть попросити відкрити валізу для звичайного огляду. Перевищення кількості нормативних товарів і предметів може потягти за собою оподаткування або навіть конфіскацію.

Сертифікат про прищеплення у США не вимагають, але перед від'їздом до цієї країни необхідно пройти медичну комісію.

Для ввозу кімнатних тварин потрібне ветеринарне посвідчення з відміткою про щеплення проти сказу та інших хвороб.

Якщо на митному контролі хтось поцікавиться метою приїзду іноземця до США, то найкраще лаконічно відповісти так, як зазначено в митній декларації: *відрядження, турист, на запрошення* тощо. Це дозволить уникнути зайвих запитань.

VII. Представництва України у США

1. ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ У США

The Embassy of Ukraine in the USA

3350 M. Street, N.W.

Washington, D.C. 20007, USA (-7)*

тел. (8-10-1-202) 349-29-20, -21, -24, -44, -47

факс (8-10-1-202) 333-08-17; 342-93-21

2. ГЕНЕРАЛЬНЕ КОНСУЛЬСТВО УКРАЇНИ У НЬЮ-ЙОРКУ

The Consulate General of Ukraine in New York

240 East 49th Street

New York, N.Y., 10017, USA (-7)*

тел. (8-10-1-212) 371-69-65; 371-56-90

факс (8-10-1-212) 371-55-47

3. ГЕНЕРАЛЬНЕ КОНСУЛЬСТВО УКРАЇНИ В ЧИКАГО

The Consulate General of Ukraine in Chicago

10 East Huron Street

Chicago, Illinois, 60611, USA (-8)*

тел. (8-10-1-312) 642-43-84; 642-43-88

факс (8-10-1-312) 642-43-85

4. ПОСТІЙНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО УКРАЇНИ ПРИ ООН

The Permanent Representative Office of Ukraine for UNO

220 East 51st Street,

New York, N.Y., 10022, USA (-7)*

тел. (8-10-1-212) 759-70-03

факс (8-10-1-212) 355-94-55

5. ГЕНЕРАЛЬНЕ КОНСУЛЬСТВО УКРАЇНИ

В САН-ФРАНЦІСКО

The Consulate General of Ukraine in San Francisco

530 Bush Street, suite 402,

San Francisco, California 94108, USA (-10)*

тел. (8-10-1-415) 398-02-40

факс (8-10-1-415) 398-02-40

(-)* – різниця в часі

ЛІТЕРАТУРА

1. Козаченко В. Нью-Йорк зблизька: нарис. – К.: Рад. Укр., 1958. – 64 с. – (Бібліотека журналу «Україна»).
2. Кадук А.О. Америка очима реаліста. Життя і творчість Ерскіна Колдуелла. – К.: Товариство «Знання» Української РСР, 1968. – 48 с.
3. Борисенко І.І. (Англо-український розмовник) / І.І.Борисенко, Л.М. Медведєва. – К.: «Радянська школа», 1980. – 120 с.
4. Кадук А.О.Т Аби вільно розмовляти / А.О.Кадук, В.В.Туркевич. – К.: ДАККіМ, 2004. – 63 с.
5. Кадук А.О. Поглиблене вивчення англійської. Англо-українські діалоги, бесіди: навчальний посібник / А.О.Кадук, В.В.Туркевич, Б.А.Афанасьєв. – К.: ДАККіМ, 2005. – 161 с.
6. Мишин А.А. Государственный строй США. – М.: Гос. изд. юр. лит., 1958. – 104 с.
7. Москаленко А. Мир Кристины и мир Ингрид. (Американская тетрадь). – М.: Правда, 1982. – 48 с. – (Библиотека журнала «Огонек», № 6).
8. Баранюк П. Чудо в Филадельфии: 200 лет спустя. – К.: Молодь, 1988. – 144 с.
9. Ильф И. Одноэтажная Америка; Тоня / И.Ильф, Е.Петров. – М.: Правда, 1989. – 496 с.
10. Корявин Л.А. Тысяча и один день в Америке. – М.: Известия, 1990. – 192 с., илл.
11. Киселев Ю.А. Поездка в Америку: практический путеводитель / Ю.А.Киселев, Н.А. Шефов. – М.: ИНТО, 1991. – 224 с.
12. Эсин Алекс. С визой на выезд. (Письма из Америки). – К.: Доверие, 1991. – 64 с.
13. Работа в США: как ее найти и удержать. – К.: Око, 1992. – 72 с.
14. Гринберг С.Я. Впечатления об Америке. (Рукопись). – К.: 1998. – 25 с.
15. Петров Б. В. Практический русско-английский медицинский разговорник / Б.В.Петров, А.В.Овдиенко, И.П.Петрова. – К.: Вища школа, 1979. – 208 с.
16. Сорокин Г.А. Русско-английский разговорник / Г.А.Сорокин, Д.Хэджен, А.О.Кувалдин. – М.: Русский язык, 1991. – 312 с.
17. Демин Ю.Б. Русско-английский разговорник-справочник. English for You / Ю.Б. Демин, Ж.Г. Демина. – К.: МП «Эльтон», 1994. – 312 с.
18. Англо-русский тематический словарь / Сост. О. Хмиль. – Харьков: Издательский центр «Единорог», 1995. – 512 с.
19. English-Russian Phrase Book. Англо-русский разговорник / Сост. С.В.Неверов. М. Foreign Languages Publishing House: 1955. – 200 с.
20. Living in the United States. The Experiment in International Living. – Brattleboro, Vermont 05301, USA. ISBN 0-936141-16-6.

ДОДАТКИ

Навчально-методичне видання

Валентина Туркевич
Анатолій Кадук
Борис Афанасьєв

АМЕРИКА: ВІДКРИТА ЗНОВУ

Практикум з англійської мови,
країнознавства та туризму

Відповідальний за випуск
Редагування:

Комп'ютерне верстання

Г.В. Дячук
Л.П. Будащ,
Б.А.Афанасьєв
Т.В. Кравченко

Підп. до друку _____. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір др. апарат.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 12,3 Зам. _____. Тираж 500.

Видавець і виготівник

Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв
01015, Київ, вул. Січневого повстання, 21

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
ДК № 2544 від 27.06.2006.

